

<"xml encoding="UTF-8?">

Hız.Ali(a.s)'nin Kahramanlığı

Ali TARHAN

Ahzap Savaşı'nın en hassas ve tarihî kesitlerinden biri, Hız. Ali (a.s)'ın Amr b. Abduved ile yaptığı dövüştür.

Tarih kitapları bu konuyu şöyle işlemişlerdir: İslam düşmanları, Arapların en güçlülerini Müslümanlarla savaşmaları için bir araya toplamışlardı. Onlar arasında özellikle "Amr b. Abdeved, İkrime b. Ebu Cehil, Hubeyre, Nevfel ve Zırar" gibi kahramanlık ve yiğitlikleriyle nam salmış savaş adamları da bulunuyordu.

Zikredilen bu beş kişi, savaşın sürdüğü günlerin birinde yakın dövüş için hendeğin dar yerinden karşı tarafa geçtiler. Burası, Müslümanların karargâhına daha yakındı.

Onların içerisinde en güçlüsü olan "Amr b. Abduved", katıldığı savaşlarda büyük tecrübeler ve zaferler kazanmış ve Arap toplumunda gururla anılmasını sağlamıştı. O, Bedir Savaşı'na katılmış ve ağır yaralanmıştı.

Uhud Savaşı'na ise yarasından dolayı katılamamış ve üzüntüsünü her fırsatta dile getirmişti. Arapların içinde, "Amr b. Abduved, bin savaşçıdan daha iyidir." sözünü neredeyse bilmeyen yoktu. O, bu savaşa psikolojik olarak hazırlandığı gibi, Müslümanların dikkatini çekmesi için kendisine özel altından zırh hazırlatmıştı.

Kendisinden bu denli övgüyle söz edilen bu savaşçı kibirli bir hâlde meydanda âdeta gövde gösterisi yapıyor, naralar atarak kendisiyle savaşmaya cüret edecek birini istiyordu.

"Ey Müslümanlar! Aranızda benimle savaşacak kimse yok mu?" diye feryat ediyor, Müslümanlardan karşısına çıkan birinin olmadığını görünce daha da küstahlaşıyordu. Hatta

İslam diniyle alay edecek kadar küçülerek Müslümanlara kahkaha altında kaba bir sesle şöyle sesleniyordu:

“ ‘Bizim ölülerimiz cennete, müşriklerin ölüleri de cehenneme gidecek’ diyen sizler değil misiniz?’ İçinizde yok mu öyle biri? Onu cennete göndereyim; ya da o beni cehenneme göndersin?”

Bu sözleri yetmiyormuş gibi, bir taraftan da Müslümanları tahkir eden beyitler dizeliyordu:

“Benimle savaşıacak yok mu diye,

Bağırmaktan boğazım patladı!

Şu anda öyle bir yerde duruyorum ki,

Kahramancıklar (bulunduğum yerde) durmaktan korkarlar

Şüphesiz ki yiğit insanların cesareti

En güzel ödevlerindendir...”

Amr b. Abduved’in yakışksız narasından haberdar olan Peygamber-i Ekrem (s.a.a), İslam askerlerinden birinin, Müslümanları onun şerrinden kurtarması için emir verdi. Ancak her zor işte olduğu gibi Hz. Ali b. Ebu Talib (a.s)’ın dışında kimse böyle zor bir görevi kabul etmedi. Resulullah (s.a.a), Hz. Ali (a.s) gönüllü olarak ileri çıktığında nasihatte bulundu ve kendisine hayatî bir olayda taktikler verdi.

“Karşında çarpışacak kimsenin, Amr b. Abduved olduğunu unutma ve...”

Hz. Ali (a.s) ise, fedakârlığını ve cesaretini bir kez daha tescil etme fırsatı bulmuş ve hiç düşünmeden şöyle seslenmişti: “Ben savaşa hazırım, karşımdaki Amr bile olsa...”

Bunun üzerine Peygamber (s.a.a) ona yakınına gelmesini buyurdu. Kendi sarığını başına sarıp özel kılıcı Zülfikâr’ı verdikten sonra onun için şöyle duada bulundu: “Allah’ım! Bedir’de (amcam

oğlu) Ubeyde b. Haris'i, Uhud'da (amcam) Hamza'yı benden aldın. Şimdi ise Ali b. Ebu Talip meydanda. Rabbim, beni tek başıma bırakma ve onu önden, arkadan, sağdan, soldan, yukarıdan ve aşağıdan koru."

Hz. Ali (a.s) hızla savaş meydanına doğru ilerleyerek heybetiyle yerini aldı. Hz. Ali (a.s) bir taraftan müthiş görkemiyle, diğer taraftan da fasih ve akıcı diliyle Amr b. Abduved'in rengini değiştirecek şiddette şiirler okuyordu.

"Acele etme! Davetine karşılık veren

Cesur adam meydana geldi

Öyle biri ki, temiz niyetli ve basiretlidir

Doğruluğu, galip insanı kurtuluşa erdirir

Ağıt yakanların, feryatlarını cenazenin baş ucunda

Yükselteceğime inanıyorum

Öyle bir darbe indireceğim ki,

Yankısı savaş meydanlarında kalacak

Ve her yerde yayılacaktır."

Resulullah (s.a.a)'ın Hz. Ali (a.s)'ı kendinden emin bir şekilde meydanda görmesi, nurlu gözlerine ışık getirmiş ve ümitli bir ifadeyle tarihe kaydedilecek meşhur cümlesini işte böyle bir anda sahabelerine söylemişti: "İmanın bütünüyle şirkin bütünü karşı karşıyadır."[1]

Hz. Ali (a.s) ile Amr b. Abduved arasında kısa ama hararetli bir konuşma geçmesi, iki Arap pehlivanının mücadelesinin ne denli zor geçeceğinin habercisiydi.

Amr, karşısına geçmeye cesaret edenin Hz. Ali (a.s) olduğunu fark ettiğinde kendisini bu işten

alıkoyacak cümleler sarf ediyordu:

“Ey Ali! Amcaların arasında sen pek de naçiz bir savaşçısın. Müslümanlar arasında senden büyük başka bir kimse yok muydu? Ağzından süt kokusu gelmekteyken, kendini aslanın pençesine niye atıyorsun?...”

Hız. Ali (a.s) ise, beklemeden küstah Amr b. Abduved'e cevabını verdi: “Ey Amr! Boş konuşuyorsun. Ölümün benim elimden olacak ve toprağı senin kanınla boyayacağım.”

Ve dövüş başlamıştı... Atağa ilk olarak kalkan Amr bin Abduved idi. O, kılıcıyla Hız. Ali (a.s)'ın başına büyük bir darbe indirmek istese de, İmam savaş mahareti ve çevikliğiyle bu ağır darbeyi atlatmıştı. Ne var ki, Amr'ın darbesi öyle ağır ve şiddetliydi ki, imamın zırhını ikiye bölmüş, başını yaralamıştı.

Hız. Ali (a.s) ise, hiç beklemeden kendine özgü bir taktikle çatal kılıç Zülfıkar'ı, Amr'ın atının ayaklarına doğru kuvvetlice savurdu. Beklemedik hamle karşısında atı sendelemiş ve kendisini yerde bulmuştu. Koca gövdesiyle yere yığılıp kalmıştı.

Bu sırada, savaş meydanını büyük bir toz bulutu kaplamış, her iki tarafın askerleri de sesli düşünmeye başlamışlardı. Bir taraftan Amr b. Abduved gibi Arapların en büyük pehlivanı,

diğer taraftan da düşmanlarını iki darbeye fırsat kalmadan tek darbeye öldüren Hız. Ali (a.s). Her iki taraf da bu çarpışmanın, savaşın kaderini etkileyeceğini düşündüklerinde bakışları daha da keskinleşiyor, eller gökyüzüne duaya kalkıyordu.

Toz bulutu içerisinde yapılan kıyasıya mücadelede kimin üstünlük sağladığı belli olmazken, münafıklar Amr'ın, kendilerine en büyük engel gördükleri Hız. Ali (a.s)'ı öldürdüğü hissine kapılmışlardı. Onların bu zanları, Hız. Ali (a.s)'ın tekbir sesine dek sürdü. Zira Hız. Ali (a.s)'ın tekbir nidası, zaferin de habercisiydi.

Hız. Ali (a.s), toz bulutu içerisinde mübarek alnından süzülen kan damlaları ve ince bir tebessüm ile ağır ağır İslam Peygamberi'ne doğru gelirken, Müslümanlar Şah-ı Merdan'ı tekbir nidalarıyla karşılıyorlardı.

Toz yığını yavaş yavaş kalkarken, Amr'ın başsız bedeni meydanın orta yerinde gözüktü olmuştı. Müslümanlar akıllardan silinmeyecek bu tabloyu görmelerinden sonra, yüzlerindeki cesaret çizgileri daha da belirginleşmiş, ifadeleri daha da sertleşmişti.

Şirk ordusu tarafındaysa, meşhur kahramanlarının cansız bedenini görmelerinden sonra ürpertici bir sessizlik hâkim olmuş, Mekke'den Medine'ye dek süren sevinç ve haykırışları, yerini gözle görülen tedirginliğe ve endişeli bakışlara bırakmıştı.

Hz. Ali (a.s), müşrikleri bir kez daha ümitsizliğe ve manevî çöküntüye mahkûm etmişti. Mutlak zafer parolasıyla gelen müşrikler, Amr'ın öldürüleceğini hiç de hesap etmemişlerdi. Arapların meşhur pehlivanının ölümü, şirk ordusuna telâfisi mümkün olmayan bir darbe indirmiş, ümitlerini boşa çıkarmıştı.

Bu zaferden dolayı sevincini izhar eden Resulullah (s.a.a) Hz. Ali (a.s)'a hitaben şöyle buyurdu: "Senin bu zaferin, Muhammed ümmetinin amellerinin tümüyle kıyas edildiğinde, şüphesiz senin bu müthiş zaferin ağır gelecektir. Çünkü Amr'ın öldürülmesiyle, zilletin girmediği müşrik evi ve izzetin girmediği Müslüman evi kalmamıştır." [2]

Ehl-i Sünnet alimlerinden Hâkim-i Nişaburî bu sözü başka bir tabirle şöyle naklediyor: "Ali b. Ebu Talib'in Hendek günü, Amr b. Ahduved ile yaptığı savaş, ümmetimin kıyamete kadar yapacağı amellerden daha üstündür." [3]

Müşriklerin, Amr b. Ahduved'in gölgesinde İslam'ı yok etme hedefiyle Medine sınırlarına kadar gelmeleri ve bitmez tükenmez ısrarlarının son bulması, yukarıdaki tarihî sözün hikmetini ortaya koymaya yetecektir.

Diğer taraftan bu hadisenin gerçekleştiği zaman diliminde, İslam'ın yeni filizlenen bir din olması ve içinde barındırdığı münafıkların sinsi planlarının gerçekleşmemesi, bu zaferin ne denli öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Hz. Ali (a.s)'ın hem Peygamber'in hayatı içerisinde, hem hayatından sonra defalarca İslam dinini yok olmaktan kurtardığını, böylelikle tarihî bir seyirle incelemiş olduk. Peygamber'in Medine'ye hicret ettiğinde ölüm yatağında yatan,

Bedir’de müşriklerin büyüklerini öldürerek şimşekleri üstünde toplayan, Uhud’da Müslümanlar müşriklerin çemberi altında kalmasıyla firar ederken Peygamber’in yanından ayrılmayıp, kendisini ona siper eden, Hayber’de Yahudilerin geçit vermez kalesini fetheden ve kapısını zırh olarak kullanan ondan başkası değildi. Onun fedakârlık ve kahramanlıkları, ormanlar kalem, okyanuslar mürekkep olsa yazmakla bitmez, bitirilemez...

[1] - Bihar’ul-Envar, c.20, s.215; İbn-i Ebi’l-Hadid, Şerh-i Nehc’ül-Belâğa, c.4, s.244, İhkak’ul-Hak’tan naklen.

[2] - Bihar’ul-Envar; c.20, s.216.

[3] - Müstedrek-i Hâkim, c.3, s.32.

Hadis

İmam Hasan(a.s)'dan Kırk Hadis

Fahrettin ALTAN

Boşuna Yaratmadı

1- “Biliniz ki, Allah Teala sizi boşuna yaratmadı; sizi kendi başınıza bırakacak da değildir. Ecellerinizi yazdı ve maişetlerinizi aranızda paylaştırdı ki, her akıl sahibi mevkisini tanısin ve bilsin ki ancak mukadder olan şeyler kendisine ulaşır ve ondan çevrilen hiçbir şey ona ulaşmaz. Dünyada geçiminizi sağlayarak sizi şükretmeye teşvik etti; (kendisini) anmayı size farz kıldı ve takvayı size tavsiye etti;

takvayı rızasının en son derecesi kıldı; takva her tövbenin kapısı, her hikmetin başı ve her amelin şerefidir. Kurtuluşa eren takva sahipleri, ancak takva sayesinde kurtuluşa erdiler.” [1]

Öğrenmeden Kardeş Edinme

2- “Ey oğlum! Bir kimsenin, (nerelere) girip çıktığını (ve nasıl bir adam olduğunu) öğrenmeden onu kardeş edinme. Durumunu iyice araştırıp arkadaşlığından hoşlandığında, yanlışları affetmek ve zorluklarda beraber olmak üzere onunla kardeşlik kur.” [2]

En İyi Gören Göz

3- “En iyi gören göz, hayrı görebilendir; en güzel işiten kulak, nasihatleri dinleyip ondan yararlanabilendir; en sağlam kalp de şüphelerden temiz olandır.” [3]

Korkaklık Nedir?

4- Korkaklık nedir? denilince şöyle buyurdular: “Dosta karşı cüretkar olmak, düşmandan ise çekinmektir.” [4]

Acele Etme!

5- “Suç işleyeni cezalandırmakta acele etme; suçla ceza arasında özür dilemek için bir yol bırak (ona özür dileyebilmesi için fırsat tanı).

” [5] Dünya ve Ahiret Saadeti

6- “Dünya ve ahiret (saadeti), akıl ve fikir ile elde edilir.” [6]

Cahillik Gibi...

7- “Cahillik gibi fakirlik yoktur.” [7]

Böylece Öğrenmiş Olursun!

8- “Kendi bilgini diğerlerine öğret ve diğerlerinin bilgisini de öğren; böylece kendi ilmini sağlamlaştırmış, bilmediğin ilmi de öğrenmiş olursun.

” [8] Mürüvvet Nedir?

9- Mürüvvet (yiğitlik) nedir? diye sorulunca şöyle buyurdu: “Dini korumak, nefsi aziz kılmak,

yumuşak huylu olmak, iyi iş yapmada kararlı olmak ve (diğerlerinin) hakkını eda etmektir.” [9]

Kim Allah’ın Sözüünü Kılavuz Edinirse!

10- “Ey insanlar! Kim Allah’a karşı ihlaslı olur ve O’nun sözünü kılavuz edinirse, en doğru olana hidayet olur. Allah onu olgunluk yolunda muvaffak kılar ve en güzel akıbeta yönlendirir.

Allah’a sığınan kimse, emniyette yaşar ve mahfuz kalır; Allah’ın düşmanı ise yardımcısız kalır ve daime korku içerisinde olur. Çok zikir etmekle kendinizi Allah’ın azabından koruyun, takva yolunu tutarak Allah’tan korkun ve itaatle O’na yaklaşın. Zira O pek yakın ve duayı kabul edendir.

” [10] Aklın Kamalı

11- “Aklın kemali; halkla iyi geçinebilmektir.” [11]

Kardeşlik Nedir?

12- “Kardeşlik; darlıkta ve bollukta vefalı olmaktır.” [12]

Mahrumiyet Nedir?

13- “Mahrumiyet; sana yönelen nasibi terk etmendir.” [13]

Kerem Nedir?

14- “Kerem (cömertlik) nedir? denildiğinde; “İstenmeden bağışta bulunmaktır.” buyurdu. [14]

Hakla Batılın Arası!

15- “Hak ile batıl arasında dört parmak mesafe vardır; gözünle gördüğün haktır, oysa kulağınla çok batıl sözler duymaktasın.” [15]

Galip Bir İnsan Gibi!

16- “Galip bir insan gibi istediğine ulaşmaya çalışma; yenik bir insan gibi de kadere teslim olma. Çünkü rızkı artırmak sünnettendir; kazançta açgözlü olmamak ise iffettendir.

İffet bir rızkı önlemediği gibi ihtiras (tamah) da rızkı çoğaltmaz. Çünkü rızklar paylaştırılmıştır, oysa ihtirasa dayanan bir hareket günahtır.” [16]

İstişare Eden...

17- “İstişare eden bir kavim (mutlaka) kemale erişir.” [17]

Salih Bir Kardeşin Vasfı

18- Salih bir kardeşinin vasfında şöyle buyurmuştur: “O benim gözümde insanların en büyüklerindendi; onu gözümde büyüten en önemli şey dünyayı küçük görmesiydi; o, cehaletin sultasından kurtulmuştu;

sadece yararlı olduğuna güvendiği bir şeye el uzatırdı; ne şikayet ederdi, ne kızardı, ne de usanırdı; zamanının çoğu susmakla geçerdi; konuştuğunda konuşanlara galip gelirdi; (görünüşü) zayıf ve güçsüzdü; ama ciddiyet ve cihat zamanı geldiğinde düşman karşısında kızgın bir aslan gibiydi. Alimlerin yanında olduğunda dinlemeyi konuşmaktan daha çok severdi; fazla konuşmada yenilse bile susmada yenilmezdi;

yapmadığını söylemezdi; ama söylemediğini de yapardı; iki yol önüne koyulduğunda hangisinin Allah’ın emrine daha yakın olduğunu bilmediği zaman, hangisinin kendi heva ve hevesine daha yakın olduğuna bakıp onu terk ederdi; özür gösterilebilecek bir şey için kimseyi kınamazdı.” [18]

Bana Nasihat Et Dediğimde!

19- Cenade bin Ebi Umeyye şöyle rivayet ediyor: İmam Hasan’ın şahadetine sebep olan zehirlenişi sırasında O Hazretin yanına vardım, neden kendinizi tedavi ettirmiyorsunuz? dediğimde;

“Ölümü ne ile tedavi edeyim?” buyurdular. Bunun üzerine: “İnna lillah ve inna ileyh-i raciun”

dedim. Sonra bana bakıp şöyle buyurdular: “Vallahi Resulullah (s.a.a) kendisinden sonra Ali ve Fatıma’nın evlatlarından 12 İmam’ın gelerek imamet makamını üstleneceklerini bize haber vermiştir. Hepimiz ya kılıç ya da zehirle şehit edileceğiz...”

Sonra İmam (a.s) ağladı. Ey Resulullah’ın torunu, bana nasihat et dediğimde şöyle buyurdular:

“Evet, ahiret yolculuğuna hazırlan ve ecelin yetişmeden azığınızı topla. Bil ki, sen dünya peşindesin, ölüm de senin peşindedir. Gelecek gününün gamını, içinde olduğun bugününe yük etme. Bil ki, kazandığın dünya malından kendine yetecekten fazlasını başkaları için topluyorsun. Bil ki, kazandığın helal malda hesap, haram malda ceza, şüpheli malda ise kınama vardır.

Dünyayı bir murdar mesabesinde gör, sana yetecek miktarı ondan al; helal olursa zahitlik yapmışsın, haram olursa (çaresiz olduğundan dolayı) onda günah yoktur. Dünyan için onda ebedi kalacakmışsın gibi çalış; ahiretin için de yarın ölecekmişsin gibi amel et.

Eğer aşiretsiz izzetli olmayı, saltanatsız da heybetli (güçlü ve azametli) görünmeyi istiyorsan, Allah’ın emirlerine itaat etmemek zilletinden kendini kurtar ve Allah’a itaat etme izzetine doğru hareket et.” [19]

Kim Dünyayı Severse!

20- “Kim dünyayı severse, ahiret korkusu kalbinden kaybolur.” [20]
Sefih Kimdir?

21- “Sefih; malında aptallık eden, şerefinde gevşeklik yapan ve sövülüp cevap vermeyen kimsedir.” [21]

İyilik Nedir?

22- “İyilik; geciktirmeden ve minnetsiz olarak yapılan şeydir.” [22]

Ayıplanmaya Katlanmak

23- “Dünyada âra (ayıplanmaya) katlanmak, cehennem ateşine tahammül etmekten daha

kolaydır.” [23]

Mümin ve Kafir!

24- “Mümin ahireti için azık toplar, kafir ise zevke dalar.” [24]

Sefahat Nedir?

25- “Sefahat; alçaklara kişilere uymak, azgın insanlarla da dost olmaktır.” [25]

İbadet Etmek İsteyen...

26- “İbadet etmek isteyen, onun için temizlenmelidir. Müstehap ameller, farzları engellerse onları bırakınız. Yakın kurtuluşun sığınağıdır. Yolculuğun uzaklığını hatırlayan ona hazırlanır.

Akıllı adam, kendisine nasihat etmesini isteyen kimseye hile yapmaz.

Sizinle öğüt arasında (öğüt almanızı engelleyen) gurur perdesi vardır (gurur ve bencillik kalkmadıkça öğüt etkili olmaz). İlim, öğrenenin mazeretini ortadan kaldırır; (zira insan cahil olduğu müddetçe mazeret gösterebilir; elbette her cahil değil). Vakti biten her kişi mühlet ister, fırsatı olan kişi de işlerini sonraya ertelemekle oyalanır.” [26]

İnsanlar Üç Şeyle Helak Olur!

27- “İnsanlar üç şeyle helak olur: Tekebbür, ihtiras ve haset. Tekebbür, dinin yok olmasına sebep olur, İblis de onun için lanete uğradı; ihtiras, insanın canının düşmanıdır, Adem (a.s) da onun için cennetten çıkarıldı; haset de kötülüklerin delilidir (öncüsüdür), Kabil işte bundan dolayı kardeşi Habil'i öldürdü.” [27]

Güvensiz bir Dayanak!

28- “Ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkun; (kurtuluş ve saadet) talep etmede ve ihtiyarlığa karşı (onu göz önünde bulundurarak) ciddiyet gösterin; azap parçaları inmeden ve lezzetleri yok edici ölüm ulaşamadan önce amel etmeğe koşun. Zira dünya, nimetlerinin devamı bulunmayan, musibetlerinden emin olunmayan, kötülüklerinden kaçınılmayan aldatıcı bir engel ve eğik

(güvensiz) bir dayanaktır.” [28]

Kalbin Hayat Mayası

29- “Tefekkür edin; çünkü tefekkür, basiretli kimselerin kalbinin hayat mayasıdır.” [29]

Üç Şeyden Yoksun Olmanın Neticeleri

30- “Aklı olmayanın edebi, himmeti olmayanın yiğitliği, dini olmayanın da hayası olmaz.” [30]

En İyi Zenginlik

31- “En iyi zenginlik kanaat, en kötü fakirlik ise (zengin birinin karşısında) boyun eğmektir.” [31]

Şaka ve Susmanın Doğurduğu Sonuçlar

32- “Şaka, heybeti yer (azaltır); susmak (az ve öz konuşmak) ise heybeti çoğaltır.” [32]

Ey Allah’ın Kulları!

33- “Ey Allah’ın kulları! İbretlerden öğüt alın ve geçmişlerin geriye bıraktıkları eserleri ibret kaynağı edinin. Bunca nimetlerin şükrü için günahlardan uzak durun ve nasihatlerden yararlanın.

Allah’ın yardımcı ve sığınak, Kur’an’ın delil ve davacı, cennetin sevap, cehennem de ceza ve işkence olması insana (öğüt olarak) yeter.

” [33] Gerçek Yakın

34- “Gerçek yakın, nesep bakımından uzak olsa bile muhabbetin yakınlaştırdığı kimsedir ve gerçek yabancı nesep açısından yakın olsa bile muhabbetin uzaklaştırdığı kimsedir. Vücuda elden daha yakın bir şey yoktur, fakat kırıldığı zaman kesilip atılır.” [34]

Nimete Şükretmemek!

35- “Nimetlere şükretmemek aşağılıktır.” [35]

Sen de Öyle Ol!

36- “Halkın seninle nasıl arkadaş olmasını istiyorsa, sen de onlarla öyle arkadaş ol.” [36]

Mescide Gidip Gelen!

37- “Kim mescide gidip gelirse sekiz hayırdan birine ulaşır: Muhkem ayetlerden birini öğrenir; yararlı bir arkadaş bulur; yeni bilgi elde eder; umulan bir rahmete kavuşur; hidayete eriştirecek veya helak olmaktan kurtaracak bir söz öğrenir; utanarak ya da Allah korkusundan günahları terk eder.” [37]

Şaşarım Şu Kimseye!

38- “Şaşarım yemeği hakkında düşünüp akli ve manevi meseleler hakkında düşünmeyen kimseye; karnını rahatsız edici yemeklerden uzak tutar, ama göğsü (ve aklını) helak edici şeylerle doldurur.” [38]

Şu Şartla Nasihat Ederim!

39- Birisi İmam Hasan’dan kendisine nasihatte bulunmasını istediğinde İmam (a.s) şöyle buyurdular:

“(Şu şartla sana nasihat ederim ki) sakın beni övmeyesin; çünkü ben kendimi daha iyi tanıyorum; beni yalanlamayasın; zira yalanlanan bir kimsenin görüşü (görüşünü söylemesi) değer taşımaz, yanımda da bir kimsenin gıybetini etmeyesin.

” Bunun üzerine İmam (a.s)’dan nasihat isteyen adam; “Bana müsaade ederseniz, huzurunuzdan ayrılayım” dedi. İmam (a.s) da; “İstersen gidebilirsin” buyurdular. [39]

Kim Allah’tan Korkarsa!

40- “Bilin ki, kim Allah’tan korkup sakınırsa (takvalı olursa), Allah ona fitnelerden kurtulabilmesi için bir çıkış yolu gösterir, onu doğruya iletir, kemale ermesini sağlar, hüccetiyle onu zafere

erdirir, yüzünü ağartır,

isteklerini yerine getirir ve Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, doğrular, şehitler ve salihlerle beraber olur; ne iyi arkadaşdır onlar.” [40]

[1] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 459.

[2]- Tuhaf'ul- Ukul, s. 465.

[3] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 469.

[4] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 465.

[5] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 113.

[6] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 111

[7] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 111

[8] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 111

[9] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 102

[10] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 449.

[11] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 111

[12] - Bihar'ul- Envar. c. 78, s. 114

[13] - Bihar'ul- Envar. c. 78, s. 115

[14] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 445.

[15] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 453.

[16] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 465.

[17] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 465.

[18] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 467.

[19] - Bihar'ul- Envar, c. 44, s. 138-139.

[20] - Leali'l- Ahbar, c. 1, s. 51.

[21] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 115

[22] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 113

[23] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 465.

[24] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 112

[25] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 115.

[26] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 469.

[27] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 111.

[28] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 471.

[29] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 499.

[30] - Keşf'ul- Ğumme, c. 2, s. 197.

[31] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 113.

[32] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 113.

[33] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 471.

[34] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 465.

[35] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 465.

[36] - Bihar'ul- Envar, c. 78, s. 116.

[37] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 467.

[38] - Sefinet'ul- Bihar, c. 2, s. 84.

[39] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 469.

[40] - Tuhaf'ul- Ukul, s. 459.

Hz.Emir'ul-Müminin Ali(a.s)nin En Son Vasiyetleri

Musa AYDIN

Seçkin insanların hayatlarının son demlerinde, söyledikleri sözler, ettikleri vasiyetler, onların önem verdiği en değerli, en hayatî sözlerdir. Bir anlama onların hayatının özeti ve hayat felsefesidir, o anda dudaklarından dökülen cümleler.

Bu yüzden bazı yazarlar, tarih boyu yaşamış büyük insanların en son sözlerini ve en son tavsiyelerini bir araya getiren eserler oluşturmuşlardır. Belki İnşallah daha sonra size bunlardan bazı örnekler sunmaya çalışırız.

Fakat bu sayıda Hz. Emir'ül-Müminin Ali'nin (a.s) şahadet günleri (21 Ramazan) olması hasebiyle yüce İmam'ımızın, şahadetinden kısa bir süre önce, ölüm döşeğinde,

aziz oğulları Hasan ve Hüseyin'e ve vasiyetin ulaştığı herkese ettiği hayatî vasiyetlerini siz

değerli okuyucularımıza ve Ali aşıklarına sunuyoruz ki hep birlikte bu İlâhî vasiyetleri daima göz önünde bulundurarak, hayatımızı İmam'ımızın istediği yönde şekillendirelim. Zaten böyle olunca ancak, gerçek bir Ali taraftarı olduğumuzu iddia edebiliriz, aksi takdirde ancak kendimizi avutmuş oluruz.

Müminlerin Emiri (a.s) bu vasiyetinde bize Rabbimize karşı, kendimize karşı, ailemize karşı, topluma karşı çeşitli vazifelerimizi hatırlatmakta ve ısrarla onları yerine getirmemizi bizden istemektedir.

Allah korkusu, dünyaya aldanmama, daima ahiret yurdu için çalışmayı ön plâna alma, zalimlere düşman, mazlumlara yardımcı olma, hayatta düzenli olma, müminler arasında birleştirici-uzlaştırıcı olma, yetim ve sahipsizlere sahip çıkıp onları kollama,

komşuluk haklarını gözetme, Kur'an'a sarılıp hakkıyla amel etme, namazı dinin direği bilip onu asla unutmama, farz olduğunda haccı yerine getirme, Allah yolunda mücadele etme, toplumda insanî ilişkileri (özellikle müminlerle) güçlendirip birbirine yardımcı olup sahip çıkma, insanları iyiliğe davet edip kötülüğe ve kötülere karşı duyarsız kalmama, düşmana karşı bile insafli davranma gibi...

Sözü bundan fazla uzatmadan sizi mevlâmızın İlâhî vasiyetleriyle baş başa bırakıyorum. Rabbim, amel etmeyi nasip buyursun ve bizi mahşer gününde İmam'ımızın huzurunda mahcup etmesin. Amin!

(Hz. Ali aleyhisselâm'ın, lânetli İbn-i Mülcem'in eliyle yaralandıktan sonra, vefatlarından önce, İmam Hasan ve İmam Hüseyin aleyhimesselâm'a vasiyetleri:)

"İkinize de Allah'tan çekinmeyi, dünya sizi arasa, istese bile onu aramamayı, istememeyi vasiyet ederim. Ona ait bir şeyi elde edemediğiniz, elinizdekini yitirdiğiniz için de hayıflanmayın. Gerçeği söyleyin; ahiret mükâfatı için çalışın; zalime düşman olun, mazluma yardımcı kesilin.

İkinize, bütün evlâdıma, ehlibeytime ve bu yazım kime ulaşırsa ona, Allah'tan çekinmeyi, işlerinizi düzene koymayı, aranızı uzlaştırmayı vasiyet ederim. Allah'ın salâtı ona ve soyuna olsun, ceddinizden duydum, derdi ki: "İki kişinin arasını bulmak, bütün (nâfile-sünnet) namazlardan, oruçlardan üstündür."

Allah için, Allah için yetimleri koruyun, bazı kere aç, bazı kere tok bırakmayın onları; size tapşırılan haklarını yitirmeyin onların. Allah için komşularınızı görün, gözetin; bu, Peygamberinizin vasiyetidir; komşular hakkında öylesine tavsiyede bulundu ki onlar da mîrâsa girecekler sandık. Allah için, Allah için Kur'ân'a riayet edin; onunla amel etmekte başkaları sizi geçmesin.

Allah için, Allah için namazı bırakmayın; çünkü o, dininizin direğidir. Allah için, Allah için Rabbinizin evini ziyareti, hacetmeyi bırakmayın; siz hayatta bulundukça boşlamayın o evi; çünkü o ev, terk edilirse mühlet bile verilmez sizlere; azap gelir çatar. Allah için, Allah için mallarınızla, canlarınızla, dillerinizle Allah yolunda savaşın.

Birbirinizi dolaşmanızı görüp gözetmenizi, birbirinizin ihtiyacını gidermenizi, birbirinizden yüz çevirmemenizi, birbirinizden ayrılmamanızı vasiyet ediyorum. İyiliği buyurmayı, kötülükten nehyetmeyi bırakmayın; sonra kötüleriniz başınıza geçer; sonra da duâ edersiniz, icabet edilmez size.

Ey Abdülmuttalib oğulları, Emir'ül-Müminin katledildi deyip Müslümanların kanlarına girmenizi, öç almaya kalkmanızı istemem, sakının bundan. Benim için yalnız beni öldüreni öldürün. Bekleyin hele, onun şu vuruşundan ölürsem, onun bana bir tek vuruşuna karşı siz de ona bir kere vurun; şurasını, burasını keserek eziyete kalkışmayın; çünkü ben, Allah'ın salâtı ona ve soyuna olsun, Rasulullah'tan duydum, derdi ki:

"Sakının eziyetten, işkenceden, öldüreceğiniz kuduz köpek bile olsa."[1]

[1] -Nehc-ül Belağa, Mektup: 47.

Tanıtım

Eryek Baba (Erikli Baba) Dergahı

Osmanlı'nın kuruluş yıllarında Orhan Gazi döneminde, Bursa'nın fethinin hemen akabinde Kandıra, Aydos (Yakacık) ve Semendire (Samandıra) ele geçirilerek İznik kontrol altına alınmak

istenmişti.

Dönemin Bizans imparatoru 3. Androkinos Pabolokos, İznik'i denetimi altına alabilmek için 1329 yılı Mayıs ayında Anadolu yakasına geçti ve Palekanon (İstanbul Maltepe) denilen bölgede, Orhan Gazi kuvvetleriyle savaşa tutuştu. Bizans kuvvetleri bu savaşta yenildiler, barış görüşmeleri İmparatorun av köşkü olan bugünkü Merdivenköy'de yapıldı. Görüşme sonucunda,

bugünkü Şahkulu Dergahı olarak anılan bölge ile hemen karşısındaki tepeye birer dergah kurma kararı alındı. Bu dergahlardan birinin adı Gözcü tepesi (Göztepe) ve diğeri Şahkulu Sultan Dergahı olup Merdivenköy'e inşa edilmişti.

Sultan Orhan Gazi ile gelen Gazi Erenler şunlardır: 1- Gözcü Baba (Kabri Göztepe'dedir) 2-Mah Baba (Kabri Göztepe Ayazma'dadır) 3- Eren Baba (Türbesi Erenköy'dedir) 4- Kartal Baba (Kartal'da şehit edilmiştir) 5- Suca Sultan (Şahkulu bugünkü Merdiven köy'dedir) 6- Erikli Baba (Türbe ve dergahı Zeytinburnu Kazlıçeşme'dedir).

Erikli Baba, Hacıbektaş'ın ilk haliflerinden olup, İmam Musa-i Kazım soyundan gelmektedir. Esasen ismi Es-seyyid Muhammed Eryek'dir. Tasavvufta, Ehl-i Beyt'e eren insan yetiştirenlere Eryek denir.

Ünvanı buradan gelmektedir. Halk arasında ise, kışın erik yetiştirmesi kerametine istinaden Erikli (Eryek) Baba ismi verildiği söylenmektedir. Balım Sultan ve Otman Baba erkannamesinde, Erikli Baba için İstanbul'un gözcülerinden olduğu ve 12 büyük dergahtan biri olduğu belirtilmektedir. Dergah içinde o dönemin en ünlü zakirleri ve bu yola gönül verip şehid edilmiş erenlerin mezarları ve türbeleri olup, bugün de korunup ziyaret edilmektedir.

Erikli Baba Dergahı'nın bilinen postnişinleri şunlardır. Seyyid Hafız Mustafa Baba (vefat R.1288), Yalovalı Gani Baba (vefat R. 1289), Perişa Baba (vefat R.1301), El-Hac Ahmet Baba (vefat R. 1302), Zikri Baba (vefat tarihi bilinmemekte), Hacı Hasan Baba (vefat R.1306), Hamdi Baba (vefat R. 1307), Küçük Abdullah Baba (vefatı R. 1339), Es-Seyyid Koca Turgut Baba (1997)

Dergahı, Anadolu ve Balkanlarda gönülleri fetheden Alevilik ve Bektaşilik felsefesini temsil etmiştir. Cumhuriyetin kurulma aşaması ve özellikle İstiklal savaşında Gazi Mustafa Kemal

Atatürk'e maddi ve manevi desteklerini sunmuştur.

Savaş sırasında büyük çapta silah katkısında bulunmuş, öyle ki Dergahtaki mezarların arasına tünel kazılarak silahlar saklanıp sonra İngilizlere karşı kullanılmak üzere bizzat Atatürk'e teslim edilmiştir.

Cumhuriyetin felsefesine olan güven ve bağlılığından dolayı, Cumhuriyetin kuruluşundan sonra çıkarılan tarikat, tekke ve zaviyelerin kapatılmasına dair kanuna istinaden dergahların tümünün kapatılmasına rağmen, Erikli Baba dergahının bir süre daha faaliyette bulunmasına mücadele edilmiştir.

Kaynak Kişiler: Şevki Koca, Dr. Hülya Küçük (Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim üyesi)

Araştırma: Erikli Baba Kültür Derneği (İnceleme ve araştırmalar devam etmekte olup, bu yazı bir ön çalışma mahiyetindedir.)

Edebiyat

Yaşamış ve Yaşayan Alevî Bektaşî Ozanları

Kemteri

Tarık Çimen

Tarih, büyük avlulu, kirli beyaz mermer taşlarla tüm güzel nakışların özenle işlenerek yapılan, eskiden zaviye, şu anda kütüphane olarak kullanılan ihtişamlı mekanların, rutubetin çürüttüğü ahşap kapıları ardında bulunan tozlu kitaplarda tüm esrarengizliğini saklamaktadır. Geçmişte yaşanan tüm sevgileri, kinleri, ihtirasları ve ihanetleri bu tozlu sayfalarda görmek mümkün olduğu gibi,

toplumun sosyal düzenini bozmaya çalışan külhanbeyli sınıfları da, kendisini topluma feda

etmiş kahramanları da bulmak mümkün. Bu kahramanlardan kimileri, damarlarında coşan kan ile; kimileri, sinelerinden taşan irfan ile; kimileri de, dillerinden akan dizeleri ile insanlık mektebine hizmet vermişler, tarihe beyaz sayfalar kazandırmışlar.

İnsanlara yapılacak en büyük haksızlık, zorla inançlarını asimle etmeye çalışmaktır. Tarihin tozlu sayfalarına kısa bir göz attığımızda, nice nice toplumların inançları yüzünden potansiyel suçlu kabul edildiklerini ve başlarına bin bir bela getirilerek asimle edilmeğe çalışıldıklarını, inancına sadık nice insanların sırf inancı, düşüncesi ve ideolojisi yüzünden zulme uğratıldığını, yurdundan barkından sürüldüğünü ve hatta katledildiğini görmekteyiz.

Hem tarihin tozlu sayfalarına kısaca bir göz gezdirdiğimizde (aslında sayfaları çevirip de tozunu yutkunma zahmetine katlanmamıza da bir gerek kalmadan), hem de şöyle dönüp kendi etrafımıza bir baktığımızda Ehl-i Beyt mektebi kadar hiçbir inanç sisteminin ve Ehl-i Beyt mektebine bağlı insan toplulukları kadar hiçbir insan topluluğunun bu kadar bağnazca haksızlığa ve zulme maruz bırakıldığına şahit olamıyoruz.

Her ne kadar bu baskılar, bu zulümler bazı inancında zayıf insanlar üzerinde etkin olmuş ve oluyorsa da, genellikle bu haksızlıklar ters etki yapmış ve yapmakta ve bu kitleler içerisinde Pir Sultan Abdal gibi kahramanları yaratmış ve yaratmaktadır. Bu kahramanlar da yapılan bütün baskılara inaden “dönen dönsün ben dönmezem Ali’den” gibi diller ezberi dizeleriyle tarihe ve insanların kalbine destan yazıyor ve yazmaktalar.

Dolayısıyla, bu kadar zulüm ve baskılara rağmen Ehl-i Beyt mektebinin bu toplumların kalbinden sökülüp atılmamasına mani olan etkenleri araştırdığımızda bu etkenlerin başında bu kahramanların tarihin kalbine işledikleri şaheser niteliğindeki bu dizelerin geldiğini görmekteyiz

Aslında şiirleri sadece bu boyutuyla ele almak da doğru değildir. Ehl-i Beyt mektebine ait şahsiyetler de dahil olmak üzere birçok ilim ve irfan erbabının maariflerini nesir yerine şiir kalıbında aktarmayı tercih ettiğini görmekteyiz. Bu da şiir dilinin bu yüce anlamların inceliğini ifade etmek için daha uygun ve daha etkileyici olması hasebiyledir.

Kimi zaman söylenmiş bir kaç dize, birçok hatibin minbere çıkarak okuduğu hutbeden veya yazılmış birkaç ciltlik nesir kalıbındaki kitaptan daha etkileyici oluyor, insanları derinden etkileyebiliyordu. Bazı beyitlerse, zulüm görmüş insanları zalimlere karşı ayaklandırabilecek

keskinliği taşıyordu.

Pir Sultan Abdal, Yunus Emre, Mevlana ve Fuzuli gibi arifler zamanlarında etkileyici mısralarıyla takipçilerine çığır açmışlar ve bu yolun müdavimlerine istifade edebilecekleri büyük bir miras bırakmışlardır.

Bu mirası iyi kullanan ozanlar, mektebin güzel öğretilerini şiirlerinde bir nakış gibi işlemişler ve bu mükemmellik binasına onlar da bir kerpiç koyabilmişlerdir. Ariflerin yetiştiği Ehl-i Beyt mektebinde herkes kendine göre bir erdem yolu buluyor ve bu vesileyle hak yolunda hizmet veriyordu. Kendi zamanının Ehl-i Beyt'i tanıyan ve tanıtanlarından olan pek değerli bir ozanı sizlere tanıtmaktan büyük keyif alıyor; bunu kendime bir vefa borcu görüyorum.

Bu sayıda "Erenler" okuyucusuna edebiyat köşesinde konuk olacak deyiş ve şiir üstadımız, Kemteri'dir. On dokuzuncu yüzyılda Raşit Ali adında bir Bektaşî olarak yaşayan Kemteri; Mızıka-i Hümayun denilen, saray müzik kurulundan emekli olmuş ve Üsküdar'a yerleşmiştir.

Tarikata Çamlıcalı Nuri Baba'dan el alarak girmiştir. Türkiye'de "Karagöz" yapımcısı olarak bilinen Rağıb Tuğtekin'in verdiği bilgiye göre; devrinin en iyi Karagöz oyununu oynatanlardandır.

Bu Karagöz oyununa o devirde hayal oyunu, oynatanlara da hayali denirdi. Tarihte bu hayalilerin çoğunluğunun Bektaşî olduğu bilinmektedir. Son yıllarının radyoda karagöz oynatıcısı Hayali Küçük Ali'ye kadar Bektaşîler'in karagöz oynatıcılığında bir ağırlılığı olduğunu görmekteyiz.

Kemteri gibi değerli deyiş üstatları, bu tür oyun vesileleriyle insanlara Ehl-i Beyt mektebinin erdemlerinden bahsetme fırsatı buluyor ve onları bu öğretilere aşına ediyorlardı.

Kemteri 1896 yılında vefat etmiştir. Selami Ali Efendi çevresine defnedilmiştir. Kemteri'nin yazma divanı, Sadeddin Nüzhet Ergun'un özel kütüphanesinde idi. Sadeddin Nüzgen Ergun'un bildirdiğine göre, bu divan 122 büyük sayfadan oluşmuştur. Bu divanda şairin 2100 beyti vardır.

Alevilik neşesini dile getiren bu beyitlerin, Bektaşîler arasında özel bir saygınlılığı vardır.

Kemteri'nin şiirleri baştan başa Ehl-i Beyt aşkı ve coşkusuyla doludur. Kemteri, aşğıdaki şiirinde Ehl-i Beyt uğruna her türlü baskı ve zulmü göğüslemeye hazır olduğunu ve her şeyini

feda etse bile Ehl-i Beyt yolundan vazgeçmeyeceğini açıkça dile getiriyor:

Yâr elinden içmişem aşkın meyin çokdan beri

Ânın için peşt ü pay urmaktayım[1] çün serseri[2]

Hubb-i Hayder'le[3] dolubdur gönlümün her bir yeri

Bende-i Âl-i Abâ'yım itimadım Caferî

Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri

Dönmezem bâb-ı Ali'den[4] Hayderîyem Hayderî

İhtedü bi'ş-şems[5] buyurdu cenâb-ı Mustafa

Bu hadi-i pâke[6] iman edene rûz-i ceza[7]

İdecek ağyâra[8] karşı Hak nice lutf u ata

Ehl-i Beyt'in halka begüş[9] bendesiyim zâhida[10]

Yüzseler cümle vücudum kalmasa tende deri

Dönmezem bâb-ı Ali'den Hayderîyem Hayderî

Ben beli dedim o şahın yoluna dönmem ebed

Bendesî hakkında lutf u şefkati var layuad[11]

Âşık-ı sâdık olanlara irer andan meded

Ta'n u teşni'le[12] çekerse önüme zühhâd sed

Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri

Dönmezem bâb-ı Ali'den Hayderîyem Hayderî

Men muhibb-i Hayder'im Şâh-ı Hasen iki gözüm

Ol Şehîd-i Kerbelâ'nın aşkına yansın özüm

Dergeh-ı Zeynel-Abâ'dan hîç çevirmem yüzüm

Çâk çâk[13] olsam da dönmem hâsılı budur sözüm

Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri

Dönmezem bâb-ı Ali'den Hayderîyem Hayderî

Ol Muhammed Bâkiri'dir can katan bu cânıma

Câferu's-Sâdik'dür kuvvet veren îmânıma

Can feda etsem nola Kâzım gibi sultânıma

Gelse hançerler çeküb münkir Yezidan yânıma

Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri

Dönmezem bâb-ı Ali'den Hayderîyem Hayderî

Hazret-i Muse'r-Rıza'dır ehl-i aşkın rehberi

Hem Takî vü bâ[14] Naki'dir dü cihan[15] serverleri

Askerî'dir zümre-i nâciyyenin ser-askeri

Mehdi-i Sâhib livânın yoluna ey Kemterî

Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri

Dönmezem bâb-ı Ali'den Hayderîyem Hayderî

Kemteri, Hz. Ali'den bahsederken belki de hiçbir arifin varamayacağı nüktelere varıyor ve onun Ali'yi anlatan şiiri adeta insanları büyülüyor. Kemteri'nin Hz. Ali hakkındaki bir şiiri şöyledir:

Hâzin-i gencîne-i sırr-i Hudâsın yâ Ali

Vâris-ı zât-ı Peygamber Hel etâ'sın yâ Ali

Nokta-ı evvel bid3ayet her ulûmun bâbısın

Nûr-ı Haksın sırr-ı Bismillah'da bâsın yâ Ali

Yok bu ümmette nazîrin[16] hâsılı bir nûrsun

Lahmüke lahmi Habîb-i Kibriya'sın yâ Ali

Âstân-ı devletin darü'l-emandır âşıka

P3adişah-ı zât-i mutlak mültecâsın[17] yâ Ali

Sırr-ı vahdette olan nûr-ı meveddet[18] aşkına

Bendene şâhım meded kıl rehnümâsın[19] yâ Ali

Rû siyâhım şerm[20] ile geldim der-i ihsânına

Sen şefâat eyle ma'ruf-ı sehâsın[21] yâ Ali

Lutfuna muhtâcdır her vech ile bu Kemteri

Şefkat etmek mücrimîne[22] mübtelâsın yâ Ali

Kemteri, aşağıdaki Şiileriz adlı şiirinde, Alevilikle Şiiliğin ayrı ayrı şeyler olduğunu ve Alevilikte şeriata (Ehl-i Beyt fıkhına) önem verilmediğini sananlara cevap vermektedir. Kemteri'nin adı geçen şiiri şöyledir:

Ta ezel bezminde[23] ikrâr eyleyen Şiîleriz

Bunda ol ikrârı tekrâr eyleyen Şiîleriz

Doğrudan doğru riayet eyleriz yok hilemiz

Şer-i enver[24] ile reptâr[25] eyleyen Şiîleriz

İhtedü biş-şemsi emrine riayet eyledik

Ehl-i Beyt'i her dem ezkâr eyleyen Şiîleriz

Derd-i aşka dûş olub Lokmân'a minnet etmeyiz

Kendi derdimize timar[26] eyleyen Şiîleriz

Hak Muhammed'le Ali'nin sayesinde Kemterî

Nefs-i bed evhâmı bizâr eyleyen Şiîleriz.

[1] Ayak yere dövmekteyim

[2] Deli insan gibi

[3] İmam Ali (as.) sevgisi

[4] Ali'nin kapısından

[5] Güneşle yolu buldular

[6] Temiz kılavuza

[7] Kıyamet günü

[8] Yabancılar

[9] Kulağı sırgalı

[10] Ey zahid

[11] pek çok

[12] Kınama ve yerme

[13] Parça parça

[14] Beraber, birlikte

[15] İki cihan

[16] Benzer

[17] Sığınılacak yer

[18] Katıksız sevgi nuru

[19] Yol gösterici, kılavuz

[20] Utanma, sıkılma

[21] Cömert

[22] Suçlu

[23] Ruhların yaratıldığı zaman

[24] Nurlu şariat

[25] Davranan, hareket eden

[26] Tedavi etme

Tarih

Hz.Fatıma'nın Çileli Hayatı(3. bölüm)

İsmail Bendiderya

Benim şu dünyadaki üç günlük ikâmetimin acı ve kederle yoğrulması Allah'ın takdiriydi galiba!
Neyse, hepsi geçti artık! Takdir olduktan sonra şöyle veya böyle, geçecekti eni sonu.

Ve ben, takdirimin ne olduğunu bilmiyor değildim. Keder, soframın suyla ekmek gibi eksilmez
parçası. Acı ve hüzün, duvar komşum olacaktı yaşadığım sürece...

Ama yine de geldim... Geldim ki kadınlar kitabı "rnek"siz kalmasın. Geldim ki Kur'an, kadınlara
mükemmel bir örnek gösterebilsin, işte misal, desin, tefsir edilsin. Yaratılışın gayesiz
kalmaması için, amaçsız ve boşuna zannedilmemesi için geldim ben. Geldim, çünkü gelmemi
takdir etmişti Rahman...

Ben olmasaydım... Babam olmasaydı... Kocam olmasaydı... Evet, eğer babam, eşim, ben ve siz
iki gözümün nuru sevgili yavrularım olmasaydık kâinat yaratılmaz, yaratılış şekillenmez,
tamamlanmış olmazdı. Bunu bizzat Allah Azze ve Celle buyurmaktadır sevgili yavrularım.

Ağlamayın canım yavrularım, n'olur ağlamayın! Bundan sonra çok ağlayacaksınız nasılsa... Her
birinize öyle acılar, öyle felâketler gelip atacak ki dağları toz eder, kayaların yüreğini bir anda
eritir o dertler.

Hasancığım! Bu, acı ve kederlerin henüz başlangıcıdır, bilesin... Acı ve keder ırmağı senin
hayatının tam ortasında akıp gidecek, ey sevgili ciğerpârem!..

Mazlumiyet gömleği, babandan sonra senin sırtına geçecek oğulcuğum. Sen tarihin mazlum
terimini aşacak kadar mazlum olacaksın.

Ve sen, Hüseyin... Hüseyin'im benim... Senin ağlaman için henüz çok erken yavrum... Bari sen
ağlama artık... Sen çünkü, yaratılışın gözyaşının en parlak incisisin gülüm...

Bütün bir kâinat ağlayacak sana. Denizlerdeki balıklardan, göklerdeki kuşlara varıncaya değin,
dağlar taşlar gözyaşı dökecek Hüseyin'ime. Bütün peygamberler, sen daha dünyaya bile
gelmeden önce ağladılar, senin başına gelecek hadiseye; senin hadisenin vuku bulacağı o
günden daha büyük bir gün olmadığına şahadet ettiler, hepsi de!

Kalk yavrum; ayaklarımın üzerinden kalk da gel, başını bağrıma koy, ama ağlama sakın, e'mi!

Senin ağlayışın çünkü, Allah'ın meleklerinin ciğerini yakıp kavurur, Allah Resulü'nün bağrını kasıp kavurur.

Hem, şimdi üzülecek vakit değil ki! Benim için mutluluk anı bu, kurtuluş lahzam bu benim.

Acı ve üzüntülerim şu yeryüzüne indiğimde başladı benim. Adem aleyhisselâm gibi günah işlediğimden ve mecburen değil, tıpkı babam aleyhisselâm gibi kendi irademle ve Allah Azze ve Celle'nin lütuf ve rahmetiyle indim cennetten dünyaya ben.

İndiğim yer, vahiy mekânıydı benim. Dünyaya geldiğim ev, Cebrail'in nüzul evi; karargâhım, Allah'ın en aziz ve en sevgili kulu son Peygamber salâvatullah aleyh'in karargâhıydı.

O gelenler... Beni dünyada karşılamaya gelen o kadınlar, imkân âleminin en üstün kadınlarıydı; yeryüzünde bana giydirilen ilk elbiseler de, cennet elbiseleri idi. Yıkandığım ilk su ise, Kevser'di.

Evet yavrum... Bütün bunlara rağmen şunu da bil ki, acı ve keder de benimle birlikte doğdu âdeti, benimle büyüdü günbegün ve nihayet benim günlük azığım hâline geliverdi.

Henüz beşikte ilk günlerimi yaşadığım sıralardaydı ki, İslâm'ı ilk kabullenen, o acı ve kederlerle yoğrulmuş, ama yiğit, sabırlı ve sağlam karakterli Müslümanlar evimize gidip gelmeye başladı. Mümince gelişlerdi bunlar; ama korku ve tedbirle ikiz kardeşler gibi...

İlk imam eden bu değerli insanların olmadık işkencelere maruz bırakılıp eziyet ve baskı gördükleri haberi, beşikte olduğum o günlerde birer ok gibi saplanıyordu kalbime.

Bir gün Sümeyye'nin haberi geliyordu kulağıma... İşkenceyle vücudu iki parçaya ayrılan, bir ömür boyu tevhit yağmurunun yağmasını bekleyen ve ilk damlalarını Peygamber'in avuçlarından tadar tatmaz varını yoğunu feda edip, nihayet canını imanına kalkan edinen ve Allah Resulü'nün hak çağrısına lebbeyk diyebilmek için akla gelmedik işkencelere göğüs geren o fedakâr ve yiğit ihtiyar kadın...

Ertesi gün Yasir'in haberi geliyordu; "Müşrikler Yasir'i Hicaz'ın yakıcı kumlarına yatırıp göğsüne ve karnın üzerine ağır taşlar koyarak tevhidi bırakıp putlara tapmasını istemişlerdi ondan..."

Bir başka gün Bilâl'in haberi, bir gün Ammar'ın, diğer bir gün başka bir müminin...

Ve ben bütün bu işkence, baskı ve eziyetlerin o ilk müminlerden ziyade babam Resulullah'a indiğini görüyor, hissediyordum. Ama babam da yapayalnızdı, ne yapabilirdi ki, her gün onların tutuklu bulunduğu yerlerden geçip onları sabır ve tahammüle davet etmekten başka?... Sesi hâlâ kulaklarımdadır: "Sabredin ey Yasir ailesi!", "Sabret ya Bilâl!"...

Ve sonra incinmiş, yüreği dolu, gözleri dolu bir hâlde eve gelir, ellerini Rahman'a açıp bahar bulutları gibi boşanır, her bir mümin için teker teker dua eder, yalvarırdı Allah'a...

Müminlerin gördüğü işkenceleri âdeta o görüyor, ama elinden hiçbir şey gelmediği için de içten içe yanıp kavruluyordu.

Allah Ebu Talip ile Hamza'dan razı olsun. O iki fedakâr ve yiğit Müslümanın himayesi olmasaydı, Hicaz'ın kızgın çöllerine yatırılıp göğsüne ve karnının üzerine ağır taşlar konularak işkence gören, babam olacaktı, mızraklar onun göğsünü parçalayacaktı.

Nitekim bu iki yürekli ve vefakâr himayecisine rağmen, yine de Allah Resulü'nün başına deve işkembesi boşaltacak, yoluna dikenler dökecek ve ayağını taşlarla yaralayacak kadar azgın değil miydi, Kureyş müşrikleri?

Allah'ın selâm ve salâtı yılmak bilmeyen yüceler yücesi insan, babam Resulullah'a...

Henüz süt emer bir bebektim ki, babamla ona inanan bir avuç müminin başına dar etmişlerdi dünyayı...

Sırf babamın yüzü suyu hürmetine yaratılmış olan şu koca dünyayı çok görmüşlerdi babama...

Babamla birlikte bizi ve diğer müminleri Ebu Talip Vadisi'ne sürdüler sonunda. Hiçbir canlının yaşamadığı kurak, taşlık bir çöl vadisiydi orası...

Yeryüzünde ilk yürüme denemelerimi bu Ebu Talip Vadisi'nin yakıcı kumları üzerinde yapmıştım.

Ben ve benim gibi çocukların minik ayaklarına çivilenen sert taşlar, kabartılar ve nasırlardan daha acı olanı, iki cihan serveri sevgili babamın geniş yüreğini sıkan ve bağrını şerha şerha eden dertler ve halvetlerde gözlerinden boşalan sessiz gözyaşlarıydı.

Bir mümin, çölden daha kurak hâle gelmiş çatlak dudaklarıyla onun karşısında dikilip zorlukla; “Su... Ya Resulullah, bir yudum su!” dediğinde babamın nasıl acıyla kıvrandığını görüyordum ben.

Bakışlarını mahcubiyetle bir an yere dikeyor ve dişlerini biraz aralayıp ağzını gösteriyordu o mümine. O zaman Resulullah’ın pâk ağzındaki taşı güren sahabe onun da susuzluk ateşiyle yanıp kavrulduğunu anlıyor ve Allah Resulü, iki cihan serveri sevgili babamın susuzlukla mücadele edebilmek için taş emdiğini bizzat görüyordu.

Ve bir ötekisi; ashabı ve yarenlerinin acziyet ve zaafa kapılıp bütün bu zorluklar karşısında mağlup olmadığını, küfre sapmadığını ve müşriklerin baskı ve ambargoları karşısında hâlâ dize gelmediğini ve gelemeyeceğini gösterip kuvvet-i kalp verebilmek için ayaklarını sürükleye sürükleye güçlkle babam Resulullah’ın (s.a.a) huzuruna varıyor ve açlıktan takati kesilmiş bir hâlde;

“Selâm ya Resulullah!” diyerek kelime-i şahadeti yeniliyordu. Babam onu kutlamak için sevgiyle kucakladığında, işte ancak o zaman babamın da açlıktan karnına taş bağladığını fark ediyordu o sahabe...

Avuç dolusuyla bile insanı doyurmayan şu hurmanın bir tek tanesi o zaman kırk kişinin ağzından geçmekte ve onları ölümle hayat sınırında ayakta tutmaktaydı.

Annem Hatice’nin bu ölüm vadisindeki dertleriyle karışan sütünü emerek büyüdüm ben.

Vadideki müminler, onların kadınları ve çocukları... Günlerce gözler vadinin sarp kayalıklarına dikilir dururdu öylece... Mekke müşriklerinin ambargosundan geçip vadinin sarp kayalıklarından salimen aşağı ulaşıktan sonra vadideki bütün ahalinin günlerce kıt kanaat geçimini temin edebilecek bir azığın bekleyişi içinde...

Nihayet, vadideki mahpus ve sürgünlerin direnci bitmeden bu vahşi ambargo dönemi de sona

ermiş oldu.

Sona ermeyen tek şey, iki cihan serveri babam Resulullah'ın cismine ve ruhuna inen aralıksız darbeler, acılar ve kederlerdi.

Annem Hatice hayatta olduğu sürece bütün bu acı ve kederler daha kolay tahammül edilebiliyor gibi gelirdi bize nedense...

Babam evden içeriye adım atar atmaz annem onu öylesine sıcak bir sevgiyle karşılar ve ona öyle moral verirdi ki, bu samimiyet ve fedakârlık babama yepyeni bir enerji kazandırırdu.

Bu yüzdendir ki babam, ömrünün sonuna kadar annemi sevgi ve rahmetle anar, hatta kimi zaman halvetlerde onu hatırlayarak sessizce gözyaşları dökerdi onun için.

Hiç unutmam, bir keresinde Ayşe kıskançlığa kapılarak annemden tahkir edici ve horlayıcı laflarla söz edince, babam onu öyle azarladı ki, Ayşe bir daha da Resulullah'ın (s.a.a) huzurunda annem Hatice'den saygısızca söz etme cüretinde bulunamadı artık.

Annemin ölüm haberi çok acı ve yıkıcıydı benim için, Ebu Talip Vadisi'nin acıları henüz dinmemişken hem de...

Annemin evde yokluğunu hissettiğim ilk gün, büyük bir telâş ve tedirginlikle babama koşmuş ve:

– Annem!.. Annem nerede baba? diye sormuştum. Babam üzüntü ve kederle başını öne eğip susmuş, hiçbir şey dememişti. O acı haberi yükleyecek bir kelime bulamamıştı belki de kim bilir!

Bu acı olay üzerine, Cebrail inmiş ve Allah Teala'dan şöyle bir mesaj getirmişti:

“Fatıma'ya benden selâm söyle ve ona de ki: Annesini cennetteki en görkemli köşklerden birine yerleştirdim. Altın ve yakuttan bir köşkte oturmaktadır şimdi o. İmran kızı Meryem ve Asiye'yle birlikte orada!”

Yüce Rabb'imden gelen bu mesaj bana huzur vermiş, teselli bulmamı sağlamıştı. Hemen Allah Azze ve Alâ'yı tenzih ve takdis ederek: “Selâm ve esenlik hep Allah'tandır; bütün selâm ve

övgüler O'na ulaşır, O'na döner." dedim.

Allah Teala'nın yüce kelâmı elbette ki bana teselli vermiş, öksüz yüreğimi şefkatle okşamıştı. Ama birbirini izleyen onca sıkıntılı ve kederli hadiseler tufanında Hatice gibi bir şefkat, anlayış ve fedakârlık timsalini unutmak ne ben, ne de babam için mümkün değildi asla.

Annem Hatice'nin şefkat ve tesellileri yoktu artık ama; Allah Resulü'ne yapılan iftiralar, çalınan karalamalar, onun merhamet dolu yüreğini inciten ikiyüzlülük ve hadiseler alabildiğine vardı hâlâ...

Bir gün deli ve mecnun diyorlardı, bir başka gün büyücü ve sihirbaz... Bir gün şair diyorlardı, bir başka gün masalcı... Kısacası her gün yeni bir ithamda bulunuyor, her gün bir başka türlü incitiyorlardı o sevecen ve merhamet timsali babacığımı...

Babam, bu tür cehaletler, iftiralar, töhmetler, bühtanlar, eziyetler, kâfirlikler ve münafıklıklarla yılmayacak kadar güçlü bir karakter ve imana sahipti. Sarsılmaz bir dağ gibiydi o; dalları budakları göklerde gittikçe yayılan, gittikçe büyüyen muhkem bir ağaçtı tıpkı.

İnsanları hakka ve hidayete çağırma konusunda öylesine yılmaz bir azim ve çaba gösteriyordu ki, Rabb'ul-âlemîn kimi zaman ona biraz sakin olmasını tavsiye ediyor, bu yolda kendisini fazla üzmemesini ve biraz da kendisini düşünmesi gerektiğini emrediyordu.

Allah Resulü'nü üzen şey, düşmanlarının eziyet ve işkenceleri değil, cehaletleriydi. Onların elinden çektiği zulme değil, onların hâline üzülmeydi... Neden bu derece cahiller?!

Niçin küfür ve cehaletlerinde inat ediyorlar?! Niçin tevhit atmosferinin hayat veren havasını teneffüs edip, ilâhî ubudiyet pınarından doyasıya içip kanmıyorlar?!...

Bu zor ve çetin gam yükünü omuzlama yolunda muvahhit Ebu Talip'le annem, sevgili Hatice'den başka hiç kimse onun dertlerini paylaşamamış ve onların yerini kimse dolduramamıştır.

Ebu Talip'le annem Hatice Allah'ın rahmetine göçünce, her ikisi de aynı yıl Resulullah'la vedalaşıp beka yurduna gidince, babam beklediğinden çok daha yalnız kaldığını fark etti. Ve ben

bu durumda onun sadece kızı olarak kalsaydım, onca gam yükü altında ciddi bir dert ortağı
olamazdım babama.

Evet... Onca dert ve gam dağlarını omuzlamış bulunan Allah Resulü babamın bir anneye ihtiyacı
vardı o durumda. Anne şefkatine... Pervaneler misali etrafında dönüp dertlerini paylaşacak, onu
teselli edip bağrına basacak sevecen ve şefkatli bir anneye...

Bu yüzdendir ki, dünyanın en aziz incisi olan iki cihan serveri babam için gerçek bir “anne”
olmaya karar verdim, kararımı uyguladım ve başarılı da oldum. Babam beni “anne” olarak kabul
etti ve “Ümmü Ebîhâ”, yani “Babasının Annesi” lakabıyla şerefliendirdi beni.

Allah ve Resulü’nün bana verdiği lakapların en güzellerinden biriydi bu.

Bu lakabı pek kolay da kazanmadım tabii. Nice zahmetler, uykusuz geceler, savaşlarda yara
tımar etmelerdi, bu iki kelimelik lakabın gerçek ruhu.

Kırgın ve bitkin bir şekilde gelirdi insanlardan kimi zamanlar; kimi zaman da üstü başı perişan...
Ve kimi zaman yaralanmış, kanlar içinde... O hâliyle sarılıp bağrıma basar, kelimelere sığması
imkânsız bir hüznün ve ıstırapla ağlayarak teselli vermeye çalışırdım babama.

Onu o hâlde görünce yüreğimin nasıl binlerce parçaya ayrıldığını, bütün varlığımla nasıl acı
çektığımı kimseler bilemez...

Onun ayağına değen taşlar benim gözümü yaralamış olurdu; onun mübarek vücuduna inen
yaralar benim ciğerimi kor ateşte kavrulmuşçasına yakardı sızım sızım... Şu farkla ki, onun kalbi
bir peygamber kalbiydi; sarsılmaz, kırılmaz, alınmaz ve geniş mi geniş...

Benimkiyse Fatıma’nın kalbi işte... Babasının saçının bir teline hâlele gelecek olsa yüz bin yara
almışçasına kanlara boğulan, elemlere düşen, çabucak kırılan öksüz Betül’ün kalbi...

Şartlar giderek o kadar zorlaştı ki Allah Teala sevgili Resulü’ne hicret emri verdi.

Evet... Güneşe çamur atan bir güruh karanlık ve zulmete lâyıktır elbet!

Güneş çamurla sıvanamaz ki! Kara bulutlar doğunun en uç noktasında pusuya yatsa bile, güneş olanca vakar ve metanetiyle onların önünden geçip gidecek ve ışınlarını yeryüzüne ulaştırmaya devam edecektir.

Peygamber'in gece yarısı Mekke'den çıkması gerekiyordu. Yalın kılıç pusuda bekleyen kırk kâfirin evimizi muhasara edip babamın kanını aralarında eşit şekilde paylaşmaya azmetmiş olduğu o tehlikeli lahzalarda,

babamın yatağında yatıp kâfirlerin plânlarını suya düşürecek gerçek bir fedaî ve yürekli bir mümin gerekiyordu. Ve babanız Ali'den başka bunu yapabilecek hiç kimse yoktu. İki cihan serveri bunu ona açıp da fikrini sorduğu zaman Ali: "Benim başıma ne gelir o zaman ya Resulullah?!" diye sormadı asla.

– Siz böylece kurtulmuş olur musunuz?! diye sordu Peygamber'e.

– Evet, dedi, evet sevgili amca oğlum!

Ve bizim kalbimiz duracakmışçasına bir tedirginlik ve heyecan içinde çırpınırken Ali, o gece hayatının en tatlı uykusunu Resulullah'ın (s.a.a) yatağına hediye edip, Kur'an'da kendisi için bir ayetin daha nazil olması gibi yüce bir iftihara ulaştı. Melekleri hayrette bırakan Ali, Allah Azze ve Celle'nin övüncü olmuş ve Rabb'ul-âlemîn onun için şöyle buyurmuştur:

"İnsanlar içinde öyle birisi var ki, kendi canını Allah'ın rızasıyla değiştirir ve Allah böyle kulları pek sever." [1]

Peygamber-i Ekrem (s.a.a) Selman'ın sırtında, gözleri ve kalpleri körelmiş küffarın önünden geçip gitti de onlar fark etmedi bile.

Selman'ın önünü kesip de:

– Nedir o sırtındaki?! diye sorduklarında doğrucu Selman:

– Peygamber! diye cevap vermiş, kâfirler kahkahayla gülmüşlerdi.

Ve derken Peygamber'in yatağına saldırdılar. Aradıkları oradaydı, ama onlar bunu bilmiyordu.

Onlar, Peygamber'in canını istiyorlardı ve Ali, Peygamber'in canıydı. Ali sadece Peygamber değildi; Peygamber'in tıpatıp aynısı, onun tam bir timsaliydi. Mübahele ayetinde de "nefisleriniz ve nefislerimiz",

buyruklarıyla bizzat Ali kastedilmişti, ama o yürek gözleri kör kâfirler bunu bilmediklerinden, Peygamber'in canının, Peygamber'in vücudu ve cismi olduğu zannıyla hareket etmiş ve onu yatakta bulamayınca büyük bir öfke ve hayal kırıklığıyla geri dönüp gitmişlerdi.

Hışım dolu diş gıcırtiları gecenin sessizliğini yırtmada, ama ellerinden bir şey gelmemekteydi. Kâinattan soyutlanmıştı o zavallılar. Zira o lahzalarda bütün bir kâinat, Sevr Mağarası'nda üç günlüğüne misafirdi.

Peygamber'in kurtulması Müslümanların yüreğini ferahlatmış, ama canlarını ve mallarını bir kez daha sınava sokmuştu. Çünkü Peygamber'i bulamayan kâfirlerle müşrikler bunun acısını onun ailesinden ve diğer müminlerden çıkarmaya başlamış ve gözü dönmüş vahşilerden farksız bir hâle gelmişlerdi.

Ama Peygamber, kurtulduktan sonra Medine'ye girmedi. Medine'nin dışında Kuba'da bekledi ve Medinelilerin bütün ısrarlarına rağmen bir tek cümleyi tekrarlayıp durdu:

— İki azizim olan Ali'yle Fatıma gelmedikçe, Medine'ye giremem ben!

Ve Peygamber, oradan Ali'ye mesaj göndererek; "Fatımalarla birlikte hemen yola çıkıp Medine'ye gelmesini, kendisinin Medine yakınlarında onları gözlemekte olduğunu" bildirdi.

Ali bin Ebu Talip, Resulullah'ın (s.a.a) mesajını alır almaz üç Fatıma'yı; beni, annesi Fatıma binti Esed'i ve Zübeyr bin Abdulmuttalip kızı Fatıma'yı ve diğer birkaç kadınla zayıf ve yaşlı Müslümanı yanına alıp bir kervan oluşturarak alenî bir şekilde Medine'ye doğru yola çıktı.

Geceleri mola yerlerinde konaklayıp ibadet ve teheccütle geçiriyor, gündüzleri yolumuza devam ediyorduk. Babamı ellerinden kaçırmanın hıncını henüz alamamış bulunan Mekke kâfirleri, bizi geri çevirerek Mekke'ye götürüp rehin almayı kuruyorlardı.

Nitekim Mekke'den çok uzaklaşmamıştık ki Ebu Süfyan'ın kölesi Esvet, silâhlı adamlarıyla yolumuzu keserek:

– Beni Ebu Süfyan gönderdi, o gelip ulaşınca kadar sizin yola devam etmenizi engellemekle görevliyim! dedi.

Kervandaki kadınlar korkuyla titremeye başlamışlardı. Ama ben Ali'den ve Rabb'ul-âlemîn'den yana emindim iyice.

Aliyy-i Murtaza dağlar gibi düşmanın karşısına dikilip haykırdı:

– Benim bu kervanı sağ salim Medine'ye ulaştırmam lâzım. Yoluma çıkan kim olursa olsun öldürürüm, bilmiş olun! Ebu Süfyan'ın kölesi Esvet de olsan acımam sana! Canını kurtarmak istiyorsan çekil önümden!

Esvet Ali'yi dinlemedi. Aliyy-i Murtaza tehdidini üç kez tekrarladıktan sonra kılıcını kınından sıyrıp onlara hamle etti. Kısa ama çok şiddetli bir çarpışmadan sonra Esved'i cansız bir şekilde yere serip kervanı hareket ettirdi.

Çok geçmeden Ebu Süfyan'la adamları çıktı karşımıza; Ebu Süfyan, Esved'in cesedini çölde görmüş, öfkesinden yaralı yılanı dönmüştü. Hışımla bağırdı:

– Hey, Ali! Benim kölemin kanını nasıl dökersin sen?! Hem, benim akrabam olan o kadınları kimin izniyle Medine'ye götürüyorsun bakalım?!

Aliyy-i Murtaza inanılmaz bir soğukkanlılık ve metanetle kılıcının kınına dayanıp:

– Benim iznimi elimde bulunduranın izniyle! dedi. Sen de kölenin akıbetine uğramak istemiyorsan başını al git, yıkıl karşımdan!

Ebu Süfyan, adamlarının önünde geri çekilmeyi kendisine yediremeyip Ali'ye kılıç çekti; ama çok kısa süren sert bir çarpışmadan sonra, canını kurtarabilmek için başka çaresi kalmadığını anlayarak gerisin geriye dönüp kaçmaya başladı.

Evet, o gün kervandakiler; hepimiz gördük ve şahit olduk şu gerçeğe: Ali gibi yiğit, Zülfikar gibi kılıç gelmemiştir bu dünyaya! Ali'yi nasıl yarattığını bir Allah bilir...

Babam Resulullah'a (s.a.a) ulaştığımızda Cebrail'in kokusu vardı hâlâ ortalıkta. Babamın kucağı Cebrail kokuyordu hâlâ; arş kokuyordu, vahiy kokuyordu elvan elvan. Babam Ali'yi hasretle kucaklayıp:

– Biraz önce Cebrail buradaydı! dedi. Yollarda nasıl ibadet ettiğinizi, Rabb'inize nasıl dua ve münacatta bulunduğunuzu, hangi sıkıntılarla karşılaşp nasıl kanlı çarpışmalara girdiğinizi hep anlattı ve sizin hakkınızda nazil olan şu ayetleri getirdi bana:

“...Onlar ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler. Ve derler ki: Rabb'imiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Sen pek yücesin. Bizi ateşin azabından koru.”

“Rabb'imiz! Şüphesiz, sen kimi ateşe sokarsan artık onu hor ve aşağılık kılmışsındır. Zulmedenlerin ise yardımcıları yoktur.”

“Rabb'imiz! Biz, “Rabb'inize iman edin” diye imana çağrıda bulunan bir çağrıcıyı işittik, hemen iman ettik. Rabb'imiz! Bizim günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve bizi de iyilik yapanlarla birlikte öldür.”

“Rabb'imiz! Peygamberlerine vaat ettiklerini bize ver. Kıyamet gününde de bizi hor ve aşağılık kılma. Şüphesiz sen, vaadine muhalefet etmeyensin.”

“Rableri de onlara -dualarını kabul ederek- cevap verdi: Şüphesiz ben, erkek olsun, kadın olsun, sizden bir işte bulunanın işini boşa çıkarmam. Sizin kiminiz kiminizdendir.

İşte, hicret edenlerin yurtlarından sürölüp çıkarılanların ve yolumda işkence görenlerin, çarpışp öldürülenlerin mutlaka kötülüklerini örteceğim ve onları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım. Bu, Allah katından bir karşılık (sevap)tır. Karşılığın (sevabın) en güzeli O'nun katındadır.”[2]

Bu ayetler bütün yorgunluk ve acılarımızı bir anda unutturdu bize; Allah yolunda katlandığımız

zorluklara karşılık en güzel ödöl oldu hepimiz için.

Medine'deki ilk dönemlerde gecelerimiz ve gündüzlerimiz huzurlu geçiyordu.

Ensar mümin ve sevecendi; Muhacirler sabırlı ve dirençli.

Medine'nin bu nispeten huzurlu ve sakin ortamı, babanızın beni babamdan isteme fırsatı bulmasını sağladı. Bu iki amca oğlunun birlikte göğüs gerdiği onca sıkıntı ve zor yıllardan sonra Medine'nin bu huzurlu ortamı, vuslatlar, mutlu günler için elverişli kısa bir huzur dönemi oldu.

Şimdi babanız Aliyy-i Murtaza gelecek sevgili yavrularım; kalkın. Artık yeter, fazla üzmeyin kendinizi... Babanız Ali şimdi yeterince üzgün ve dertlidir zaten; benim bu diyardan beka diyarına göçmek üzere olduğum haberini alır almaz yola koyulduğunu söylediler; acele ve telâştan yolda birkaç kez ridası ayaklarına dolaşmış, yere kapaklanmış birkaç kez.

Sırf yüreği değil, ayakları da titremiş Ali'nin bu acı haberi duyunca... Kalkın artık canlarım benim; babanız çıkagelir şimdi... Yeterince üzgündür o şimdi zaten... Bir de sizlerin böyle ağlaşmakta olduğunuzu görmesin bari. Hıçkırıklarınızı sinelerinizde gömün, gözyaşlarınızı içinize akıtın, belli etmeyin ona... Babanızın kimi var sizden sonra... Teselli vermeyi unutmayın sakın Ali'ye... Allah'ın selâmı ona olsun.

[1] - Bakara Suresi, 207.

[2] - Âl-i İmran Suresi, 190-195; Numune-yi Beyyinat Der Şe'n-i Nuzul-i Âyât, s. 172-173 ve Keşf'ül-Gumme Fi Marifet'il-Eimme, s.539.

İmam Hasan(a.s) ile Muaviye Arasında Geçen Taktik Savaş
Hidayet KOŞACA

Muaviye, ikinci ve üçüncü halifenin gölgesinde yirmi yıl vali olarak bulunduğu Şam'da birtakım vaatlerle[1] kendisine inanan ve sözünü dinletebilen güçlü bir topluluk oluşturmuştu. Şam toplumu, Muaviye'yi sözüne güvenilen, emin bir kişi olarak tanıyor, Kureyş kabilesinin önderi olarak görüyordu. Öyle ki, Şam'da Peygamberin sahabesi denildiğinde ilk akla gelen "Muaviye" oluyor ve Ebuzer, Selman, Ammar gibi faziletli sahabîlerin önüne geçebiliyordu.[2]

Muaviye, Şam milleti üzerindeki sultasından gerek maddî, gerekse manevî yönde azamî derecede yararlanıyordu. Peygambere en yakın kimseler olan Ehl-i Beyt'i "yabancılar", Benî Ümeyye'yi de Peygamberin tek varisi olarak nitelendiriyor, Ehl-i Beyti karalamak uğruna elinden geleni esirgemiyordu.[3] Muaviye'nin bu

Ehl-i Beyt aleyhtarı tebligatı gerçekten de Şam halkı üzerinde çok etkin olmuş ve Şamlılar Ehl-i Beyt'i dinden uzak kimseler olarak görmeye başlamıştı.[4] Muaviye bu işte o kadar ileri gitmiş, o kadar başarılı olmuştu ki, hatta, Hz. Ali (a.s)'ın Kufe Camiinde şehit edildiğini duyan Şam halkı; "Onun camide ne işi vardı?! O namaz kılar mıydı?!" gibi sözler sarf etmeye başlamış ve bu işe bir türlü akıl sır erdirememişlerdi...[5]

Muaviye'nin, Şam'da vali olan ağabeyinin ölmesi üzerine ikinci halife Ömer tarafından bu makama atanması ile başlayan tarihî süreci iyi mütalâa eden herkes, Muaviye'nin,

Ömer bin Hattab'ın da her yönden güvenini kazandığını ve onun nezdinde emin bir kişi olarak telakki edildiğini bilmektedir. Elbette ikinci halife Ömer, Şam'a, vali olarak ilk başta Abdullah bin Abbas'ı atamayı düşünmüştü,

ama onun neticede hilâfet konusunda haksızlığa uğratıldıklarını düşünen Benî Haşim'den olması hasebiyle bu kararından vazgeçip Muaviye'yi tercih etmişti. İbn-i Abbas'ın, merkezden uzak olması hasebiyle kontrolü zor olan Şam'da gücü ele geçirdiği takdirde, merkezî yönetim aleyhine güç oluşturup ordu toplayarak, Medine'ye sürmesinden çekinen ikinci halife,

böyle bir riski göze almaktansa, kendisine göre geleceği parlak ve sinsi düşüncelere sahip olan ve aynı zamanda da Ehl-i Beyt'in iktidara gelmesine karşı olan Muaviye'yi bu göreve getirmeyi daha yeğ bulmuştu. Bu arada ikinci halife Ömer, sadece Muaviye'yi bu göreve atamakla kalmayıp ona beytülmal üzerinde istediği şekilde ve her türlü tasarrufta bulunma ve halkı istediği gibi yönetme hakkını da vermişti.

Oysa ikinci halife Ömer, başka valilerine karşı böyle davranmamış ve onların beytülmaldeki küçük hatalarına bile göz yummadığını göstermeye çalışarak az çok beytülmal hususunda hassas olduğu izlenimini vermeye çalışmıştır. Onun, "Halid bin Velid", "Ebu Hüreyre", "Ebu Musa Eş'arî", "Kudame bin Maz'un",

“Haris bin Veheb” gibi tanınmış sahabîleri, beytûlmalden para aklamaları nedeniyle azarladığı, (bazılarını) vücutlarından kan çıkarıncaya kadar dövdüğü ve hatta bir kısmını, makamlarından bir daha kendi dönemi içerisinde verilmemek üzere azlettiği bilinmektedir.[6] İkinci halifenin aynı uygulamayı, “Muaviye bin Ebu Süfyan” üzerinde kullanmadığını ve onu serbest bıraktığını şu tarihî sözünüyle hatırlıyoruz:

“Ey Muaviye, ben sana (herhangi bir konuda) ne emreder, ne de nehyederim..!”

Muaviye’nin asi kişiliği, kendisine sunulan limitsiz bir destek ve güçle, İslam’ın önderleri olan Hz. Ali (a.s) ve iki masum evlâdının başına belâ olmaya yetiyordu. Üç halife ve bir de Benî Ümeyye hakkında naklettirdiği onca uydurma hadislerle yerini pekiştiriyor, Ehl-i Beyt’e minberlerde lânet etme cüretine sahip oluyordu.

Onun ne denli güçlü olduğunu, İmam Hasan (a.s)’ın ordu komutanlarından “Ubeydullah bin Abbas’ı” bir milyon dirheme satın almasında görüyoruz. Oysa ikinci halife tarafından beytûlmalden para aklama nedeniyle cezalandırılan Ebu Hüreyre sadece “bin altı yüz dinar” için vücudundan kan gelinceye kadar dövölüp sürölmüştü.

Muaviye, Emir’ül-Müminin Ali (a.s)’ın bir kılıç darbesiyle yaralanıp şehit edilmesinden sonra derin bir “oh” çekmişti. Fakat onun bu şad ve keyifli hâli, ancak İmam Hasan (a.s)’ın babasının yerine halife olarak seçildiği haberi kendisine verilene dek sürmüştü. Çünkü İmam Hasan (a.s), ümmet içerisinde Peygambere en çok benzeyendi.

O, Allah Resulü’nün biricik kızı Fatıma’nın oğlu ve seçkin kişiliğe sahip bir kimseydi. Babası Ali bin Ebu Talib için ortaya attığı, “Osman bin Affan’ın katilidir” iddiası da, onun için geçerli olamayacaktı.

İmam Hasan (a.s)’ın, üçüncü halifenin bir saldırıya kurban gitmemesi için kapısında akranlarıyla birlikte beklediğini bilmeyen yoktu. Muaviye, bu yönde derin düşüncelere dalmış, hilâfeti nasıl ele geçirebileceği hususunda veziri Amr bin As ile istişarelerde bulunmuştu. Muaviye uzun süren düşüncelerden ve meşveretlerden sonra, yapması gereken iki asıl işi olduğu neticesine varmıştı.

Muaviye’nin ilk yaptığı şey, İmam’ın etrafında komuta birliğinde kandırılmaya müsait olan kişileri

satın almak oldu. İmam'a yakınlığıyla bilinen ve söz sahibi olan kimselerden büyük bir kısmını kandırmayı başarmış ve neredeyse on kişi -Kays bin Sa'd, Hicr bin Adiy... gibiler- dışında hepsini satın almıştı. Bu, Muaviye'nin İmam Hasan (a.s)'a karşı aldığı ilk tedbir olarak göze çarpmaktadır.

Onun yaptığı ikinci sinsi plân, İmam'ın halktan kopmasını sağlayacak olan "sulh" girişimiydi. Onun bu plânı, birinci plânından daha fazla İmam Hasan (a.s)'ı çaresiz bırakabilecek bir plândı. Bu plânıyla İmam'ı gafil avlamayı hedefleyen Muaviye, toplumda herkesin para ile satın alınamayacağını biliyor ve bu tür bir hileyle kandırabileceği büyük bir kitle olduğunu düşünüyordu. Çünkü, sabit fikirleri olmayan Irak halkı, beş yıl -İmam Ali (a.s)'ın hilâfet dönemi- içerisinde,

"Cemel, Sıffin ve Nehrivan" gibi üç büyük savaş geçirmişti. Yorgun ve bitkin bir haldeydiler, savaşlarla ve sıkıntılarla geçen beş yılın ardından, yaralarını sarmayı ve barış içinde olan huzurlu bir geleceği istemekteydiler. İmam'a sunulacak olan bu sulh hilesi, en çok onların hoşuna gidecek ve onlar tarafından kabul görecekti.

Öte yandan İmam Hasan (a.s)'ın Şam yönetimi tarafından kendisine sunulan sulhu kabul etmeyeceğini de bilen Muaviye, tüm plânını bu kurgu içerisinde hazırlamış ve uygulamaya geçirmişti. Zira Muaviye, İmam Hasan (a.s)'ın Şam'daki sultayı yıkmaya dair olan kararlılığını karşılıklı mektuplaşmalarında açıkça görmüş, dolayısıyla da savaşmayı göze alacağını biliyordu. Bu nedenle İmam Hasan'ın ordusunu bölüp parçalamayı ve böylelikle o hazreti zayıf düşürüp küçük bir grupla yalnız kalmasını sağlamayı ve böylece kötü emellerine ulaşmayı hedefliyordu. İşte Muaviye'nin hilâfeti ele geçirme plânları böyleydi.

İmam Hasan (a.s)'ın savaşmak yerine sulhu tercih etmek zorunda kaldığı nedenlere gelince, bunları maddeler hâlinde şöyle sıralayabiliriz:

1 - Savaşmanın hiçbir kazancı olmaması

İmam Hasan (a.s)'ın Muaviye'nin düzenli ve disiplinli ordusuyla savaşa girmeden önce iki ihtimali göz ardı etmemesi gerekiyordu. İki ihtimalli sonucu olan savaşın getiri ve götürüsünü iyice değerlendirerek doğru strateji belirlemenin kendisinin toplumları muzaffer kılmaya yettiğini bilmekteyiz. İmam Hasan (a.s) Muaviye'ye karşı savaştığında ya galip ya da yenik olarak ayrılacaktı.

Eğer İmam galip olarak ayrılıyorsa, -ki bu gerçekten zayıf bir ihtimaldi- Muaviye'nin satın almış olduğu, uydurma hadis nakleden raviler vasıtasıyla, Şam milletinin de desteğiyle tarihte eş benzeri görülmemiş bir mazlumiyet destanı yaratılacaktı. Benî Ümeyye'nin, onca yaptığı yolsuzluklar ve yanlış siyasî kararlar neticesinde öldürülen "Osman"ı,

yeryüzünün en mazlum insanı olarak sunabildiklerini hatırladığımızda, kendileri için de aynı senaryoyu düzenleyebileceklerinin hiç de uzak bir ihtimal olmadığı açıkça ortadadır. Kaldı ki, o günün cahil ve saf insanları, "İşte Osman'ın kanlı gömleği budur" sözüyle kandırılarak, büyük bir savaş yaratılmış ve fitne unsuru olarak kullanılmıştı.

İmam Hasan (a.s), bu azgın toplumla savaşa girmeden önce, onların bu tebliğat kollarını kesmeli ve nihayetinde savaş bitiminde mazlum gösterilmelerine meydan vermemeliydi. Bunu çok iyi bilen İmam, savaşa karar vermeden önce bu ihtimali göz önünde bulundurmalı ve bu konudaki endişesini gidermeliydi. Oysa İmam Hasan'ın bu alanda ne kadar bir başarı sağlayabileceği belli değildi.

Savaşın ikinci ihtimali ise, İmam Hasan (a.s)'ın yenilgiyle ayrılma olasılığıdır. Yenilgi, katledilmeyi ya da esareti beraberinde getirebilir.

a) İmam'ın bu savaşta Muaviye tarafından şehit edildiği durumunu düşünürsek; bu durumda Benî Ümeyye'nin etkisinde kalmış kimseler, "Muaviye, ona sulh önerisinde bulunmuştu. Eğer kendisine sunulan sulh önerisini kabul etseydi, bir hiç uğruna heder olmazdı. Bu onun kendi hatasıdır. Sulhu kabul etmeliydi... Ölmeyi kendi istedi..!" diyecekler ve yaptığı savaşın nedenini anlamayacaklardı. Böylelikle, Muaviye istediğini elde edecek ve gasp ettiği hilâfet makamını güçlendirecekti.

b) İmam'ın bu savaşta Muaviye tarafından esir alınarak, antlaşmaya zorlanmasını düşünürsek; bu ihtimalde de İmam'ın yine savaştan önceki hâlinden daha çaresiz olacağını görebiliriz. Çünkü İmam Hasan (a.s)'ın Muaviye ile savaştan yaptığı sulhta, İmam'ın istediği şartlar yazılmış ve her iki taraf da bunları kabul ederek imzalamışlardır.

Ama eğer İmam, Muaviye ile muharebeye girer ve neticesinde esir düşerek antlaşma yapmaya mecbur kılınıyorsa, antlaşmada yer alacak şartların, ilk baştan yapılan antlaşmada yer alacak şartlardan daha ağır ve kabul edilemez şartlar olacağı muhakkaktı. Dolayısıyla İmam, büyük bir

ihtimalle kaybedeceği ve neticesinde kendisine bir fayda getirmeyecek savaştan uzak
durmuştur.

2- Muaviye'nin gerçek yüzünün ortaya çıkması

Muaviye, savaş öncesi İmam Hasan (a.s)'a sunduğu antlaşma ile İmamı gafil avlamayı düşündüğünü belirtmişti. Ne var ki, İmam kendisine sunulan bu antlaşmayı kabul ederek, aksine Muaviye'yi gafil avlamış ve onun tüm plânlarını alt üst etmiştir. Dikkat ederseniz; gerek Irak, gerekse Hicaz toplumu içerisinde Muaviye'nin sinsi plânları ve şeytanî düşünceleri iyi anlaşılamamış ve o gereği gibi tanınmamıştı.

Peygamber ve Ehl-i Beyt'in, onun hakkında söyledikleri yerici sözlere rağmen, günümüzde olduğu gibi, o yine de o toplumda bazen hata yapabilen bir sahabî olarak görülüyordu. Çünkü o da namaz kılıyor, Kur'an okuyor ve diğer farz amelleri yerine getiriyordu. Hatta onun faziletleri hakkında rivayetler naklediliyor, ortalıkta söylenen sözler onun iyi bir sahebî olduğuna delâlet ediyordu. Onu hakkıyla ve gerçek simasıyla tanıyanlar ise sadece Ehl-i Beyt'in has yaranlarıyla sınırlıydı.

Oysa İmam Hasan (a.s) ile Muaviye arasında gerçekleşen sulhun hemen arkasından, gerçekler yavaş yavaş zahir olmakta ve büyük bir sır perdesi aralanmaktaydı. Muaviye, antlaşmanın kabul edilmesiyle birlikte hemen "Nuhayle" ve "Kufe"de gerçek yüzünü göstermiş ve antlaşmayı ayaklarının altına aldığını yöre halkına duyurmuştur. Ehl-i Beyt'e, özellikle Hz. Ali (a.s)'a kötü söz söylenmeyeceği ve kötü şekilde anılmayacağına dair antlaşmada şartlar koşulmasına rağmen, o, hilâfete geçtiği ilk günde bu hükmü hiçe sayarak, yine bildiğini yapmış ve meydan okumuştur.[7]

O, kendisinden sonra halife seçme hakkı olmamasına rağmen fasıklığında şüphe olmayan oğlu "Yezid"ın kendisinden sonra halife olabilmesi için biat almış ve resmen zamanının halifesi olarak ilân etmiştir. Ehl-i Beyt'e ve yaranlarına hiçbir ekonomik, toplumsal ve siyasî zarar vermeyeceğini taahhüt eden Muaviye, bu zümreden binlerce kişinin kanına girmiştir.

Değerli okuyucular; Muaviye, bütün bu zulümlerine rağmen İslam âlemi içerisinde hâlâ bazıları tarafından sevilip korunuyorsa, bir de onun bu zulümleri yapmaya imkân ve fırsat bulamadan anıldığını düşünün... Şüphesiz,

böylesi şeytanî düşünceye sahip olan o, bu takdirde Ehl-i Beyt'in sahip olduğu kutsallığa kadar yüceltilebilecek ve kesinlikle hiçbir kimse onun hakkında yorum yapma hakkına sahip olmayacaktı. İşte İmam Hasan (a.s)'ın sulh yapması ile, onun gerçek yüzü ortaya çıktı ve İslam dinini ortadan kaldırmak için yaptığı tüm plânları suya düşmüş oldu.

3- Hakkın batıldan ayrılması

İslam dininin sadece namaz, zekât, oruç, hac gibi amellerden ibaret olmadığını bilmekteyiz. Bu tür ibadetleri yerine getirmeden önce, Müslümanların doğru ve sahih bir inançla Allah'a yönelmeleri ve bu esas üzerine itaat etmeleri gerekir. Sahih inanca sahip olmadan yapılan ibadetin hiçbir değeri olmadığı gibi, insanı beklemediği bir neticeyle karşı karşıya da getirebilir.

Peygamberin, ümmeti için; "Ben sizin aranızda iki değerli emanet bırakıyorum. Bunlar; Allah'ın kitabı ve Ehl-i Beyt'imdir..." diyerek iki asıl kaynak ve merci bıraktığını, öyle sanıyorum bilmeyenimiz yoktur.

Ehl-i Beyt ile bırakın savaşmayı, onlardan öne geçme izni bile verilmezken, sevgileri tüm ümmet için farz kılınırken, hakkın onlardan, onların da haktan ayrılmayacakları vurgulanırken, insanlara düşen görev ancak onlara tâbi olmak değil midir?

Ehl-i Beyt (a.s), kendilerine tâbi olan kimselere her fırsatta, müminin alâmetinin çok ibadet etmek değil, ancak kendilerine itaat etmek olduğunu vurgulamış, kendilerini Kur'an'la birlikte alınması gereken birinci kaynak ve merci olarak göstermişlerdir.

Muaviye ve haricîler gibi sapık düşünceli insanların ısrarla kendilerine cephe almaları karşısında tek bırakılan Hz.Ali (a.s) ve masum evlâtları, dönemin her devresinde gerçekleştirdikleri bu tür üstün taktik anlayışlarıyla hakkı ve ona tâbi olanları batıldan ayırmışlardır.

Hakkı batıldan ayırt edebilecek kadar basireti olamayanlar, Hz. Ali (a.s)'ı, Sıffin'de Muaviye tarafından kendisine kapatılan suyu alarak, onlara serbest bıraktığında görmeliydiler. Bunu da göremeyenler, Peygamberin "Ammar bin Yasir, zalim bir kavim tarafından şehit edilecek" mealindeki hadisinin, "Sıffin" muharebesinde Ammar'ın Muaviye ordusu tarafından hunharca öldürüldüğünde gerçekleşirken görmeliydiler.

İmamların, tarihin her döneminde cahil ve anlamakta güçlük çeken, basiretten uzak insanlara

hakkı gösterme uğruna büyük çabalar sarf ettiklerine tarih tanıklık etmektedir. İmam Hasan (a.s), Muaviye ile yaptığı antlaşmada, hakkı ve ona tâbi olanları, izlediği mükemmel taktikle tanıtmıştır.

Gerek İmam Hasan (a.s), gerekse ortada kalan haricî ve sabit fikirli olamayan Irak ehli, gerekse de Muaviye'ye gönülden bağlananlar, İslam'ın kendilerine getirdiği zahirî hükümleri yerine getirmekteydiler. Öyleyse, zahirî ibadetlere bakılarak kimin haklı, kimin yanlış yolda olduğu anlaşılamazdı. Hakkı batıldan ayırt etmenin asıl şartı;

kötü niyetli insanlara fırsat vererek, niyetlerini, düşüncelerini ve eylemlerini meydana çıkartmaktır. İmam Hasan (a.s)'ın sulhu bir kez daha birbiriyle iç içe girmiş durumda bulunan hakkı batıldan böylelikle ayırmıştır.

4- İmam'a bağlı birliklerin ve biat edenlerin gevşek olması

İmam Hasan (a.s)'a bağlı birliklerin gevşek davrandıklarına dair genel olarak açıklamalarda bulunmuştuk. Şimdi İmam Hasan (a.s)'a biat edenlerin savaştan kaçınmalarının nedenlerini araştıracağız.

a) Farklı düşünce ve inançlar:

Muaviye'ye karşı hazırlanan ordu içerisinde tamamen birbirine zıt akideler ve düşünceler kendini göstermekteydi. Bu düşüncelerin İmam Hasan (a.s) zamanında daha da artarak halkın tüm kesimlerine yayıldığını görmekteyiz. İmam Hasan (a.s)'a biat edenler içerisinde söz sahibi olan gruplardan birini, Emevî sultasını gönülden destekleyen ve onların hilâfeti gasp etmesini ümit eden Muaviye yanlıları oluşturmuyordu.

Bu grubun önde gelenleri, "Eş'as bin Kays, Ömer bin Sa'd, Haccar bin Ebcer ve Ömer bin Haccac"dan oluşuyordu. Bu kimselerin, özellikle Emevî sultasını desteklemelerindeki neden, Muaviye'nin kendilerine sunduğu hediyeler ve buna bağlı olarak verdiği vaatlerdi.

İmam Hasan (a.s)'ın rahat hareket etmesini engelleyen ve sürekli kargaşa yaratmalarıyla meşhur olan bir diğer grup "Haricîler"di. Onlar, İmam Ali (a.s)'ın Muaviye'ye karşı galip geleceği bir anda, Hazret'in Muaviye ile sulh etmesi istemiyle üzerine yürümüşler, aksi takdirde etrafında toplanmayı ganimet bilerek kendisini öldüreceklerini söylemişlerdi.

Kendilerini ibadete vermiş bu bağnaz topluluk, kendi düşünceleri dışında her topluluğu “kâfir” olarak nitilemekte ve istedikleri kimseleri muhakeme etmeden öldürme düşüncesiyle şekillenmişlerdi.

Onların İmam Ali (a.s)’la yapmış olduğu savaşta ağır kayıplar verdiğini ve bu nedenle Ehl-i Beyt’e karşı içlerinde büyük bir kin duydukları bilinmektedir. İmam Ali (a.s)’ın katili İbn-i Mülcem Muradî’nin de “Haricîler”den oluşu, onların ne denli tehlikeli olduğunu ve basite alınmayacağını ortaya koymaktadır.

İmam Hasan (a.s)’a biat eden bir başka grup, Irak kabileleriydi. Onlar, cahiliye düşüncelerinden biri olan “kabileciliği” devam ettirmişler, birbirlerine her zaman üstün gelmeye çalışmışlardır. Muaviye’nin yağlı sofrasından kendilerine düşen kısmı alabilmek için, biat ettikleri Peygamber torununu satmaktan çekinmediklerini,

hatta ölü ya da diri olarak Hazreti onlara teslim etmeye hazır olduklarını söylemişlerdi. Onlar Muaviye’den bu direktifi alabilmek için yarışıyor, büyük ödüle sahip olmayı şiddetle istiyorlardı.[8]

İmam Hasan (a.s) bu gruplar içerisinde Muaviye’ye karşı taarruza girişmesi, katlanılması ağır sonuçlar doğuracak ve bir başka mazlumiyet örneği yaşanacaktı.

b) Ganimetler üzerindeki ısrar

Arapların savaş meydanlarına gelmelerindeki asıl nedenlerden biri, ganimet ele geçirme olduğunu belirtmek isteriz. Gerek cahiliye döneminde, gerekse İslam sonrası dönemde bu kök salmış düşünceyi görmek mümkün. Peygamberin onca tavsiyesine rağmen, “Uhud” savaşında, birtakım sahabenin ganimet elden gidiyor diye yerlerini terk etmeleri ve neticesinde Müslümanların ağır bir yenilgi aldıklarını pek iyi bilmekteyiz.

Peygamberin bizzat katıldığı savaşlardan sonra paylaştırılan ganimetlere razı olmayan sahabe, alenen Peygambere muhalefet etmiş, itirazlarını bildirmişlerdi. Hz. Ali (a.s)’ın “Cemel” savaşı sonrasında paylaştırdığı ganimete itiraz edilmiş, bu yönde tatsızlıklar çıkarılmıştı.

Özellikle İmam Ali (a.s)’ın “Cemel” savaşı sonrasında Talha ve Zübeyir ordusundan ganimet

alınan kadınlara ve mallarına dokunulmamasını ve geriye döndürülmesini emrettiğinde birtakım çevreler bundan rahatsız olmuş, tefrika yaratmak istemişlerdi.

İmam Hasan (a.s)'ın da, dedesi ve babasının sünnetine amel edeceğini bilen Arap toplumu, savaşmalarındaki asıl nedenlerden biri olan ganimette tasarruf hakları olmayacağını biliyor ve Muaviye'ye karşı muharebeden kaçınmalarına bahane olarak bu nedeni ileri sürüyorlardı.

c) Muaviye'nin hileleri ve yalan duyuruları

İmam Hasan (a.s)'a biat eden kimselerin ve bilhassa ordusunun gevşek davranmasındaki nedenlerden biri de, onların Muaviye'nin şeytanî hileleri etkisinde kalmış olmalarıdır. İmam Hasan (a.s)'ın önde gelen komutanlarından olan Ubeydullah bin Abbas'ın Muaviye tarafından satın alınmasından sonra, Şam ordusunun en yetkili kumandanı olan "Busr bin Ertah" yirmi bin kişilik düzenli orduyla,

Irak'ın önemli şehirlerini gezerek hile dolu şeytanî duyurularda bulunmuştur. Daha antlaşma tezleri ortaya atılmadan, "Busr bin Ertah", gittiği yöre halkına "Ubeydullah bin Abbas"ın, Muaviye'yi haklı bularak tövbe edip biat ettiğini, İmam Hasan (a.s)'ın ise savaşmaktan (hâşâ) korktuğunu ve sulh önerisinde bulunduğunu söylemiştir. Onların bu durum karşısında kendilerini bir hiç yere heder etmemelerini, kılıçlarını kılıflarına sokmalarını söylemiştir.

Muaviye, "Ubeydullah bin Abbas'ı" satın aldığı taktikle, onun yerine geçen İmam'a gönülden bağlanmış "Kays bin Sa'd"a da aynı teklifte bulunmuş ve İmam'ın kendisine sulh önerisinde bulunduğunu söylemiştir. "Kays bin Sa'd"ın İmam'ın ordusu içerisinde etkin yerini bilen Muaviye, bu hileyle onu satın alacağını düşünse de, onun basireti ve İmam'a olan tam inancı kendisine sunulan teklifi geri çevirmiştir.

İmam Hasan (a.s)'ın savaş için ordusunu toplayıp, karargâhını kurduğunda kargaşalıklar üst düzeye ulaşmış, fitnenin nereden, kimin tarafından geldiği belirlenememişti. İmam bunun üzerine ordusunu irşad edip,

Muaviye'nin hilelerinden uzak durmaları hakkında hutbe okumuş, onların üzerindeki hüccetini tamamlamıştı. Emevî sevenleri ve casusları, zaman kaybetmeden orduyu dağıtma yönünde ortaya fitneler atıyor ve neticesinde İmam'ın çadırına kadar gidip suikast girmişinde bulunabiliyorlardı.

Onlar bir diğerk taraftan da, öncü birliğı komutanı “Kays bin Sa’d”ın Muaviye ordusu tarafından öldürüldüğünü ve Emevî ordusunun tüm gücüyle üzerlerine hareket ettiğı haberlerini yayıyorlardı. Bunu duyan ve savaşmaktan korkanlar, firar ediyor ve yağmalamalar baş gösteriyordu.

Velhasıl Muaviye, kimilerini korkutarak, kimilerini de kanmasını sağlayacak hileleriyle İmam’ın ordusunun dağıtılmasında büyük pay sahibi olmuştur.

5- Muaviye’ye meydanın bırakılmaması

Muaviye’nin Şam’da yaklaşık kırk yıl içerisinde kurduğu düzenle kendi istediğı bir toplumu oluşturduğundan bahsetmiştik. Şam toplumu, Muaviye’yi “Vahiy kâtibi”, “Peygamberin özel sahabîsi” , “Vahyin emini”, “Peygamberin gece dostu” gibi ünvanlarla anıyor, Ehl-i Beyt’e namazlarından sonra lânet etmeyi farz biliyor, (hâşâ) cehennem ehli olarak adlandırıyorlardı.

Sıffin muharebesinde Hz. Ali (a.s)’a yüksek sesle lânet ederek şevkle savaşan Şam’lı adama bunun nedeni sorulduğunda şöyle söylemişti:

“Ben, emiri (Hz. Ali) ve kendileri ehl-i namaz olmayan bir millete karşı savaşımı, Allah’tan onlara lânet etmesini isteyerek yerine getiriyorum...”[9]

Yukarıda da açıkladığımız üzere, büyük ihtimalle şehit ya da esir düşeceği bir savaşa girmeyen İmam Hasan (a.s), aleyhlerinde yapılan yanlış tebligatı, sulhu savaş yerine tercih ederek kaldırmayı yeğlemiştir.

Kur’an-ı Kerim’de, cennetle müjdelenen tek aile olan Ehl-i Beyt, meydanı kendileri hakkında insafsızca iftiralar atan zalimlere bırakamazdı. Çünkü onların yeterince tanınması, Kur’an’ın ve dinin özünü tanımaktır ki bu hafife alınamayacak kadar önemli ve hayatî bir mesele idi.

Muaviye’nin asıl hedefi, büyükleri Ebu Süfyan ve Hinde’nin gerçekleştiremediğı “İslam’ı yok etme” hayeli idi.[10] Bu yolda sinsi hedefleriyle ilerleyen Muaviye, en azından İslam dinini tahrif etme düşüncesiyle birçok bidat çıkarmış ve uygulatmıştır. Onun cuma namazını çarşamba günü kaldırması olayı, İslam’a bidat yerleştirmek için giriştiğı eylemlerden sadece küçük bir örnekti.

Ehl-i Beyt İmamlarının, bu tür zihniyete sahip olan kimselerin yerleştirdiğı bidatlara engel olmak

ve gerçeği insanlara öğretebilmek için hayatta kalmaları gerekiyordu. Onlar, bu kimselerin böyle hileleri ve bidatleri karşısında, dinin ve Peygamberin hak sünnetinin ayakta kalması için bazen savaşmayı, bazen de sulh yapmayı uygun görüyorlardı. Meydanı Emevî zihniyetindeki insanlara bırakmak, Muaviye gibilerinin ekmeğine yağ sürmekten başka bir şey değildi.

Muaviye, hakkı savunan Ehl-i Beyt İmamlarının varlıklarına dahi tahammül edemiyor, onları en kısa zamanda meydandan kaldırmayı düşünüyordu. Böylelikle hedeflerine en kısa zamanda ulaşabilecek, günlerini gün edip, devranlarını sürdüreceklerdi. İmam Hasan (a.s), Muaviye'ye biat etmesi hâlinde dahi rahat bırakılmayacağına dair etrafındakilere hitaben şunları söylemiştir:

“Eyvahlar olsun size..! Allah’a andolsun ki, Muaviye sizin her birinize verdiği vaatleri hiçbir zaman gerçekleştirmeyecektir. Elimi onun elinin üstüne koyup, sulh ettiğimde bile, ceddım Resulullah’ın sünnetine amel etmemi kabul etmeyecek, beni kendi hâlime bırakmayacaktır...”[11]

6- Büyük bir katliama engel olunması

Muaviye bin Ebu Süfyan, İmam Hasan (a.s)’dan özellikle savaşarak hilâfeti almak istemesini, arkasından büyük bir katliama girme istemine bağliyabiliriz . O, İmam Hasan (a.s)’a karşı üstün geldikten hemen sonra Kufe’ye hareket edecek ve Ehl-i Beyt’e mensup olan tüm kişileri kılıçtan geçirecekti. İmam Hasan (a.s)’ın, onu sulh ile durdurması büyük bir katliam yapmasına engel olmuştur.

Muaviye, katliama girişmek için geçerli bir neden arıyordu. Çünkü o, hem bir taraftan hilâfetini güçlendirmek, hem de kendi hükümetine muhalefet eden veya etmeyi düşünen kitleyi yok etmek istiyordu. O bu düşüncedeyken bile, gelecekte iyi anılması için rivayet tezgâhını da kurmayı ihmal etmemişti.

İmam Hasan (a.s) emellerine varamayan Muaviye’yi âdeta divaneye çevirmişti. Sulh önerisini Muaviye önermesine rağmen, bu işten zararlı çıkan yine kendisi olmuştu. Muaviye, hilâfette bulunduğu süre içersinde her ne kadar kitlesel bazda bir katliam gerçekleştirememişse de, İmam Ali (a.s)’a gönülden bağlanan kimselerin Şam’a getirilmesini sağlamış ve onlara ağır eziyetlerde bulunmuştur. Antlaşma hükümlerine uymayacağını hilâfetin ilk gününde Kufe halkına açıklayan Muaviye, bu söyleyişleriyle İmam yaranlarına göz dağı veriyordu.

Muaviye, hilâfeti dönemi içersinde Hucr bin Adiy'le birlikte bulunan on sahabî ve tabîyi hunharca şehit etmiştir. Bu zalim insan, övgüye lâyık olan Amr bin Hamik Huzaî adlı sahabînin başını gövdesinden ayırmış ve ilk defa bir mızrak ucunda şehir şehir gezdirilen kişi olarak anılmasını sağlamıştır. Muaviye, Eş'as bin Kays'a kızının İmam Hasan'a zehir vermesi yönünde telkinde bulunmuş, kendisine hediyeler göndermiştir.[12] Muaviye,

Peygamberin sahabesini ülkenin dört bir yanından çağırması ve kılıç zoruyla biat almıştır. Muaviye'ye kitlesel katliama girmemişse, bunun tek nedeni İmam Hasan (a.s)'la yapmış olduğu sulhtur. Bu sulh onun hızını kestiği gibi, katliam için söylenecek tüm bahaneleri de ortadan kaldırmıştır.

7- Sulh ile Müslümanların kanının heder olmaması

Burada İmam Hasan (a.s)'ın bir diğer sulh nedeni olarak, "Müslümanların, kanını heder olmaktan kurtardığını" söyleyebiliriz. Peygamberin ve Hz. Ali (a.s)'ın katıldıkları her savaşta, her zaman savunmada olduklarını görmekteyiz. Düşman saldırmadığı sürece, ordularının saldırmamasını emreden Ehl-i Beyt (a.s), böylelikle Müslümanların kanını ve canını aziz kabul etmişler, her defasında koruma altına almışlardır.

İmam Ali (a.s), Cemel, Sıffin ve Nehrivan ordularına karşı, kendileriyle savaşma niyeti olmadığını ve savaşı onların istediğine dair hüccetini tamamlamak için üç Kur'an okuyanı meydana göndermiş ve onların şehit edilmesinden sonra, savaş emrini vermiştir.

İmam Ali (a.s), hatta Sıffin savaşında Muaviye'ye, Müslüman kanının boş yere akmasını istemediğini ve her ne hesabı var ise kendisiyle halledebileceği haberini göndermişse de o, Hayber fatihi karşısında kendini âciz gördüğünden meydana gelme cesaretine sahip olmamıştır.

Peygamberin devrinde yapılan onca savaşta şehit düşen Müslüman askerin sayısı beş yüze varmazken, Hz. Ali (a.s)'ı öldürüp, hilâfetten uzaklaştırmak için yapılan üç savaşın neticesinde on binlerce Müslümanın öldüğü bilinmektedir.

Bu yeni kurulmuş bir din için büyük bir rakam ve büyük bir tehlikeydi. Daha fazla kanın akmaması, dinin geleceğine ümitli bakılması için büyük önem taşıyordu. Ve İmam Hasan (a.s), büyük ihtimalle kaybedeceği bir savaştan kaçınarak, Müslümanların kanının akmasına engel

olmuştur.

[1]- Sulh'ul-Hasan (a.s), Seyid Abdulhüseyin Şereffüddin

[2]- İmam Hasan Mücteba (a.s)'ın Hayatı, Seyid Haşim Resulî Mahallatî, s.248

[3]- Müruc'üz-Zeheb, c.2, s.335

[4]- Sulh'ul-Hasan (a.s), Seyid Abdulhüseyin Şereffüddin

[5]- Müruc'üz-Zeheb, c.3, s.38

[6]- el-İsabe, İbn-i Hacer; el-Muvaffakiyat, Zübeyr bin Bekkar

[7]- el-İrşad, Tercüme, s.224; es-Savaik'ul-Muhrika, s.33; Şerhu İbn-i Ebi'l-Hadid, c.3, s.361, 476; en-Nesaih'ul-Kafiye, s.72

[8]- el-İrşad, Tercüme, s.222; Bihar'ul-Envar, c.44, s.45

[9]- Müruc'üz-Zeheb, c.3, s.38

[10]- Ensab'ul-Eşraf, c.11, c.200

[11]- Tarih-i Taberî, c.4, s.122; Tezkiretu İbn'ül-Cevzî, s.112

[12]- el-İrşad, Tercüme, s.224

Şiir

BEKLERİM SENİ ALI'M

Bayram ÖZDEN

Cemaline kurban olayım, Ali'm;

Sevgi nuruna maşuk olan benim.

Sensin benim dinim hem de imanım,

Hüzünlendim beklerim seni, Ali'm.

Arzuladım göreyim imam Hasanı,

İçirdi zehri Yezit yazdı fermanı.

Ona kast edenler benim düşmanım,

Hüzünlendim beklerim seni, Ali'm.

Yoldaş oldu yetmiş iki bin can,

Döndü geri kaldı yetmiş iki canan,

Şah Hüseyin'e kast eyledi o Mervan,

Hüzünlendim beklerim seni, Ali'm.

Mahşer günü davacı ol Bayram,

Fatıma anayı sardı acı figan.

Hüseyin'in kanı Yezid'e olsun haram,

Hüzünlendim beklerim seni, Ali'm.

BÜLBÜL GİBİ

Ehli kamil hanesine niyet eyledim,

Gül bahçesi göründü gözüme, dostum.

Has bahçede kızarmış gül gördüm,

Bülbül gibi söylendim lal oldum.

Ol bahçeye seyr-u nazar eyledim,

Güle baka kaldım hayli yoruldum.

Ehli kemal ile pazar eyledim,

Bülbül gibi söylendim lal oldum.

Gülün kıymeti pahadır sorma dedi,

Yoksa sende gül sevgisi, yorulma dedi,

Bahçıvan görmesin burada durma dedi,

Bülbül gibi söylendim lal oldum.

Bayram ehli kemal ile sohbet eyle,

Bu yol incedir has otur pazar eyle,

Diken ile gülü sev de bir eyle,

Bülbül gibi söylendim lal oldum.

SEN KENDİNİ TOPARLA BİRLİK OL

Ne yapsan da seni sevmez bilmezler,

Sen kendini toparla birlik ol.

Yeter sana kem küm etmesinler,

Sen kendini toparla birlik ol.

Asırlar sana bir anı olmaz mı?

Tarih aslını kökünü yazmaz mı?

Yavuzlar'ın yaptığını aklın almaz mı?

Sen kendini toparla birlik ol.

Saklandık ormanda dağda mağarada,

Hor göründük şehirde köyde kasabada,

Vurun dediler vurun kızıl baş bi namaza,

Sen kendini toparla birlik ol.

Oku Kerbela'yı unutma hiçbir zaman,

Davayı verdik halleylesin ulu divan,

İnkâr edenin yoktur derdine derman,

Sen kendini toparla birlik ol.

Oku Bayram hem düşün hem de yaz,

Asırlardır Aleviyim diyorlar kimse anlamaz,

Sen onları sevsen de onlar sana inanmaz,

Sen kendini toparla birlik ol.

YOL KALMADI

İnsanlar saptı, yol kalmadı;

İmanlar zayıf, kul kalmadı;

Kestiler ağacın, dal kalmadı;

Haberin yoksa duy Ali'm.

Adını pazarda satar oldular,

Yalanı yoluna katar oldular,

Kitaplardan adını atar oldular,

Duydunsa haberim gel Ali'm.

Ortaya çıkmış yol bilmezler,

Zenginlik adına bol bilmezler,

Ecdadımız kimdir soy bilmezler,

İnanmazsan gel de gör Ali'm.

Ali'yi Sorarsan

Aşık Esirî

Ali'yi sorarsan, ben ne diyeyim?

On İki İmamlar'ın başıdır Ali.

İslâm sancağını yükseltti göğe,

İmanın temeli, taşıdır Ali.

Muhammed'e yoldaş, yardımcı oldu,

Düşman karşısında Ali'yi buldu,

Velâyet mülkünü Allah'tan aldı,

Müminin dostudur, eşidir Ali.

Ol Ali'nin aşkı işlemiş kanda,
Ne yapsan tükenmez yürekte, canda,
Fırat nehri kan ağlayıp akanda,
Ağlayan gözlerin yaşıdır Ali.
Ali imanımdır, gelsin her ceza,
Ali'nin yolunda yapılsın eza,
Bir adı Haydar'dır, biri Murteza,
Gönlümün hayali, düşüdüür Ali.
Der Aşık Esirî, selâm Ali'ye,
On İki İmama, Bektaş Veli'ye,
Severiz adımız çıkmış deliye,
Soframın bereket, aşıdır Ali.

İrfan

Ebu Hamza Sumali Duâsı

Ehl-i Beyt Mektebinin en büyük şahsiyetlerinden olan Şeyh Tusi (r.a) "Misbah" adlı dua kitabında Ebu Hamza-i Sumali'den, rivayet etmiştir ki, İmam Zeynü'l-Âbidin aleyhisselam,

Ramazan ayının gecelerini genelde ibadet etmekle geçirirdi ve sahur vakti olunca Şu duâyı okurdu:

“Allahım; cezalandırarak beni edep eyleme. Kendi başıma bırakarak da tuzağına duçar etme. Ey Rabbim! Nereden bir hayır umarım; oysa senin katından başka kimseden hayır gelmez.

Kurtuluşa nasıl erebilirim; oysa, ancak senin lütfünle kurtuluşa erişilir. Ne iyi amel sahibi, senin yardım ve merhametinden gânidir; ne de kötü işler yapıp sana karşı gelen ve senin hoşnutluğunu kazanmayan senin kudret ve tasallutundan çıkabilir.

Ey Rabbim, ey Rabbim, ey Rabbim!(bu sözü nefesi kesilinceye kadar tekrarlardı). Seni, seninle tanıdım. Sen beni kendine yönelttin ve kendi kapına çağırdın. Eğer senin yardımın olmasaydı, senin kim olduğunu bilemezdim.

Hamt (bütün övgüler) Allah’a mahsustur. O Allah'a ki ben O'nu çağırıyorum bana icabet ediyor; oysa O beni çağırdığında ben gevşek davranıyorum. Hamt Allah’a mahsustur; Allah'a ki istediğimi veriyor; oysa benden ödünç isteğince, (kullarına borç vermemi) isteyince cimrilik ediyorum.

Hamt O Allah’a mahsustur ki, istediğim vakit hacetim için O'nu çağırıyorum ve sırrımı bir aracı olmadan O'na açıyorum, O da hacetimi karşılıyor. Hamt O Allah’a mahsustur ki, O'ndan başkasını çağırmam.

Eğer O’ndan başkasını çağırıysaydım bile bir sonuç vermez. Hamt O Allah’a mahsustur ki, O'ndan başkasına ümit bağlamam; eğer O'ndan başkasına ümit bağlarsam, benim ümidim hiçe çıkar. Hamt Allah’a mahsustur ki, işlerimi O üzerine aldı ve beni onurlandırdı.

Beni, halka terk etmeyerek halkın küçümsemesinden kurtardı. Hamt O Allah’a mahsustur ki, benden gani olduğu halde kendisini bana dost kıldı. Hamt O Allah’a mahsustur ki, hiç bir günah işlememişim gibi bana yumuşak davranıyor, Benim nezdimde övgüye en layık olan Rabbimdir ve ben O'na hamt ediyorum.

Allahım; ben, istekleri sana yöneltmenin yolunu açık görüyorum. Sana doğru coşan ümit pınarlarını dolu buluyorum. Sana ümit besleyene yardımın lütfünle hazırdır. Seni çağıranların

yüzüne duâ kapıları açıktır.

Biliyorum ki, ümit edenlerin hacetini yerine getiren; perişan olanların hallerini gözeten gerçekten de sensin. Ve biliyorum ki senin kerem ve ihsanın için yakarmak, kaza ve kaderine rıza göstermek cimrilerin tutumlarına karşı bana bir mükafattır Ve dünya taliplerinin ellerindekinden ihtiyaçsızlıktır.

Sana doğru hareket edenin mesafesi yakındır. Muhakkak ki, kullarınla aranda bir engel koymamışsın (seni basiret gözüyle müşahede edebilirler). Fakat ne var ki, insanların yaptıkları, onlara bir engel teşkil ediyor. Ben, isteğimi senin kapına getirmişim. Hacetimi sana bildiriyorum; sana sığınıyorum, yakarışımı sana aracı kılıyorum; halbuki, duâmın katında kabul olunmasına ve affına layık değilim.

Ama ben, senin keremine güveniyor ve vaadinin doğruluğuyla huzur buluyorum. Birliğine olan imanım, senden başka Rabbim olmadığına dair yakın ve marifetimle sana yöneliyorum. Senden başka tapılacak hiç bir mabut yoktur, birsin ve ortağın yoktur.

Allahım; “Allah’ın fazlından isteyin; Allah daima sizlere karşı şefkatlidir-merhametlidir” diye buyuran sensin. Sözün haktır ve vadin doğrudur. Ey mevlam, kullarına, senden hacet istemeği emrettiğin halde onları bahşişinden mahrum etmek senin şanından uzaktır. Sen, kullarına sayısız bahşişlerde bulunansın. Kullarına, sürekli şefkatli ve raufsun.

Allahım; küçüklüğümde nimetlerinle beni eğiten ve büyüdüğümde, ismimi yücelten sensin. Ey dünyada beni ihsan ve lütfüyle terbiye eden ve ahirette kendi af ve keremine ümitlendiren (Rabbim),Ey Mevlam! Beni sana yönlendiren seni tanımamdır ve sana olan sevgim senin katında şefaatçimdir. Ben kendi kılavuz ve şefaatçimin doğruluğundan eminim.

Ey mevlam! Günahının çokluğundan konuşmayan bir dille seni çağırıyorum. Ey Rabbim! Günahtan dolayı helaka doğru yönelen bir kalple sana niyaz ediyorum. Ey Rabbim! Korku ve ümit içinde seni çağırıyorum.Ey Mevlam! Günahlarıma baktığımda dehşete kapılıyorum, ama, senin keremine baktığımda, umutlanıyorum. Eğer beni affedersen, bu senin merhametlilerin en üstünü olduğun içindir; (rahmetin bunu gerektirir) ve eğer beni cezalandırırsan hakkımda zulmetmiş olmazsın.

Allahım; istemediklerini yapmama rağmen, beni senden hacetimi istemeğe cesaretlendiren
senin bahşış ve keremindir. Günah işlemekten çekinmediğim halde, zor anımda dayanağım
senin rahmet ve ra'fetindir.

Günahkâr olmama rağmen, benim ümidimi boşa çıkarmayacağını, arzumu gerçekleştireceğini
ümit ediyorum. Ümidimi gerçekleştir ve duâımı kabul buyur! Ey dergahına niyazda bulunanların
en hayırlısı ve ey ümit bağlanmaya layık olanların en üstünü!

Ey mevlam! Arzum büyük, amelim ise kötüdür; affından bana, arzusun miktarıca ihsan eyle ve
beni kötü amelimden dolayı hesaba çekme; çünkü senin keremin günahkârları
cezalandırmaktan daha üstündür. Hilim ve sabrın hata işleyenleri cezalandırmaktan daha
büyüktür. Ey mevlam; ben senin büyüklüğüne sığınmaktayım.

Gazabından lütfüne koşmaktayım. Affın hususunda iyi kanaate sahip olan hakkında, affın
muhakkaktır; Ey Rabbim, ben kimim ki benden intikam alsın? Değerim nedir ki? Büyüklüğüne
günahımı affet ve affınla bana lütufta bulun. Ey Rabbim, kötü amelime, perde çek (ört). Zatının
yüceliği hürmetine, beni kınamaktan vazgeç.

Eğer bugün senden başkası günahımı bilseydi, o günahı işlemezdim. Eğer günahımdan dolayı
hemen azaba uğrayacağımdan korksaydım, o günahı kaçınırdım. Bu ise senin değersiz ve
önemsiz olduğun anlamına gelemes; haşa. Bu tutumum senin kusurları örtenlerin en hayırlısı,
hüküm verenlerin en iyisi ve kerem sahiplerinin en üstünü olduğundandır.

İnsanların kusurlarını örtensin, günahları affedensin ve mutlak surette gaybı bilensin. İnsanların
günahlarını kereminle örtersin ve hilminle cezalarını geciktirirsin.

Her şeyi bilmene rağmen hilimli olduğun ve her şeye kadir olduğun halde affettiğin için hamt
olsun sana. Hilmin, sana karşı gelmeye beni cür'etlendiriyor; kusurlarımı örtmen, benim
hayamın az olmasına sebep oluyor; affının büyüklüğüne ve rahmetinin genişliğine olan
marifetim, beni günah işlemeğe cüretkâr ediyor.

Ey Halim, ey Kerim, ey diri olan, ey yaratıkları var edip koruyan, ey günahları affeden, ey tevbeleri
kabul eden, ey bahşışı büyük ve ey ihsanı sürekli olan! Güzelce kusurları örtmen hani? Büyük
affın nerede? Hemen kazanılabilen kurtuluşun hani? Acil yardımın ve geniş rahmetin hani?

Değerli bahşişlerin, güzel bağışların sonsuz lütufların büyük kerem ve nimetlerin, kadim ve ezeli
ihsanın nerededir?

Ey Kerim, keremin nerededir? Keremin hürmetine, Muhammed ve Muhammed'in Ehl-i Beyt'inin
hürmetine, beni kurtuluşa erdir. Rahmetinin hürmetine, beni kurtar. Ey her işi iyi ve güzel olan
Allah,

ey nimet veren ve ey lütuf sahibi! Ben, azabından kurutulmak için amellerime değil, senin bize
olan lütuf ve ihsanına güveniyorum. Çünkü, sensin korkulmaya layık olan ve sensin affetmeğe
layık olan.

Önce nimetler vererek kulların hakkında ihsanda bulunursun, sonra kereminle günahlarını
affedersin. Bilmiyorum hangisinin şükürünü yerine getireyim: Bana verdiğin güzel nimetlerin mi?
Üzerine perde çektiğin (örttüğün) kötü yönlerimin mi? Zor imtihanları bana kolaylaştırıp onların
çoğundan beni selametle kurtarmanın mı?

Ey sana sevgi besleyenin dostu, ey sana sığınanın ve herkese olan bağlılığını kesip sadece sana
alaka bağlayanın gözünün ışığı! Sensin her işi iyi olan ve biziz kötü amel sahibi;

öyleyse ey Rabbim, kendi güzelliğinle kötü yönlerimizi bağışla. Ey Rabbim; senin lütuf ve
ihsanının kapsamadığı bir cehalet mi var? Ve senin hilim ve yumuşaklığını tüketen bir zaman mı
var? Amellerimizin, senin nimetlerinin karşısında bir değeri yoktur.

Senin sonsuz kereminin karşısında kötü amellerimizi nasıl çok sayabiliriz?! Ey Rabbim; senin
sonsuz merhametin, günahkârları nasıl kapsamına almaz?! Ey mağfireti hesapsız olan, ey
rahmet eli daima açık olan!

Ey mevlam! Eğer beni, katından ve rahmet kapından uzaklaştırsan bile ant olsun izzetine
kesinlikle kapından geri dönmem ve sana yalvarmaktan vazgeçmem. Çünkü senin kerem ve
ihsan sahibi olduğunu iyice biliyorum. İstedtiğin işi yaparsın,

istediğini -istediğin kadar ve istediğin şekilde- azaplandırırsın. İsteddiğine -istediğin kadar ve
istediğin şekilde- merhamet edersin. Yaptıkların hakkında kimse seni sorguya çekemez.
Mülkünde sana karşı gelinemez.

Yönetiminde ortak olamaz. Hükmüne muhalefet olunmaz. Tedbirinde hiç kimse sana itiraz edemez. Yaratmak ve hüküm sana mahsustur. Alemlerin Rabbi olan Allah'ın şanı yücedir.

Ey Rabbim; sana yönelen, keremine sığınan ihsan ve nimetlerini tanıyan bir kulun olarak kapına gelmişim. Sensin affını günahkârlara çok görmeyen cömert. Fazlın eksilmez ve rahmetin azalmaz.

Biz, senin kadim ve ezeli affına, sonsuz lütuf ve rahmetine güveniyoruz. Ey Rabbim; acaba bizimle, sana olan umut ve beklentimizin aksine mi muamele edeceksin?! Veya, umutlarımızı boşa mı çıkaracaksın?! Hayır! Kesinlikle. Ey Rabbim! Senin hakkında böyle bir zanna sahip değiliz ve senin dergahına olan umudumuz bu değildir.

Senden arzu ve beklentimiz çok büyüktür. Sana karşı günah işledik, ama arzumuz günahlarımızı örtmendir. Seni çağırdık, ümidimiz duamıza icabet etmendir. Arzumuzu gerçekleştir, ey mevlamız!

Yaptıklarımızın karşısında neye müstahak olduğumuzu biliyoruz. Ama sen halimizi biliyorsun. Biz de biliyoruz ki, sen katından bizleri eli boş geri çevirmezsin. Biz senin rahmetine layık olmasak da,

sen, sonsuz lütfünün gereği bize ve günahkârlara ihsanda bulunmaya layıksın. Layık olduğun şeyin hürmetine bize ihsanda bulun. Bize ihsan ve bağışta bulun; çünkü senin bağışına muhtacız.

Ey çok bağışlayan; senin nurunla hidayete erdik, fazl ve ihsanıyla gâni olduk; nimetinle sabahladık ve akşam ettik. Günahlarımız sana aşikârdır. Allahım, senden af diliyoruz ve tekrar sana dönüyoruz. Sen, bize çeşitli nimetler vererek şefkat gösteriyorsun. Biz ise bunun karşısında günah işliyoruz. Senin hayrın daima bize inmektedir, bizim ise fenalığımız sürekli sana gelmektedir.

Her zaman kerim bir melek kötü amelimizi senin huzuruna getirir; ama, bu (amelimizin kötü olması) bize, bol bol zahirî ve batınî nimetler vermene engel olmuyor. Her şeyden münezzehsin.

Yarattığında ve tekrar dirilttiğinde hilmin, keremin ve lütfün sonsuzdur. İsimlerin mukaddestir,

medhin yücedir. Tüm eser ve nişanelerin güzeldir. Allahım! Senin lütuf ve hilmin o kadar büyük ve çoktur ki, asla beni hatalarım ve kötü işlerimle değerlendirmezsin. Ey Mevlam! Ey mevlam! Ey Mevlam! Bağışla bizi; bağışla bizi; bağışla bizi.

Allahım, bizi, kendini anmaya muvaffak et. Gazabından aman ver, azabından uzak eyle, bahşişlerinden bize de nasip eyle. Bize, evini (Ka'beyi) ve Peygamber'inin kabrinin ziyaretini nasip eyle; salat, rahmet, mağfiret ve hoşnutluğun ona ve Ehl-i Beyt'ine olsun. Muhakkak ki sen -kullarına- yakın ve onların duâlarına icabet edensin. Her yaptığımızı kendin için itaat kıl. Bizi, kendi dininin ve Peygamber'inin (Allah'ın salat ve selamı ona ve Ehl-i Beyt'ine olsun.) sünneti üzerine öldür.

Beni ve anne-babamı bağışla. Onlara merhamet et. Beni onlar büyüttü; hakkımdaki ihsanlarına karşı onlara ihsanda bulun, Onların günahlarını bağışla.

Mü'min erkekleri ve kadınları, onların dirilerini ve ölümlerini bağışla. Bizleri hayır işlerde onlara takipçi kıl.

Allahım, dirimizi, ölümümüzü, huzurda olanımızı ve olmayanımızı, erkeğimizi, kadınıımızı, küçüğümüzü, büyüğümüzü, efendimizi ve kölemizi (bunların hepsini) affet. Allah'dan dönenler yalan dediler ve onlar zor bir sapıklığa düştüler ve onlar açık bir hüsrana uğradılar.

Allahım; Muhammed'e ve Muhammed'in Ehl-i Beyt'ine salat et. İşimi hayırla sonuçlandır. Önemli dünya ve ahiret işlerimde bana yardımcı ol. Bana acımayanı, bana musallat etme. Kendi katından bana daima bir koruyucu nasip eyle. Verdiğin güzel nimetleri elimden alma. Kendi lütuf ve kereminden bol, helal ve temiz rızık bana nasip eyle.

Allahım; beni korumana al, her beladan koru ve beni kendin himaye et. Bu yıl ve her yıl bana kendi evinin (Ka'be'nin) ziyaretini nasip eyle. Peygamber'inin kabrinin ziyaretini ve İmamların ziyaretini (Allah'ın salat ve selamı onlara olsun) nasip eyle. Ey Rabbim; o kutsal ve şerefli yerlerde bulunmaktan beni mahrum bırakma.

Allahım; bana, bir daha günah etmemek üzere tövbe etmeği nasip eyle. Kalbime, iyi iş yapmayı ilham eyle; iyi olana amel etmeyi, gece, gündüz ve beni yaşattığın sürece senden korkmayı, bana nasip eyle, ey alemlerin Rabbi!

Allahım; ne zaman sana ibadet etmeğe hazırlandımsa ve namaz kılmak için sana yöneldimse bana dalgınlık ve uyku verdin, sana yalvarış ve münacat halini benden aldın. -Allahım- neden böyle bir duruma düştüm?

Ne zaman ıslah olduğumu ve tövbe edenlerin toplantılarına katılmaya yakın olduğumu sandımsa azmimi kıran ve sana kulluk etmeğe engel olan önemli bir hadiseyle karşı karşıya kaldım. Ey mevlam yoksa beni kapından kovmuş ve hizmetinden kenara mı itmişsin?

Belki de, senin hakkını hafife aldığımı gördüğün için beni kendinden uzaklaştırmışsın. Veya senden yüz çevirdiğimi gördüğün için bana gazap etmiş veya beni yalancılardan sayıp da teveccühünden atmışsın veya nimetlerinin şükrünü yerine getirmeyen bir kul olduğumu gördüğün için beni mahrum etmişsin veya alimlerin toplantısından uzak olduğum için beni aşağılamış veya beni gafillerden sayıp dolayısıyla rahmetinden ümidimi kesmişsin.

Veya başı boş insanların toplantılarına meyil ettiğimi görüp beni onlara dost kılmışsın veya benim duâmı işitmek istemediğin için beni dergahından uzaklaştırmışsın veya suçum, günahım ve senden utanmadığımı için beni cezalandırmışsın.

Ey Rabbim! Eğer beni affetsen bu sana yaraşır; nitekim, benden önce nice günahkârları sen affettin. Çünkü -Ey Rabbim- senin lütuf ve keremin günah işleyen kulları cezalandırmaktan daha yücedir; ben de senin lütfüne sığınıyorum. Gazabından senin merhametine doğru kaçıyorum. Affin hakkında iyi kanaate sahip olana mağfiretin muhakkaktır.

Allahım! senin fazl ve hilmin o kadar büyük ve geniştir ki, hiç bir zaman beni amel ve günahımdan dolayı aşağılamazsın. Ey Mevlam! Ben neyim ve değerim nedir ki?!Ey Mevlam! Lütuf ve keremin hürmetine beni bağışla. Kusurlarımı ört. Zâtının azameti hürmetine günahımdan geç.

...Ey Mevlam! Ben, senin büyüüttüğün küçüğüm; ilim bahsettiğin cahilim; hidayet ettiğin yolunu kaybedenim; yücelttiğin hakirim; güvence verdiğin korkanım; doyurduğun aç ve suya kandırdığın susamışım; giyindirdiğin çıplığım; zenginleştirdiğin fakirim; güçlendirdiğin zayıfım; aziz ettiğin zelilim; şifa verdiğin hastayım;

bağışta bulunduğun dilenciyim; günahını örttüğün günahkârım; hatasını bağışladığın hatakarım;

(neslini) çoğalttığın azım; yardım ettiğin mustazafım; huzuruna kabul ettiğin kovulmuşum.

Ey Rabbim! Ben, gizlide senden hayâ etmeyen utanıp çekinmeyen, açıkta seni gözetmeyen zavallıyım. Ben, büyük musibetler sahibiyim. Ben, Mevlasına karşı çıkan cüretkârım. Ben, gökyüzünün güçlü Rabbine isyan eden biriyim. Ben, büyük günah yolunda malını harcayanım. Ben, büyük günahlara doğru koşanım. Bana mühlet verdin, kendime gelmedim.

Günahlarımı örttün, çekinmedim. Günah işlemekte haddi aştım. Beni gözünden düşürdün, yine kendime gelmedim. Ama sen hilminle bana mühlet verdin; kereminle kusurlarımı örttün; bana karşı kusurlarımı hiç görmemiş gibi davrandın; benden hayâ ediyormuşsun gibi günahlarımın azabını benden uzaklaştırdın.

Allah'ım! Günah işlediğim zaman, senin Rabliğini inkâr ederek, emrini hafife alarak, azabına göğüs gererek, tehdidini umursamayarak günah işlemedim. Bir hataydı oldu; nefsim onu bana güzel gösterdi; heva ve hevesim bana galip geldi; bedbahtlığım buna yardımcı oldu. Diğer taraftan kusurlarımı örtmene, aldandım. Böylece, sana isyan ettim, emrine muhalefete kalkıştım.

Şimdi senin azabından kim kurtaracak beni?! Yarın davacılarımdan kim koruyacak beni?! Eğer tutunacağım ipi çekip koparırsan, kimin ipine tutunurum ben?! Amel defterimin açılacağı gün vay benim halime! Eğer kerem ve sonsuz rahmetine ümit etmeseydim ve rahmetinden ümit kesmemi yasaklamamış olsaydın, yaptıklarımı hatırladığımda tamamen ümitsizliğe kapılırdım, ey çağırılanların en hayırlısı ve ey ümit edilenlerin en üstünü!

Allah'ım! İslam'a olan bağlılığımı sana yöneliyorum. Kur'an'ın hürmetine sana güveniyorum. Ümmî, Kureyşî, Haşimî, Arabî, Tihamî, Mekkî ve Medenî olan Peygamber'in aşkına, sana yaklaşmayı ümit ediyorum.

O halde, imanla olan tanışıklığımı yabancılığa çevirme. Mükâfatımı, senden başkasına ibadet eden kimsenin mükâfatı gibi kılma. Çünkü insanlardan bir grup, kanlarının dökülmesini önlemek için dilleriyle iman ettiler ve arzuladıklarına kavuştular. Biz ise, bizi bağışlayasın diye sana dilimiz ve kalbimizle iman ettik.

Öyleyse bizi de arzuladığımıza kavuştur; sana olan ümidimizi kalbimizde sabitleştir; bizi

hidayete kavuşturduktan sonra kalbimizi saptırma ve kendi katından bize bir rahmet ihsan et;
şüphesiz sen, bol ihsan sahibisin.

Andolsun izzetine, kalbime ilham olan bilgiye dayanarak senin kerem ve geniş rahmet sahibi
olduğunu bildiğim için, beni kovsan dahi, kapından ayrılmam ve sana yalvarmaktan
vazgeçmem.

Kul, mevlasından başka kime gidebilir?! Yaratılan, kendisini yaratandan başka kime sığınabilir?!
Allah'ım! Beni (kıyamet günü) ağır zincirlere vurup insanların arasında ihsanını benden kessen,
insanların gözlerini kusurlarımı görmeye açsan, ateşe sürüklenmemi emretsen ve benimle iyi
kulların arasında ayrılık düşürsen, yine de senden ümit kesmem;

affına olan ümidimden vazgeçmem; senin sevgin hiçbir zaman kalbimden çıkmaz. Ben, hiçbir
zaman verdiğin nimet ve ihsanlarını ve dünyada kusurlarımı örtmeni unutmam.

Ey Mevlam! Dünya sevgisini kalbimden çıkar. Beni, peygamberlerinin sonuncusu Muhammed
Mustafa -Allah'ın salâtı ona ve âline olsun- ve yarattıklarının içinden seçtiğin Ehl-i Beyt'iyle bir
araya getir. Beni, tövbe ehli ve gerçekten sana yönelenlerin makamına ulaştır. Beni kendi halime
ağlamaya muvaffak eyle. Gerçekten ömrümü boş şeyler ve boş arzularla geçirdim. Nefsimin
hayrından ümit kesenlerin durumuna düştüm. Bu halimle kabre intikal edecek olursam, hali
benden daha kötü olan kim olabilir?!

Orayı, rahatlayabileceğim bir yer olarak hazırlamış değilim; salih amelle orada yatmak için bir
sergi sermiş değilim. Nasıl ağlamayayım?! Oysa gidişimin nereye varacağını bilmiyorum;
nefsimin beni aldattığını, günlerimin beni yanılttığını ve ölümün (kartal gibi) başım üzerinde
kanat açtığını görüyorum. O halde, neden ağlamayayım?!

Ruhumun bedenden ayrılacağı ana ağlıyorum! Kabrimin karanlığına ağlıyorum! Lâhdimin
(mezarımın) darlığına ağlıyorum! Münker ve Nekir'in beni sorguya çekecekleri ana ağlıyorum!
Kabirden çıplak, zelil ve yaptıklarımın ağır yükünü sırtımda taşıdığım bir vaziyette çıkacağım ana
ağlıyorum! O gün (şaşkınlık içerisinde) bazen sağıma ve bazen de soluma bakacağım. O gün
herkes kendi işiyle meşgul olacaktır.

O gün herkesin kendine yeter bir işi vardır. Nice yüzler o gün parıl parıl parlar, güler, sevinir. Ve

nice yüzler o gün toz toprakla bulanır, üstlerine bir karanlık çöker ve zillet kaplar.

Ey Mevlam! Güvenim, itimadım, ümidim ve tevekkülüm sanadır; bağlılığım senin rahmetinedir.
Sen dilediğini rahmetine ulaştırırsın ve sevdiğini kerametle doğru yola iletirsin.

Kalbimi şirkten temizlediğin için sana hamd olsun; dilimi seni anmaya açtığın için sana hamd olsun. Bu kusurlu dilimle sana şükredebilir miyim?! Her ne kadar iyi ameller yapmaya çalışsam da senin rızanı kazanabilir miyim?! Ey Rabbim! Şükürünün karşısında dilimin kıymeti ne ki?! İhsan ve nimetlerinin karşısında amelimin değeri ne ki?!

Allah'ım! Bahşış ve keremin beni ümitlendirmiştir; lütuf ve keremin amelimin kabul olmasına sebep olmuştur. Ey Mevlam! Yönelişim sanadır; korkum sendendir ve ümidim sanadır. Ümidim, beni sana getirmiştir. Ey Yegane Mevlam! Himmetimi sana bağladım; senin katındakine yönelmişim; en samimi ümidim sanadır; en gerçek korkum sendendir; sevgim seninle tanıştı; elim sana doğru uzanmıştır ve korkum sana itaat etme ipine bağlanmıştır.

Ey Mevlam! Seni anmakla kalbim dirilmiştir. Seni çağırmakla korkunun acısını kendimden uzaklaştırmışım. Ey Mevlam, ey umudum ve ey en son isteğim! Benimle, daima senin itaatinde olmama engel olan günahlarımın arasına ayrılık düşür.

Sana olan her zamanki ümidim ve üzerine farz kıldığın şefkat ve rahmetine olan büyük ihtirasımdan dolayı hacetimi senden istiyorum. Hüküm senindir; ortağın yoktur. Yaratıklarının hepsi senin rızkınla rızıklanmakta ve senin yed-i kudretindedirler. Her şey senin karşında boyun eğmektedir. Pek yücesin, ey âlemlerin Rabbi!

Allah'ım! Hücetim kesilip delilsiz kalacağım, dilimin sana cevap vermekten âciz kalacağı ve sorgulaman karşısında aklımın karışacağı gün (kıyamet günü) bana acı. Ey büyük ümidim! En çok muhtaç olduğum zaman (kıyamet gününde) kereminden beni mahrum eyleme. Cehaletimden dolayı beni katından kovma. Sabrımın azlığından dolayı lütfünü benden kesme.

Fakir olduğum için bana ihsan eyle. Güçsüz olduğum için bana merhamet et. Ey Mevlam! İtimadım, güvenim, ümidim ve tevekkülüm sanadır. Bağlılığım senin rahmetinedir. Muhtaçlık yükümü senin ihsan kapına indiriyorum. Senin kerem ve bağışını göz önünde bulundurarak hacetimi sana bildiriyorum. Ey Rabbim! Keremini ümit ederek sana yakarıyorum.

İhtiyacımın giderilmesini senin katında umuyorum. Fakirliğimi senin zenginliğiyle gidermek istiyorum. Senin affınla ayakta duruyorum. Senin kerem ve bahşışine göz dikiyorum. Bana ihsanda bulunmanı umuyorum. O halde, beni ateşte yakma; sensin benim ümidim. Beni cehenneme yerleştirme; sensin benim gözümün ışığı.

Ey Mevlam! İhsanına olan iyi kanââtimi boşa çıkarma; gerçekten güvенеbileceğim tek sığınak sensin. Benim fakir olduğumu (senin lütfüne muhtaç olduğumu) çok iyi bildiğin halde katındaki sevaptan beni mahrum eyleme. Allah'ım! Ecelim yaklaşmış da amelim beni sana yakınlaştırmamışsa, günahımı itiraf edişimi özür dilememe vesile kılıyorum.

Allah'ım! Eğer affedecek olursan, affetmeye senden layık kim var?! Ve eğer azaplandırırsan, hükümde senden daha adil kim var? Bu dünyada garipliğime, ölüm anında kederime, kabirde yalnızlığıma ve lâhitte tenhaliğime merhamet et. Hesap vermek için huzuruna vardığımda zelliliğime acı. İnsanların bilmediği günahlarımı bağışla. Her zaman kusurlarımı ört.

Ölüm döşeğine düştüğümde, dostlar başıma toplanıp beni sağa sola hareket ettirdiklerinde bana merhamet et. Gusül için yatırılıp salih komşularım tarafından sağa sola çevrildiğimde bana lütufta bulun. Cenazem akrabalarım tarafından taşındığında bana merhamet et. Bu dünyadan ayrıldığımda ve senin huzuruna varmak için tek başıma kabre koyulduğumda bana ihsanda bulun. Yeni evimde (kabirde) garipliğime (yalnızlığıma) acı ki senden başkasına menus olmayayım.

Ey Mevlam! Beni kendi başıma bırakacak olursan, helak olurum. Ey Mevlam! Hatalarımı bağışlamadığın takdirde kime sığınabilirim?! Ölüm döşeğinde senin lütfünle ulaşamadığım takdirde kime yakarabilirim?! Kederimi gidermediğin takdirde kime iltica edebilirim?! Ey Mevlam! Senden başka kimsem yok benim. Eğer sen bana merhamet etmezsen, kim bana merhamet eder?!

Yoksulluk günümde, senin fazl ve ihsanın beni kapsamına almazsa, kimin fazl ve ihsanını ümit edebilirim?! Ecelim yetiştiğinde günahlarımın affı için hangi kapıyı çalabilirim?!

Ey Mevlam! Sana ümit bağladığım halde beni azabına duçar etme. Allah'ım! ümidimi gerçekleştir ve korkumu güvene çevir. Günahlarımın çokluğundan dolayı sadece senin affını ümit ediyorum.

Ey Mevlam! Hakketmediğim şeyi senden istiyorum. Çünkü sen takva ve mağfiret ehlisin (senden çekinilmeli ve senin affına sığınılmalıdır); öyleyse beni affet. Lütfünden bana kötü yönlerimi örtecek bir elbise giyindir. Hatalarımı bir daha onlardan dolayı hesaba çekilmemek üzere bağışla. Şüphesiz, senin ihsanın kadimdir; affın büyüktür ve büyüklüğüne kullarının hatalarından geçersin. Allah'ım! Sen bir kerimsin ki, ihsanın istemeyenlere ve hatta Rabliğini inkâra kalkışanlara bile daima ulaşır.

Öyleyse Ey Mevlam! Hacetini senden isteyen, yaratan ve işleri tedbir edenin yalnız sen olduğuna inananı kapından nasıl boş çevirirsin?! Bereket sendendir; sen yücesin ey âlemlerin Rabbi. Ey Mevlam! Âciz kulun senin kapına gelmiştir. Muhtaçlık onu senin huzuruna getirmiştir. Dua etmekle senin ihsan kapını çalışıyorum. Lütuf ve keremin hürmetine benden yüz çevirme.

Dile getirdiklerimi kabul buyur. Seni çağırdığım gibi beni reddetmeyeceğini umuyorum. Çünkü senin çok şefkat ve rahmet sahibi olduğunu biliyorum. Allah'ım! Sen, hacetini isteyene ihsanda bulunmaktan yorulmayan bir kerimsin ve bu senden bir şeyi eksiltmez. Sen, kendin vassıfettiğin gibisin ve bizim vassıfımızdan çok yücesin.

Allah'ım! Senden güzel sabır, yakın kurtuluş, doğru konuşan dil ve büyük mükâfat istiyorum. Ey Rabbim! Bildiğim ve bilmediğim her hayrı senden istiyorum. Allah'ım! Senden salih kullarının istedikleri şeylerin en hayırlısını istiyorum. Ey kendisine el açılanların en hayırlısı ve ey bahşiş edenlerin en cömerdi! Kendim, ailem, annem, babam, çocuklarım, yakınlarım ve din kardeşlerimle ilgili isteklerimi gerçekleştir. Yaşayışımı güzel kıl. Yiğitlik vassıfını bende aşıkâr et. Bütün hallerimi ıslah et.

Beni ömrü uzun, ameli iyi, nimetini kendisine tamamladığın, kendisinden hoşnut olduğun ve baştan başa mutluluk, keramet ve rahatlık dolu temiz bir hayatla yaşattığın kimselerden kıl; sen dilediğini yaparsın. Senden başkası her istediğini yapamaz. Allah'ım! Beni kendi tarafından özel bir şekilde anılmaya layık kıl. Geceler ve gündüzler sana yakın olmak için yaptığım amelleri riya, gösteriş ve duyulup övülme tutkusundan uzak tut. Beni senin karşında eğilen ve huşu eden kullarından eyle.

Allah'ım! Razkımı bol, vatanımı emniyetli kıl. Ailemi, evladımı ve mal varlığımı benim için göz aydınlığı ve sevinç vesilesi kıl. Bana verdiğin nimetleri elimden alma. Cismime sağlık ve bedenime kuvvet, dinime sağlık ver. Beni yaşattığın müddetçe kendi itaatine ve elçin

Muhammed'in -Allah'ın salat ve selamı ona ve Ehl-i Beyt'ine olsun- itaatine muvaffak eyle.

Beni kendi katından indirdiğin her çeşit hayır ve bereketten fazlasıyla nasibini alan kullarından kıl. Beni (özellikle) Kadir gecesinde indirdiğin hayır ve bereketten en çok nasibini alan kullarından eyle. Her yıl kullarına indirdiğin rahmet ve giydirdiğin afiyet giysisinden bana da nasip eyle. Beni, üzerlerinden belaları kaldırdığın, iyi amellerini kabul buyurduğun ve fenalıklarına göz yumduğun kullarından eyle. Bu yıl ve her yıl bana, Beyt-i Haram'ı (Kâbe'yi) ziyareti nasip eyle. Ve sonsuz fazlından bana bol rızık ver.

Ey Mevlam! Tüm fenalıkları benden defet. Eziklik duymamam için borcumu ve üzerimde olan kul haklarını eda eyle. Bana zulmetmeye kalkışanların, düşmanlarımin ve beni çekemeyenlerin gözlerini ve kulaklarını benden uzaklaştı. Beni onlara galip et. Gözümü ıııklı ve kalbimi mutlu kıl. Hüzün ve kederimi, rahatlık ve ferahlığa çevir. Yaratıklarından, bana kötölük etmeye kalkışanı ayaklarım altına düşür (zelil eyle).

Beni, şeytanın, sultanın ve kötü amellerimin fenalıklarından koru. Beni tüm günahlardan arındır. Lütfünle beni cehennem ateşinden kurtar. Rahmetinle beni cennete götür. Fazlınla cennet hurileriyle evlenmeyi bana nasip et. Beni salih evliyan Muhammed ve onun temiz, üstün ve seçkin Ehl-i Beyt'iyle birlikte mahşur eyle.

Salat ve selamın onlara, onların bedenlerine ve ruhlarına olsun. Allah'ım ve Mevlam! Andolsun izzet ve celaline, eğer beni günahlarımdan dolayı hesaba çekecek olursan, ben de senin affını öne sürerim. Eğer beni cimriliğimden dolayı hesaba çekecek olursan, ben de senin keremine sığınırım. Eğer beni ateşe atarsan, ben yine cehennem ehline seni sevdiğimi söylerim.

Allah'ım ve Mevlam! Eğer mağfiretin itaat ehli ve evliyana has olursa, günahkârlar kime yakarsınlar?! Sadık kimselerden başka hiç kimseye ikram ve ihsan etmeyecek olursan, kötü insanlar kime sığsınlar? Allah'ım! Eğer beni cehenneme atacak olursan,

buna düşmanın (şeytan) sevinir. Ve eğer beni cennete götürürsen, buna Peygamber'in sevinir. Allah'a andolsun, Peygamber'inin sevinmesinin düşmanın sevinmesinden sana daha sevimli olduğunu biliyorum. Allah'ım! Kalbimi sana sevgi, senden korku, kitabına tasdik, sana iman ve sana kavuşma sevinci ile doldurmanı niyaz ediyorum; ey celal ve ikram sahibi!

Sana kavuşmayı bana sevimli kıl ve benim de sana varmamı kendine sevimli kıl. Sana vardığımda bana esenlik, kurtuluş ve keramet nasip et. Allah'ım! Beni geçmiş salihlere kavuştur ve kalan salihlerden eyle; salihlerin yolundan gitmeyi bana nasip et. Salihleri kendi nefislerine galip eylediğin gibi beni de kendi nefsime galip et.

Amelimi en iyi şekilde sonuçlandır. Rahmetinle amelimin mükafatını cennet kıl. Beni, bana verdiğin şeylerden razı olduğun şekilde yararlanmaya muvaffak eyle. Bana dinde sebat ver. Ey Rabbim! Beni kurtardığın fenaliğe bir daha döndürme. Ey âlemlerin Rabbi Allah'ım! Senden ancak, sana kavuşmakla sonuçlanan bir iman gücü istiyorum.

Beni yaşattığın sürece böyle bir imanla yaşat, böyle bir imanla öldür ve böyle bir imanla mahşur et. Amelimde ihlaslı olmam için kalbimi dininde riyadan, şüpheden ve duyulup övülme tutkusundan uzak tut. Allah'ım! Bana dinini kavrama, hükmünü ve ilmini anlama kabiliyeti, rahmetinden iki kanat ve günahlardan sakınma gücü ver.

Nurunla yüzümü ak et. Katında olana beni rağbetli kıl. Beni kendi yolunda ve Peygamber'inin dini üzerine öldür. Allah'ın salat ve selamı ona ve onun Ehl-i Beyt'ine olsun. Allah'ım! Tembellikten, yorgunluktan, hüzünden, korkudan, cimrilikten, gafletten, katı kalplilikten, zilletten, düşkünlükten, fakirlikten, her türlü beladan, gizli ve açık kötülüklerden sana sığınırım. Kanaat etmeyen nefisten, doymayan karından, huşu etmeyen kalpten, kabul olunmayan duadan, faydası olmayan amelden sana sığınırım.

Ey Rabbim! Nefsim, dinim, dünyam ve bana verdiğin tüm nimetler hususunda, rahmetinden kovulmuş olan Şeytan'ın şerrinden sana sığınıyorum. Muhakkak sen işiten ve bilensin. Allah'ım! Senin gazabından hiç kimse kurtaramaz beni. Senden başka sığınılacak birini bulamıyorum. Bu durumda, beni azabının hiçbir çeşidine duçar eyleme. Beni helakete ve acı azabına doğru sürüklemeye. Allah'ım! (Amellerimi) Benden kabul eyle. Ad ve şanıma yücelt. Günahlarımı dök. Hatalarımla beni anma. Meclisimin sevabını, konuşma ve duamın mükâfatını kendi rızan ve cennetin kıl.

Senden istediklerimin hepsini bana ver ey Rabbim!

Fazl ve rahmetini bana artır. Benim sana rağbetim çoktur, ey âlemlerin Rabbi! Allah'ım! Sen Kitabında, haksızlık yapanı affetmemizi buyurmuşsun. Gerçekten biz kendimize zulmettik; o halde bizi affet. Şüphesiz sen affetmeye bizden daha layıksın. Sen bize, dilenciye kapımızdan

boş çevirmememizi emrettin. Ben de bir dilenci olarak kapına geldim; hacetimi vermeden beni geri çevirme. Bize, elimizin altında olanlara iyilik yapmamızı emrettin. Biz de senin kullarınınız; bizi cehennem ateşinden kurtar.

Ey kederli anımda sığınağım! Ey zor anlarımda elimden tutan! Sana sığındım ve senden yardım diledim. Senden başkasına sığınmıyorum; senden başkasından kurtuluş ummuyorum. O halde, bana yardımcı ol ve kederlerimi kalbimden gider. Ey esirleri kurtaran ve ey çok günahları affeden! Az itaatimi kabul eyle ve çok günahlarımı bağışla. Sensin merhametli ve çok bağışlayan.

Allah'ım! Senden, kalbimden hiçbir zaman çıkmayan kâmil ve sabit bir iman, hakkımdaki takdirlerinden başka hiçbir şeyin bana ulaşamayacağını bilmeme sebep olacak kâmil bir yakîn niyaz ediyorum. Hayatımda bana verdiği şeylere beni razı ve hoşnut eyle; ey merhametlilerin en merhametlisi!

Açıklama:

İmanlı kardeşlerimiz! Ruhunuzda bir kararma hissedip de kalp temizliği için Ehl-i Beyt (a.s) tarafından gelen meşru bir yol aradığınızda, ariflerin göz nuru olan bu duayı okumayı size tavsiye ediyoruz.

Elbette bu dua sadece Ramazan ayının seher (sahur) vakitlerine has bir dua değildir, insan Rabbine yakarmak istediği her zaman ve mekanda masum bir imamın ağzından çıkan bu sözlerle Rabbine yakarabilir.

İmam Zeyn'el Abidin aleyhisselam'dan nakledilen bu mübarek duânın tam metni, Ehl-i Beyt'en gelen hadis ve duâları nakleden hadis ve duâ kitaplarında mevcuttur. bkz Biharu'l-Envar c. 92, s. 82.)

Zahiri ve Batini Oruç

Mehmet ÖZDURMAZ

Değerli canlar, bizler İslam'ı ve İslami hükümleri öğrenip yaşamımızda eyleme dönüştürürken öğrenmemiz gereken çok önemli bir şey vardır, o da Kur'an'ın ve bedeninin hem zahiri, hem de batını olduğu gibi oruç, namaz, hac, cihad, gibi ahkam-ı diniyenin de hem zahiri ve hem de batını manalarının olduğunu bilmemizdir.

Bunu bilmemek eksikliklerdir. Bu eksiklik ise alimlerindir, bilgililerindir. Çünkü onlar insanlara hem zatı, hem de sıfatı açıklamakla mükelleftirler. Seyyid Nesimi'nin buyurduğu gibi:

“Ey Nesimi can Nesimi bil ki Hak aynındadır,

Bunca mahlukun vebalı ulema boynundadır.”

Alim dinin zahiri yönünü anlatırken, batını olan gerçek manasını da anlatmalı ki halk ona göre amel etsin ve onunla hem dışını, hem içini temizlesin ki ibadeti riya olmasın. Zaten aslında zahirden maksat, özü kavramaktır. Zahir, bilmek; öz ise, bildiklerini yaşama geçirmektir. Al-i İmran suresinin yedinci ayeti bunu şöyle ifade etmektedir:

“Kitabı sana indiren O'dur; onun ayetlerinden bir kısmı muhkemlerdir ki onlar kitabın anasıdır, diğer ayetler de müteşabihlerdir.” İşte bu muazzam kitabın ayat-i celilesi iki kısım üzerine inzal olunmuştur.

Bir kısmı, ayat-ı muhkemattır. Bu muhkem ayetlerin manası zahir ve vazıhtır. Havas da, avam da ondan hissesini alır. Onun için bunlar ümmü'l-kitaptır. Yani kitabın aslıdır. Binaenaleyh, muhkem olan ayetler, umumun iktidası vacip olan öğütlerdir. Diğer kısmı ise müteşabih ayetlerdir ki, bunların manası gizlidir ve ilimde derinleşmiş, yani tamamıyla Hak'da fani olmuş olanlar çözebilir. Bunlarsa Velayet Makamına sahip olan imamlardır.

Bugün İslam'da mezhep kargaşası yaşanmaktadır, aslında mezhep denilen şey içtihadıdır. İctihat ise Kur'an'da ve hadiste müteşabih olan hükümleri ve meseleleri yorumlayarak bir emir meydana çıkarmaktır.

Bu hususta “Bilmiyorsanız zikir ehline sorun” ifadesiyle Ehlibeyt işaret edilmiştir. Çünkü bu sırra agah onlardır. Onlar Hz. Muhammed (s.a.a)'in sırrının heybeleridirler. Hz. Muhammed (s.a.a.) de Hakk'ın sırrının heybesidir. Yani sır kapısının anahtarı Ehlibeyttir ve o kapı onlara açılır.

Kalplerinde eğrilik olup şüphe perdeleriyle örtülmüş, kararmış, envar-ı ilahiden mahrum kalmış zahiri ve batını cem etmeden Hak yolundan çıkmış kişilerin, heva-yı hevasatına uyanların müteşabih ayetleri çözmeleri ne mümkün.

Dolayısıyla bunlar ayet-i ilahiye değil, nefislerine tabi olurlar ve nası fitneye sürerek akidelerini bozarlar. Bu sırra nail olan masum imamlardır dedik. Çünkü onlar tathir olduklarından sırat-ı müstakim üzere hidayet olmuşlardır. Onların Allah’a münacatları her zaman şöyle olmuştur: “Ey neş’e-i tevhidinle bizi terbiye eden Rabbimiz!

Bu kadar geniş lütfunla bizi sırat-ı müstakime hidayet ettikten sonra bizim kalbimizi oradan ayırma... Bizi, bize bırakma. Ba-husus menba’-ı hidayet olan Resulullah’a ve Kitabullah’a kavuştuktan sonra bizi ondan uzak kılma. Ezelen ve ebeden istemeden bağışlayan Rabbimiz! Bize taraf-ı Sübhaninden rahmetin bağışla! İvasız ve garazsız ancak sen ihsan edersin.

Ey Rabbimiz, Halikimiz, Hadimiz! Bizim heva-yı hevesatamızın, şehavatımızın, tabayiiimizin karanlığı ile senin zirve-i tevhidine gelecek yolu karartma... Sen ezelde ebedde Vehhab olan Allah’sın.” İşte onların bu münacatları üzere cenabı Hak, Bakara suresindeki 124. ayetin hükmüyle İbrahim soyu olan Ehlibeyt’i ahzap suresinin 33. ayetinin hükmüyle tathir eyledi ve o makama uygun hale getirdi, Enbiya suresinin 73. ayetiyle de imam tayin eyledi.

Gelelim oruç konusuna, orucun zahiri manasını Bakara suresinin 183. ayeti şöyle buyurmaktadır: “Ey iman sahipleri! Oruç sizden öncekiler üzerine yazıldığı gibi sizin üzerinize de yazılmıştır. Bu sayede korumanız umulmaktadır.”

Yani oruç tutma süresince orucu bozan şeyler olan yemekten, içmekten, cinsi münasebetten nefislerinizi menetmekle mükellefsiniz! Bu süre imsak vaktinden başlayıp (oruca başlama zamanı) iftar vaktine kadar devam eder. Ancak bir de mutlak olan oruç vardır ki, o da Hak’tan gayrisinden i’raz olunan oruçtur ki, o daimidir.

Onun süresi ancak ölümle biter. Ey Ehlibeyt muhipleri! Oruç kelimesi iki mana teşkil eder ki, bunlardan biri zahiri, diğeri de batınıdır. Zahiri manası, oruç süresince bedenini yemeden, içmeden ve cinsi münasebetten kesilmesidir; batını manası ise, cismani ruhun her türlü kötülüğe karşı perhizli olmasıdır ki, bu daimidir. Yani zahirdeki bütün azalara ve batındaki bütün sıfatlara oruç farz kılınmıştır. Şunu iyi bilmeliyiz ki, bir adet edilen oruç ve namazın kimseye bir

faydası olmaz.

Fayda, onların gerçek manalarını anlamak ve anladıklarını yaşama geçirmektedir. Yani asıl gaye kalbin, ruhun ve sırrın oruçları olup envar-ı huzur-i ilahide bulunmalarıdır. Oruç, bir ibadettir ve ibadet anlaşılmışsa anlam kazanır. Aksi takdirde Hz. Ali (as.)'ın buyurduğu gibi "ibadet üç türdür, kölelerin ibadeti, tacirlerin ibadeti ve hürlerin ibadeti" Burada kastedilen birinci ibadet, anlamı anlaşılmamış, içinde Allah rızası bulunmayan sadece şekilden ibaret olan içi boş bir ibadettir;

ikincisi ise, nefsin arzularına dayalı, cennet ve cehennem pazarlıklı olan ibadettir; bunda da Allah rızası yoktur, sadece nefsin rızasını kazanmak ve onun isteklerini elde etmek istenmektedir; ama üçüncüsü, nefsin esirliğinden, ve köleliğinden kurtulmuş hiçbir menfaat kokusu almaksızın Allah'a aşık olanların ibadetidir; zaten makbul olan da budur.

Şimdi diyeceksiniz ki, öyleyse neden cennet ve taamları ödül olarak vadedilmiştir? Cevabı şudur ki, yeni okula başlayan bir çocukta talim ve terbiyenin şevkini meydana getirmek için ona birtakım hediyeler vadedersiniz, ama zamanla ilim ve terbiyenin hazzını alan olgunlaşmış kişi bu geçmiş hallerine güler. İşte bu derece ariflik mertebesidir ve aşklık makamıdır. Bu makamdakilerin tek arzusu didardır, görmektir. Mevlana Celaleddin Rumi hazretlerinin buyurduğu gibi:

Namaz-ı eblehan sevhi sücutest

Namaz-ı arifan terk-ı vücut-est"

Yani, ibadeti idrak etmeyen akılsızların namazı sevhi secde ile uğraşmak, anlayışlıların namazı ise kendinden geçmektir. Evet abdest, namaz, oruç, ve zekat avam halk için beden amelleridir.

Aşıklar için bir de can ameli vardır. Aşıkların can ameline güsul, gönlünü Hak'tan gayri her şeyden yıkamaktır. Gönlünde şerre dair bir nesne kalmışsa o kimse cünüptür. Bu kirlilikle yüz bin yıl başını secdeden kaldırmasa da sevgilinin makbulü değildir. Aşk abdest-i iki cihan sevgisi ve düşüncesinden el ve yüz yıkamaktır.

Bu yolda gerçek kible inanmış kimsenin kalbidir. Çünkü inananlar müminlerdir. Müminler Hak ile hak olanlardır. Onların gönül kıblesine yönelenler Hakk'a yönelmiştir. Çünkü onlar meleklerin

secde ettiği Adem misalidirler. Adem Hakk'ın tecellisiyle eylemdedir. Sonuçta yöneliş bedeninin perdelediği Hakk'adır. Aşığın buyurduğu gibi:

“Vechi Adem Hak duruptur aleme, Hakk'a erdi secde eden Adem'e”

Orucun da amacı anlaşılırsa oruç ibadetinin en büyüğüdür. Zekat, bir malı meşrulaştırmak ve onu helal dairesine çekmektir. Oruç da bedeninin zekatı ise, o zaman hakiki oruç, bedeninin eylemlerini daimi olarak oruçlu tutarak bedeni, eylemleriyle birlikte helal olan işlere yönlendirmektir. Avamın orucu, iki yolunu kaza-ı şehvetten korumaktır. Yani yemek içmek ve cinsi münasebetten sakınmaktır.

Havass'ın orucu ise, bu esaslara riayet ile beraber aklını, gözünü, kulağını, dilini, elini, ayağını ve diğer azalarını gúnahtan korumaktır. Ahassü'l-Havass'ın orucu ise, bütün bunlara riayet etmekle beraber, hasis ameller, dünya düşüncelerinden ve Allah'tan başka her şeyin haramından kendini çekerek bütün mevcudiyetiyle Allah-u Teala'ya bağlanmaktan ve hatırına O'ndan başkasını getirmemekten ibarettir.

Bu gibilerin gönlüne Allah'tan başka bir şey geldiği anda oruçları bozulur. Ancak dünyanın ahirete yarayışlı kısmını düşünmek mani değildir. Hatta bu aşamadaki zatların akşam iftarımı neyle açarım düşüncesine kapılmaları bile onları günaha sevk eder. Hz. Resulullah'ın oruçla ilgili şu hadisi çok önemlidir, buyuruyor ki:

“Oruç yiyip içmekten kesilmek değil, sözün kötüsünden, nefsi emmarenin çirkinlik ve rezaletinden münkatı olmaktır. Biri sana taaruzda bulunuyorsa, sen kendi kendine ben oruçluyum de.” buyurmuştur.

Yani taaruz, kötülüğu meydana getiren bir eylemdir. O eyleme karşı korunmak ve onun seviyesine inmemek ise oruçtur. Oruç, hem bedensel bir eylemdir, hem de ruhani olgunluktur. Kötülükten, kibirden, kinden, gıybetten, haram kazançtan, küfürden, zinadan, alay etmekten, yalandan ve benden meydana gelebilen her türlü kötü eylemden arınmaktır.

Oruç, bütün azaların günahından korunmaktır demiştik, bu korunma yedi hal ile mümkün olur:

1- Akıl, 2- Göz, 3- Dil, 4- Kulak, 5- Kalp, 6- El, 7- Bel şehveti.

1- Akli korumak: Aklin Hak'tan gayri bir şeyi tasarlamasına, yani kötü şeyleri düşünmesine olanak tanımamaktır.

2- Gözü korumak: Gözü, kalbi meşgul edecek, insanı Allah'ı hatırlatmaktan alıkoyacak şer'an bakılması mezmum ve mekruh olan her şeye bakmaktan sakındırıp korumaktır. Peygamber efendimiz buyurur ki: "Şehvet nazarı ile bakmak, şeytanın zehirli oklarından bir oktur. Allah korkusundan kim onu terk ederse, Allah-u Teala ona öyle bir iman nasip eder ki zevkini kalbinde duyar."

3- Dili korumak: Dili, hezeyan, yalan, gıybet, kovuculuk, ağız bozukluğu, dokunaklı söz ve mücadeleden koruyarak bu gibi hallerde dili susturmaktır. Cabir (r.a) Enes (r.a)'den rivayet eder ki, Resul-i Ekrem (s.a.a): "Beş şey orucu bozar: 1- Yalan konuşmak 2- Gıybet etmek 3- Kovuculuk etmek 4- Yalan yere yemin etmek 5- Şehvetle bakmak." buyurmuşlardır.

Oruç, insanın cehennemini hazırlayan bütün kötülöklere karşı gerçek bir siperdir. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) zamanında oruç tutan iki kadın, akşama doğru, yani iftar vakti oruçlarını açmak için Resul-i Ekrem'den (s.a.a) müsaade almak üzere bir kişi gönderirler. Peygamber efendimiz kadınların gönderdiği bu kişiye bir boş çanak vererek şöyle der:

"O kadınlara söyle, yediklerini bu bardağa kussunlar." O kişi, çanağı alıp gider ve kadınlara der ki; Resul-i Ekrem (s.a.a) buyurdu ki, yediklerini bu çanağa kussunlar. Bu kadınlardan biri safi kan ve et kusar ve diğeri de aynı şekilde çanağı doldururlar. Bu duruma herkes şaşırır, bu şaşkınlığa Peygamber efendimiz şöyle buyurur:

"Bunlar, Allah Teala'nın kendilerine helal kıldığı şeylere karşı oruç tuttular, fakat haram ettiği şeylerle iftar ettiler." Bu manalı cümleleri anlamayan insanlar, Hz. Resul'den (s.a.a) anlayacakları şekilde bir cevap isterler; Hz. Resulullah (s.a.a) bu konuşmasının devamını şöyle tamamlar: "Bunlar, bir araya gelerek halkın gıybetini ettiler,

işte şu gördüğünüz etler yedikleri (gıybet ettikleri) insanların etleriydi." buyurdular. Hucurat suresinin 12. ayeti de gıybeti şöyle dile getirir: "Ey iman edenler! Birçok zandan uzak durun. Çünkü zanların bir kısmı günahdır. Gizli sırlarınızı araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. İğrendiğiniz halde, biriniz kardeşinin etini yemek ister mi?

Ve Allah'ın yasalarını çiğnemekten sakının. (ve bilin ki) Allah, tövbeleri kabul eden ve acıyandır.”

Bu ayette dikkate değer dört konu var. Bu ayet; 1- Gıybet edenin günahkar olduğunu, 2- Sinsi casus, yani şeytan gibi olduğunu, 3- Gıybetin ölü etini çiğnemek ve yemek kadar tiksindirici olduğunu, 4- Bu hal ile hallenenlerin mutlaka tövbe etmeleri gerektiğini bildirmektedir.

Hal böyleyken yılın on bir ayını her türlü çirkeflik içerisinde geçirenler bir ay ağzını ve midesini bağlasalar ne olur, bağlamasalar ne olur?

4- Kulağı korumak: Şer'an dinlenmesi caiz olmayan ve mekruh olan her şeyden kulağı çekmektir. O kulak, Hakk'ı işitmek için verildi, konuşulması Hak Teala tarafından men edilen şeyleri dinlemek için değil.

Bu gibi şeyleri dinleyenlerle haram yiyenler aynı suça ve cezaya tabidirler. Maide suresinin 42. ayeti yalana ve gıybet kulak verenler için şöyle der: “Onlar yalana iyice kulak verirler, haramı tıka basa yerler...” Aynı surenin 63. ayetinde gıybet edenleri ve haram yiyenleri uyarmayan alimleri ikaz eder; şöyle ki: “Uleması,

fukehası onları günah söylemekden, haram mal yemekten men etmeliydi.” Gıybet susmak haramdır ve o sohbetleri duyduğunuz yerde men ediniz; aksi takdirde sizler de gūnahta onlara ortak olursunuz ki, bu da iki yüzlülüktür. Yani insanlara yüz yüze iken dost görünüp arkasında da gıybet edenler iki yüzlülerdir.

Yüce Allah (s.a.a) bu kişiliktekilere 4. surenin 138. yüce ayetinde şöyle buyurur: “İki yüzlülere şunu muştula (müjdele): Kendileri için korkunç bir azap öngörölmüştür.” Hz. Resulullah (s.a.a) bir hadisinde buyurur ki: “Gıybet eden ve dinleyen gūnahta ortaklırlar.” Çünkü bu tür gıybetler nice ocaklar söndürmüş ve nice cinayetlere sebep olmuş şeytani fiilerdir. İşte oruç bu tür hallerden arınmak için vesiledir.

5- Gönlü korumak: Yani gönlünden dünya sevgisini çıkarıp Hak sevgisinden gayrı bir şey o gönölde bırakmayacak ve her türlü vesveseden gönlünü pak edecek.

6- Eli korumak: Yani kendisine ait olmayan bir şeye el uzatmayacak, eliyle kan dökmeyecek, yıkıcı olmayacak, yapıcı olacak. Elini hayır için, yaşatmak için ve dertlilerin yaralarını sarmak için uzatacak, yara açmak için değil. Rahmani olacak, şeytani değil.

7- Beli korumak: Kendi helalinden ayrısına kuşak çözmeyecek ve herkesi kardeşi gibi, kızı gibi, oğlu gibi, annesi gibi ve babası gibi bilecek ki, kimseye şehvet sevgisi beslemeye ve sırat'ül-müstakim üzere ola.

Evet, değerli canlar, bir insanın akli baliğ çağına erdiği andan itibaren bu anlamda oruç tutmak (ahlaklı olmak) ona farz olur. Yani akli baliğ çağına eren bir kişi, iyi ve kötü eylemlerinden dolayı, günaha ve sevaba tabi olduğundan dolayı kötü eylemlerinden korunması için ahlak orucu ona farz kılınmıştır. Ayette de, "O sayılı günlerde oruç tutmak size farz kılındı.

" buyurur. Bize verilen ömür sayılı günlerden ibaret değil midir? İşte bu sayılı günlerde ahlaksal değerler bizden önceki ümmetlere farz kılındığı gibi bizim üzerimize de farz kılınmıştır.

Hakiki oruçlular azalarını günahlardan koruyanlardır, sırf âdet yerini bulsun diye oruç tutanlar değil. Haram, kişinin imanını öldüren zehir misalidir. Helalın aşırı yenilmesi ise oburluktur ve zararlıdır; ölçülü olanı ise faydalı olan bir ilaçtır. Nitekim Peygamber Efendimiz: "Nice oruç tutanlar vardır ki, tuttukları oruçla açlık ve susuzluktan başka bir şey elde etmezler." buyurmuşlardır.

Oruçlu kişi sessizdir, sükun içerisinde; yüzü asık değildir, mülayimdir ve oruçlu olduğuna dair gösteriş yapmaz. İftar vakti beden temizliğini yapar, ev halkıyla niyazlaşır, sofrasının başına oturur,

tuttuğu orucun ve bütün inananların oruçlarının kabulü için Allah'a münacatta bulunur. İftarını az bir yemekle açar, sofradan kalkmadan Allah'ın verdiği nimetlere şükreder, bu nimetlerden muhtaç olanların da nasiplenmesi için Allah'tan niyazda bulunur ve bütün müminlerin mağfiretini dileyerek duasını bitirir, kalkar.

Allah katında kapların en kötüsü helalden tıka basa dolmuş olan midedir. Gündüz yemediğini akşam toplayıp yerse, artık şehvetini yenmek ve Allah-u Teala'nın düşmanı olan şeytanı kahretmek nasıl mümkün olur? Kimileri, yıl içinde en güzel yiyecekleri Ramazan ayı için ayırıp saklar; çeşitli, mütenevvi ve nefis yemeklerle akşam sofrasına oturup diğer aylarda yemediklerini bu ayda yemeyi alışkanlık haline getirmişler.

Bu hal, kişiyi Allah'tan istediği neticeye erdirir mi? Malumdur ki, oruçtan maksat, takvaya

ulaşmak için biraz acıkmak ve şehveti kırmaktır. Orucun ruh ve sırrı fenalığa baş vuran nefsin gücünü zayıflatıp kuvvetini yok etmektir. Aksine iki öğünlük yiyeceği akşam iftarda mideye indirip vaktin bir kısmını da uykuda geçirmek değildir.

Hatta oruçlunun açlığı tatması ve bedeninin zayıfladığını görmesi için gündüzleri uyumaması orucun adabındandır. İşte o vakit kalbi cilalanır, her gece biraz daha hafifleşir.

Teheccüdünü, gece namazını ve evradını kolaylıkla yapar. Umulur ki bu sayede şeytan kalbine yaklaşamaz da melekut aleminin gizliliklerini görmüş olur.

İşte Kadir gecesı, melekut aleminin esrarından bazı sırların keşfolunduğu gecedir. Allah-u Teala'nın "Biz onu kadir gecesinde indirdik" buyruğundan maksat da budur. Kalbi ile göğsü arasındaki yemek torbasını bulunduranın ve onu tıka bas doldurmaktan başka gayesi olmayanların melekut aleminin esrarını müşahede etmesi mümkün mü? Bununla beraber yalnız mideyi boşaltmak da kafı değil,

aradan perdenin kalkması için, himmetini de Allah'tan gayrisından kesmesi lazımdır. Eğer oruç iki öğünlük yemeği geciktirmek olsaydı, Peygamberimiz (s.a.a)'in "Nice oruç tutanlar vardır ki, açlık ve susuzluktan başka bir şey elde edemezler." buyruğunun bir manası kalmazdı. Ebu'd-Derda; "Akıllı adamların uykuları da, yemeleri de ne güzeldir.

Ahmakların oruç ve uykusuzluklarını nasıl ayıplamazlar? Yakın ve takva sahiplerinin bir zerre ibadetleri, ahmakların dağlar kadar ibadetlerinden daha efdal ve daha üstündür." demiştir.

Yine alimin biri oruç hakkında şöyle buyurur: "Birçok oruç tutan vardır ki, orucunu bozmuştur; nice yiyen de vardır ki oruçludur." Yediđi halde oruç tutmuş sayılan, yiyip içerken, kendisini gúnahtan koruyandır. Oruçlu olduğu halde orucunu bozan ise gúnah şirkinden el ve eteklerini çekmeyen ve nefisine hakim olmayandır. Orucun mana ve sırrını böylece anlayan kimse bilir ki yemek,

içmek ve cinsi múnabesebetten çekindiği halde fenalıklardan sakınmayan kimse, abdest alırken su dökmeden azasını kuru kuruya üç kere mesheden kimseye benzer; görünüşte sayıya uymuştur, ama asıl mühim olanı kullanmamıştır. şemseddin Yeşil'in Füyuzat tefsirinin 205. sayfasında Bakara suresinin 183. ayetinin tefsirinde şöyle bir yazı ilgimi çekti; yazıyor ki:

“Âdet halindeki Müslümanlıktan hayır gelmez. Ruhun orucu naimi değil, Mün’imi arayacak. Sırrın orucu Hak’tan gayrı göreceği kalmayacak. İşte orucun afakını (zahiri) ve enfüsünü tatbik ederek saim olan kimseye Likauallah güneşi tulû eder. Yoksa bir âdet olarak oruç tutup gönül kıraksa ve fenalıktan arınmayacaksa bu oruçtan ona bir fayda gelmez.

Oruç tutan kimse Hak sıfatlı olur. İşte bunun için Cenabı Allah: “Oruçlunun nefesinin kokusunu severim” buyurmuştur. Sen bu kokunun açlık kokusu olduğunu zannetme! Cenabı Hak buyuruyor ki: “Essavmü li ve ene eczi bih” yani oruç benim içindir, onun ecrini ben veririm.”

Allah (c.c) cümlemizin orucunu kabul edip hakiki oruçlardan eylesin. Değerli dostlar, bu açıklamalardan da anlaşılan şudur ki her ibadetin zahiri ve batını, kabuğu ve özü vardır.

Kabuğun da dereceleri ve her derecenin tabakaları vardır. İnsan oğlu manevi yükseliş derecesinde özgürdür. İsterse dinin sadece kabuğunda kalır, isterse öze dalarak basiret sahiplerinin arasına karışıp irfan ehli olur.

Yüce Allah dileyicinin dileğini istediği doğrultuda kabul buyursun. Orucun manası çok teferruatlıdır, ama biz anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az düşüncesiyle konumuzu burada noktıyor ve hafif nesneler misali yüceliğin doruğuna erişmemizi niyaz ediyoruz...

Alevilik'te Allah İnancı

Odkan ERDENAY

Tevhid

Aleviliğin temel inançlarından ilki ve en önemlisi Allah inancıdır. Alevilik, Allah'ın var olduğuna, tek olduğuna, diri olduğuna, vassfedilmekten yüce olduğuna, doğmadığına, doğrulmadığına, her şeyi yarattığına, her şeyi kontrol ettiğine ... inanır.[1]

Şah İsmail Hatayi, bir şiirinde tevhid[2] inancının On İki İmamların (a.s) yolu ve Ehl-i Beyt'e bağlı olmanın temel şartı olduğunu, tevhid inancı olmadan Ehl-i Beyt yolunun olamayacağını ve

tevhidin çok derin manalar ifade ettiğini şu mısralarla anlatır:

‘Şah Hatayım tevhid derya denizdir

Tevhid etmeyenler bizim nemizdir

Pirim Şeyh Safi’den[3] sermayemizdir

On İki İmamın erkânı tevhid.’

On dokuzuncu asrın sonlarında yaşayıp, yirminci asrın hemen başında vefat eden Sarıkamışlı Eyüp de, bir şiirinde insanları tevhide davet eder ve tevhidi ‘Ali’ye layık olmanın temel koşulu’ sayar. Yine ona göre tevhid aşktır ve gafletten gözün açmaktır.

‘Ey aşık-ı sadıklar

Tevhide gelin tevhide

Ey Ali’ye layıklar

Tevhide gelin tevhide

Aşk şerbetin içenler

Gafletten[4] gözün açanlar

Pervazı[5] vurup uçanlar

Tevhide gelin tevhide.’[6]

Pir Sultan Abdal ise inanç ve davranış ilişkisine değinerek, tevhid inancını kendi bünyesine yerleştiren insanın nasıl olacağını şöyle anlatmaktadır:

‘Hak dergâhına[7] varırım

Hûb[8] didârını[9] görürüm

Bir Allah'a yalvarırım

Şaha, padişaha değil.

Pir Sultanım der şahım var

Hızır Paşada ahım var

Benim bir tek Allah'ım var

Şaha, padişaha değil.'[10]

İnsanı Allah'a İnanmaya Götüren Sebepler

İnsanı Allah'a inanmaya götüren ve O'na kulluk etmeye teşvik eden bir çok neden vardır.

Bunlardan bir kaçını şöyle özetleyebiliriz.

Hayatı Anlamlandırmak:

Bu etkenlerden ilki insanın yaratılışından kaynaklanan bilinçlenme içgüdüsüdür. İnsanın kavrayış ve bilgi seviyesi arttıkça bazı sorulara aradığı cevaplardır. Bu sorulardan bazıları insanın mahiyeti, bu dünyada ne işi olduğu ve öldükten sonra nereye gideceği konularında yoğunlaşmıştır.

Her insan az veya çok bu soruların cevabını kendi zihninde şekillendirir ve kendi kavrayış seviyesinde kendini tatmin eder. Ancak bu sağlıklı bir tatmin midir, yoksa hastalıklı ve zayıf bir tatmin midir? İşte asıl üzerinde durulması gereken nokta tam da burasıdır.[11]

İnsanın mahiyeti konusunda bugüne değin bir çok filozof ve düşünür kafa yormuş ve değişik görüşler ortaya atmışlardır. Bunlar, adına 'insani değerler' denilen ve bütün insanlığı kapsayan ortak ahlakî ve insanî değerlerin olduğu noktasında birleşmişlerdir. Diğer taraftan her bilim sahip olduğu metodoloji açısından insanı ele almış ve onun mahiyetini ortaya koymaya çalışmıştır.[12]

İnsanın nerden geldiği konusunda da bir çokları görüş belirtmiş, lakin bu konuda -görünen açık gerçekler dışında-[13] ortak bir uyuşma sahası belirmemiştir. Günümüzde açık şekilde bir iktidar ve güç aracı olarak kullanılan bilim de bu konuya açıklık getirememiştir.

Son iki yüz yıldır ispatlanamayan ve ispat için çeşitli hilelere başvurulmuş evrim teorisi[14] dahi her geçen gün zayıflamakta ve inanırlılığını yitirmektedir. Yapılan antropolojik çalışmalar da bir tahminler ve varsayımlar tarihinden, açık bir kurgudan ileri gidememektedir.

İnsanı öldükten sonra nasıl bir şeyin beklediği hakkında hiçbir bilimsel veri ve incelemek için hiçbir materyal, hiçbir vaka yoktur. En iyi ihtimalle, benzetmelerle veya metafiziksel ilişkilerle bu konuya bir açıklık getirilebilir.

İşte insanın kavrama seviyesi arttıkça daha çok üzerine gideceği ve cevaplarını daha büyük bir ısrarla isteyeceği soruların yanıtlarını cevaplamada bilim ve felsefe bu düzeydedir.

Hele üçüncü sorunun cevabı, sadece tecrübe ile cevaplanacak gibi. İşte bu soruların cevabında ve hayatın anlamlandırılmasında din veya daha açık bir deyim ile Allah'a iman en etkili ve en doğru cevaptır. Günümüze kadar Freud da dahil bir çok psikolog, hayatı anlamlandırma da en etkili yolun din olduğunu teslim etmişlerdir.

Muhtemel Bir Zararı Önlemek:

İnsanı Allah'a inanmaya götüren sebeplerden bir diğeri de, insanın muhtemel bir zararı önleme güdüsüdür. Günlük yaşantımızda bile, çeşitli zararlara karşı tedbirler alıyoruz. Hal böyleyken neden ebedi ateşe karşı tedbir almayalım? Neden kendimizi muhtemel bir zarardan korumayalım.? Konuyla ilgili olarak Ehl-i Beyt İmamlarından sekizinci İmam Ali Rıza aleyhisselamdan şöyle bir rivayet aktarılmaktadır:

Bir gün hazret-i İmam, bir kişiyi yanlış inancında şüpheye düşürmek ve onu İslam'a yönlendirmek için, şöyle bir soru sormuştur:

-Eğer dediğiniz gibi Allah, peygamber, hesap ve kitap meselesi yoksa -ki elbette vardır- bizim namaz, oruç, zekat ve imanımızın bize bir zararı olacak mı?

Adam bu soru karşısında susunca hazret-i İmam devam ederek şöyle demiştir:

-Ama eğer, bizim dediğimiz gibi gerçekten Allah, din, ahiret ve kıyamet var olursa –ki kesinlikle vardır- o zaman sizler mutsuzluğa ve helakete yakalanmış olmaz mısınız?[15]

Teşekkür Etme Eğilimi:

İnsan yaratılışı ve tabiatı gereği, iyiden, güzelden, merhametten yani, kısaca insani değerlerden hoşlanır, onlara değer verir ve ruhunu ancak bu tür değerlerle yüceltir. Kendisine de karşılıksız bir iyilik yapıldığında bu iyiliğin sahibine teşekkür eder.

Acaba gözleri âmâ olan bir çocuğa gözlerini yeniden kazanması için her türlü yardımı karşılık beklemeden yapan bir kişiye, o çocuk teşekkür etmez mi? Biz bile böyle bir olayı tasavvur ederken içimizde bir şeylerin harekete geçtiğini duyumsarken, gözlerine kavuşan çocuk iyilik sahibine teşekkür etmez de, ne yapar?

İşte biz de buradan hareketle insanoğlunun, kendisini yaratan, ona bir beden ve ruh bahşeden, onu ihtiyacı olan her türlü araç ve gereçlerle donatan, bütün varlık alemini onun emri altına veren, onun için sayılamayacak kadar rızık yaratan Allah’a teşekkür etme eğilimi içinde olduğunu söyleyebiliriz.

Kul Himmet, sabah namazına yaptığı bir göndermede, insanın Allah’a şükür etme eğilimini şu şekilde dile getirir:

‘Yetmiş iki buçuk millet dileği

Yaratana yalvarırlar sabahtan

Ol zaman dolanır Hakkın meleği

Yaratana yalvarırlar sabahtan.’[16]

Yine konu ile ilgili olarak Kul Himmet, yaratılışı temiz tutmanın Allah’a ulaşmada ve yakınlaşmada en kolay ve güzel yol olduğunu şu mısralarla açıklar:

‘Gül kokusu Muhammed’in teridir

Gönlü saf olanlar Hakk'ın yâridir

Aşıka, maşukun bergüzârıdır[17]

Sevdalar, nasipler, nurlar saçılır.'[18]

Allah'ın Varlığını Nasıl Tasdik Ediyoruz?

Allah'ın varlığını tasdik için günümüze kadar bir çok delil ortaya atılmıştır ki, bunları iki ana başlık altında toplamak mümkündür.

a) İnsanın dış dünyasında ki deliller

b) İnsanın iç dünyasındaki deliller[19]

Şimdi bu delillere sırası ile kısaca bir göz atalım.

İnsanın Dış Dünyasındaki Deliller:

Allah'ın varlığını tasdik etmenin birinci yolu yaratılış ve bu yaratılıшта ki mükemmel dengedir.

İnsan yaratılışı, bu yaratılıştaki mükemmelliği, dengeyi, bağlantıyı düşünerek bunların bir yaratıcısı olduğunu anlayabilir.

İnsan kendi yaratılışından başlayarak, hayvanları, bitkileri, tabiatı, dünyayı, yıldızları, galaksileri, ... inceleyerek Allah'a ulaşabilir. Zaten dünyadaki sayılı bilim adamlarının hepsi Allah'a inanır olarak gelmişlerdir.

Hatta bugün Allah'ı inkar için kullanılan bir çok teorinin sahibi Allah'a iman etmişlerdir. Mesela Darwin'in ölüm döşeginde İncil'e sarılması meşhur bir olaydır.

Newton bir gün güneş sisteminin küçük bir maketini yapar ve açık bir yere bırakır. Newton'un Allah'a inanmayan dostlarından birisi onu ziyarete geldiğinde maketi görür ve güzel yapıldığını

söyleyerek, bu maketi kimin yaptığını sorar.

Newton'un cevabı ise ilginçtir: 'Hiç kimse.' Dostu, Newton'un kendisine şaka yaptığını düşünür ve 'Sen beni deli zannediyorsun herhalde.' der. Bunun üzerine Newton, 'Bu gördüğün maket, güneş sisteminin basit bir modeli. Bu basit maketin yapıcısını olmasını savunuyorsun da, aslının bir yapıcısı olduğunu neden kavrayamıyorsun?' diyerek cevap verir.[20]

İmam Ali Rızanın (a.s) huzurunda bir adam 'Ey Resulullah'ın (s.a.a) oğlu, alemin yaratılmış olduğuna delil nedir?' diye sorunca hazret-i İmam şöyle cevap vermiştir: 'Sen yoktun, sonradan varoldun; biliyorsun ki, sen, kendini var etmemişsin; senin gibi olan birisi de seni var etmemiştir.'[21]

İnsanın İç Dünyasındaki Deliller:

İnsanın iç dünyasında ki delillerden bir tanesi, insanın kendi içsel yolları ile Allah'ın varlığını tasdik etmesidir.

İnsanın başına gelen çeşitli olumsuz ve kötü olaylar, insanın Allah'a veya kendinden üstün bir güce sığınmasını sağlar. Daha sonra bu sığınma olgunlaşarak, Allah'a iman etmeye ve Allah'ı tanımaya kadar ulaşır.

Mesela hepimiz günlük yaşantımızda, başımıza gelen olumsuzluklarda ve aşmamız gerekli olan zorluklarda daha güçlü bir yerlerden yardım istiyoruz. Yine karşısında aciz kaldığımız, deprem, sel, tufan gibi doğal afetlerde Allah'a sığınıyor, O'na daha çok yöneliyoruz.

Adamın birisi Ehl-i Beyt İmamlarının altıncısı olan İmam Cafer-i Sadık aleyhisselamdan Allah'ı sorunca hazret-i İmam o adama 'Şimdiye kadar hiç gemiye bindiğin olmuş mudur?' diye sordu.

Adam: 'Evet, olmuştur.' dedi. Hazret-i İmam: 'Acaba hiç denizin ortasında gemideyken tehlikeli bir fırtınaya yakalandığın olmuş mudur' diye sordu. Adam: 'Evet olmuştur' dedi.

Hazret-i İmam: 'Acaba hiç o zaman kalbine seni bu tehlike anında boğulmadan kurtarabilecek bir şeyin olduğuna dair bir düşünce geldi mi?' diye sordu. O şahıs: 'Evet, geldi.' cevabını verdi.

Bunun üzerine Hazret-i İmam: 'İşte hiçbir kurtarıcının bulunmadığı yerde, kurtarmaya kudreti olan ve bir feryada yetişenin bulunmadığı yerde feryada koşan şey Allah Teala'dır.' buyurdu.[22]

Pir Sultan Abdal da konuyla ilgili olarak şu mısraları söylemiştir:

‘Hızır Paşanın zulmü var ise

Ne yapayım, benim de bir ahım var

Senin tuğlu padişahın var ise

Benim de arkam, kalem bir Allah’ım var.’[23]

Evren Tesadüfen mi Yaratılmıştır?

Çevremizdeki bazı insanlar, evrenin yani bu muazzam düzenin bir ‘tesadüf’ sonucunda meydana geldiğini iddia etmektedirler. Halbuki bu gerçeklere ayak diremek uğruna savunulan boş ve komik bir iddiadan başka bir şey değildir.

Bu durum tıpkı, çeşitli harflerin yazıldığı milyarlarca kağıdı bir torbanın içine koyup, bunları tek-tek çektikten sonra, akademik bir makale ya da sanat değeri yüksek bir şiir ortaya çıkması beklemeye benzer. Halbuki bu, her akıl ve mantık sahibi insanın da teslim edeceği gibi imkansız bir durumdur.

Fransız astronot Laplace bu konu ile ilgili şöyle bir açıklama yapmıştır: ‘Güneş sistemi içersinde görülen bu düzenin rastlantı sonucu meydana geldiğini söylemek mümkün değildir. Dolayısı ile bu düzenin bir yaratıcısı olduğunu söylemekten başka çare kalmıyor.’ [24]

Alevi şairlerinden Hüseyin güzel bir şiirinde bu konuyu şöyle dile getirmiştir:

‘Ey erenler akıl fikir eyleyin

Dağlara da duman ne güzel uymuş

Yaratan aşkına şükür eyleyin

Mümine de iman ne güzel uymuş.

Daim gezer idi dağlar başında

Hiçbir hile yoktu onun işinde

Alıp gezer idi çölün başında

Ali'ye de Selman ne güzel uymuş.

Hüseyin'im yeşil giyer eynine

Hiçbir hile getirmezdi göynüne

Kurdu-kuşu lutfeylemiş kendine

Tabiata da insan ne güzel uymuş'

Allah İnancı Bir Gelenek Midir?

Alevi inancında, Allah inancı bütün insanların yaratılışında bulunan ve doğuştan getirdikleri içsel bir duygudur. Kendi duygularını kirletmemiş, yaratılıştaki temizliğini dejenere etmemiş bütün insanlar,

bu içsel duygu ile Allah'a inanırlar. İnsanların Allah inancından uzaklaşmaları ise, yaratılışlarındaki bu temizliği bozmaları ve kirlenmeleri ile olur.

Ancak çevremizdeki bazı insanlar bu inancın yanlışlığını iddia ederek, Allah inancının toplum tarafından bireylere enjekte edilen bir gelenek olduğunu söylüyorlar. Bu görüşe göre, nasıl ki insan, yaşadığı toplumun gelenek ve göreneklerini kabul eder ve onlara uygun şekilde yaşamak zorunda kalırsa, Allah inancı da toplum tarafından bireye dayatılır ve birey bu inanca sahip olmak zorunda kalır.

Bu iddiaya cevap vermek için ilk önce, gelenek üzerinde durmak ve onun özelliklerini bilmek gerekiyor.

Birinci olarak gelenek, toplum tarafından üretilir ve doğal olarak toplumlar birbirinden farklı şeyler üretirler. Yani A toplumunda olan bir gelenek B veya C toplumunda olmayabilir; aynı şekilde, C toplumundaki bir gelenek A veya B toplumunda olmayabilir.

İkinci olarak gelenekler tarihin belli bir döneminde ortaya çıkmış ve belli bir müddet sonra ortadan kalkmışlardır. Yani bugün, mesela Türk milletinin yaşattığı bir gelenek, elli, yüz veya birkaç yüzyıl sonra olmayabilir. Nitekim bugün de, eskiden var olan bir çok gelenek, ortadan kalkmış, yok olmuş gitmiştir.

Halbuki, Allah inancı gelenekler gibi değildir; çünkü yapılan araştırmalar, Allah ve din inancının insanlığın ilk ortaya çıkışından günümüze kadar kesintisiz şekilde ve bütün toplumlarda olduğunu ortaya koymuştur. Eğer iddia edildiği gibi, Allah ve din inancı bir gelenek olsaydı, bütün toplumlarda ve tarihin her döneminde var olmazdı.

Diğer taraftan psikoloji alanında yapılan çalışmalar, insanlarda bir inanç hissi olduğunu göstermiştir.[25]
Allah'ı Tanıyalım

Allah'ı tanımak demek O'nun sıfatlarını bilmek ve O'nu sıfatları ile tanımaktır.[26] Alevilik'te Allah'ın zâtı hakkında, yani kendisi hakkında düşünmek uygun bulunmamış ve insan aklının, idrâkinin buna güç yetiremeyeceği özellikle belirtilmiştir.

Nitekim İmam Ali aleyhisselam, bu konu ile ilgili olarak şöyle demiştir: 'Allah'ın nimetlerini düşünene Allah başarı verir; Allah'ın zatı hakkında düşünense zındık[27] olur.'[28] Öyleyse yapılacak en sağlıklı şey, Allah'ı sıfatları vasıtası ile tanımak ve O'nun sıfatlarının ne ifade ettiğini bilmektir.[29]

Alevilik'te Allah'ın sıfatları dört ana başlık altında incelenmiştir. Bunlar kısaca şu şekildedir:
Allah'ın Zatî Sıfatları:

Yalnızca Allah'ın zatını mülâhaza ettiğimizde Allah Teala'nın bu sıfatlarla vasıflandığını anladığımız sıfatlar. Örneğin; Allah'ın diri oluşu, ilim ve kudret sahibi oluşu, tek oluşu ve eşibenzlerinin olmaması gibi. Allah'ın bu sıfatlarla sıfatlandığını anlamak için zatından gayri bir şeyi mülâhaza etmeğe bir gerek yoktur.

Allah'ın Fiili Sıfatları:

Yalnızca Allah'ın zatını mülâhaza etmenin Allah'ın o sıfatlara sahip olduğunu anlamak için yeterli olmayıp, Allah'ın zatını başka bir şeyle mukayese ettiğimizde ortaya çıkan sıfatlar.

Yani Allah'ın zatı, başka bir şey ile bağlantılı olarak nazara alındığında o sıfatlara haiz olduğu ortaya çıkmaktadır. Mesela; yaratan, rızk veren, esirgeyen, bağışlayan, alçaltan, hidayet eden, yöneten gibi sıfatlar ki, bir yaratılan, rızk verilen, esirgenen, bağışlanan, alçaltılan, hidayet olunan ve yönetilen nazara alınmadan Allah'ın bu sıfatlara sahip olduğu düşünülemez.

Allah'ın Sübutî Sıfatları:

Sübutî sıfatlar, Allah'ın kemaline işaret eden olumlu mana ifade eden sıfatlardır. Allah bu sıfatlardan bazılarını yaratıklarına da vermiş, ancak yaratıklarına verdiği bu sıfatları sınırlı kılmıştır. Örneğin, görür, bilir ve duyar gibi sıfatlar.

Allah'ın Selbî Sıfatları:

Selbî sıfatlara gelince, bunlar, Allah'tan kusur ve eksiklikleri tenzih eden ve olumsuz mana içeren sıfatlardır. Yani kemâl sıfatlarının karşıtıdır. Örneğin, madde değildir, ihtiyaç sahibi değildir, cahil değildir, doğmamıştır, doğrulmamıştır gibi sıfatlar.

Allah'ın Sıfatlarından Bazıları

Şimdi buraya gelmişken Allah'ın sıfatlarından bazılarını kısaca açıklayalım.

Tektir:

Allah tektir, eşi, benzeri, ortağı yoktur. Nasıl ki herhangi bir hacmi sınırsız olarak kabul edersek, o hacim dışında ikinci bir hacim olması ihtimal dışı olacaktır, Allah'ın eşi ve benzeri olması da ihtimal dışıdır. Çünkü Allah mutlak gerçektir ve herhangi bir nedenle ve şartla sınırlı değildir.[30]

Madde değildir:

Allah cisim değildir. Zaman, mekan, hareket, intikal ve sükûndan beridir. Çünkü bütün bunların yaratıcısı Odur.

Kâdirdir:

Allah kudret sahibidir. Her şeye gücü yeter. O, sadece kendisinde var olan sonsuz kudreti ile istediği her şeyi yapabilir. Güç ve kudret O'nun elindedir.[31]

Âlimdir:

Allah her şeyi bilir ve Onun için gizli olan hiçbir şey yoktur. Geçmişte olanlar, gelecekte olacaklar, bütün varlık alemi kısaca her şey O'nun bilgisi dahilindedir.[32]

Diridir:

Allah ebedi ve ezeli olarak diridir, canlıdır ve hayat sahibidir. Ancak O'nun diri ve hayat sahibi olması demek, insan, hayvan ve bitkilerde ki gibi büyüyüp, gelişmek anlamında değil, kendi istek ve seçimi ile iş yapması anlamındadır. O'nun için ölüm, uyku, dalgınlık gibi durumlar söz konusu değildir.[33]

İrade sahibidir:

Allah irade sahibidir, diler ve bir şeyi yapıp-yapmamaya karar verme gücüne sahiptir. Dilediği, karar verdiği şey hemen olur. Allah iyiliği, güzelliği, hayrı irade eder, kötülüğü, çirkinliği ve zulmü irade etmez.[34]

Duyar ve işitir:

Allah açık ve gizli olan her şeyi duyar ve işitir. Hatta O, nefsimizin bile bize ne fısıldadığını bilir. [35]

Görür:

Allah her şeyi görür, hiçbir şey O'na gizli değildir. Hiçbir şey O'nun görmesini engellemez. Allah yapmakta olduklarımızı noksansız olarak görür.[36]

Allah Teala'nın diri olması, âlim olması, görmesi ve duyması biz insanlar gibi değildir. Çünkü O bunları yapmak için insanlarda olduğu gibi organlara ihtiyaç duymaz, bunları yapması O'nun zatındandır.

İmam Ali Rıza aleyhisselamın arkadaşı olan Hüseyin bin Halid Hazret-i İmam'a duyduğu bir

görüşü aktarır: 'Ey Resullah'ın (a) oğlu! Bazıları Allah'ın ilim ile âlim, kudret ile kâdir,

hayat ile diri, kulak ile duyan, göz ile gören olduğunu söylüyorlar.' Buna karşılık Hazret-i İmam, şöyle cevap verir: 'Kim böyle bir şey derse, Allah ile birlikte başka bir ilah edinmiş olur. Bizim velayetimizi de kabul etmemiştir. Allah bizatihi olarak âlim, kâdir, diri, kadim ve görendir. (...)'[37]

Allah'ın Görünmemesi Yokluğuna Delil midir?

Bazı insanlar, Allah'ın gözlere görünmemesini ve hatta bazıları maddi olmamasını, haşa, Allah'ı inkâr için kullanmaktadırlar.

İlk önce şu konuyu bilmek gerekiyor, gözlere görünen şey cisimdir; cisim olan şey ölümlüdür, yani bir zaman diliminde yaşar, hareket eder, durum değiştirir. Halbuki Alevilik'te Allah bütün bunların yaratıcısıdır ve Allah vasıf edilmekten üstündür. Bunların hiç birine benzemez.

Diğer taraftan, cevaplanması gerek, acaba varlık alemindeki her şey, madde midir? Kainatta maddeden başka bir şey yok mudur? Bir varlık maddi değilse onu inkâr mı etmek gerekir? Bu soruları cevaplandırmak için, ilk önce maddeyi tanımak gerekiyor. Bugün biz, bilimin olduğu noktada, biliyoruz ki madde üç halde bulunur: Katı,

sıvı ve gaz. Yani bir madde bu üç halden birinde bulunmalıdır, bunun dördüncü bir hali yoktur. Şimdi biz burada elektriği ele alalım. Elektrik acaba katı mıdır, sıvı mıdır, yoksa gaz mıdır? Yine enerji, mıknatıs, ... , yerçekimi gibi onlarca şey. Görülüyor ki bunlar katı, sıvı ve gaz değildirler. Demek ki, bu sayılanlardan hiç biri madde değil.

Şimdi bunlar madde değil diye, bunların varlığını yadsıyalım mı? Yine insan kulağı belli bir yükseklikten sonraki sesleri duymuyor diye, biz, bu sesler yok mudur, diyelim? Şimdi biz, Allah'ı görmüyorsak ve duyularımız O'nu idrâk etmekten acizse, Allah'ın varlığını inkâr mı edelim?

Kur'an-ı Kerim'de konuyla ilgili bir ayette şöyle denmektedir: 'Gözler Onu göremez, halbuki O gözleri görür. O eşyayı pek iyi bilen, her şeyden haberdar olandır.'[38]

İmam Ali Rıza aleyhisselam ile bir adam arasında ki, şu diyalogda bu soruna değinir. Adam

Hazret-i İmam'a hitaben;

-Sizin inandığınız Allah, eğer duyuların hiç biriyle idrak edilemiyorsa demek ki O, hiçbir şeydir, der. Hazret-i İmam ise şöyle karşılık verir:

-Yazıklar olsun sana, ne kadar da dar görüşlüsün. Duyuların tanımaktan aciz diye, O'nun varlığını inkâr mı ediyorsun? Ancak biz, kendimizi O'nu tanımaktan aciz ve güçsüz gördüğümüzde ancak O'nun Allah'ımız olduğuna inanıyoruz?' [39]

Yani, eğer Allah zaten maddi bir şey olsaydı O'nun da bizlerden bir farkı olmazdı ve o zaman O Allah'ta olmazdı.[40]

Nasıl Olur da Allah Ezeli, Ebedi ve Ölümsüz Olabilir?

Allah'ı tanımak hususunda insanların aklına takılan bir diğer soru da şudur: 'Nasıl olur da Allah ezeli, ebedi ve ölümsüz olabilir?'

Bu sorunun cevabı da temelde, maddeyi iyi tanımaktan, maddenin temel özelliklerini bilmekten geçiyor. Çünkü biz biliyoruz ki, zaman maddeye bağımlıdır, maddenin olmadığı yerde zaman da olmaz.

Eğer madde olmasaydı, bu sonsuz boşlukta zamanın da bir gereği olmayacaktı. Mesela, dünya dört milyar yıldır vardır diyoruz; yani zamanı maddeye bağlıyoruz. Yine aynı şekilde I. Jeolojik Zamanda falanca olaylar olmuş diyorsak, bu birbirine benzer olayların bizim belirlediğimiz, zaman diliminde olmasından dolayı değil, bu maddi olaylara bir süre nispet etmemizden dolayıdır.

İmam Ali Rıza'nın (a.s) huzurunda, bir adamın şöyle dediği aktarılır:

- Allah'ın hangi zamanda var olduğunu söyleyin.

Hazret-i İmam bu soruya şöyle cevap vermiştir:

-Allah'ın hangi zamanda var olmadığını söyle, hangi zamanda olduğunu ben sana söyleyeyim.

(Yani Allah, zamandan önce var olup, onu –yani zamanı- yaratmıştır.) [41]

Tevhit Derken

Daha önce tevhit kelimesinin Allah'ı birlemek, O'nu bir bilmek, O'na eş ve ortaklar koşmamak olduğunu söylemiştik. Lakin bu konu, tevhit konusu hassas bir konudur ve bazen bizler bile farkında olmaksızın tevhit ilkesine uygun davranışlar göstermiyor ve bu ilkeyi çiğneyebiliyoruz.

Tevhit demek, aynı zamanda yaptığımız her şeyi Allah rızası ekseninde düşünmemiz demektir. Allah'ın emir ve hükümlerinin önüne hiçbir şeyi, hiçbir kimseyi geçirmemiz demektir.

Konuyla ilgili Hz. Muhammet (s.a.a) ile ilgili aktarılan aşağıdaki rivayet, tevhit ilkesinin ne kadar hassas bir çizgi üzerinde durduğunu bizlere göstermektedir.

Rivayet edilir ki, Amr bin Abdurrahman, Hz. Muhammet'ten kızı Hz. Fatıma'yı ister; mehir olarak ta, çok değerli mallar ve çok miktarda para verebileceğini söyler. Amr'ın bu teklifi karşısında Hz.

Muhammet, Amr'ı azarlar ve Amr'a uzun sayılabilecek bir konuşma yapar. Bu konuşma içerisinde 'Sen benim paraya taptığımı mı zannediyorsun?' der. Yani Hz. Muhammet, paraya ve maddi şeylere hafif bir eğilimi bile, 'tapmak' olarak nitelendirmektedir.

Bunun gibi insan ömrünü ne için, nerede, nasıl ve ne biçimde harcadığına dikkat etmelidir. Yaptığı işlerin Allah rızasına uygun olup-olmadığını bilmelidir.

İnsan doğuştan kendinden üstün bir şeye ibadet etme güdüsü ile yaratılmıştır. Ancak Alevilik şunu da istemiştir ki, insan ibadet etmekle kendi onurunu, insanlık değerlerini ayaklar altına almasın, kendine aline olmasın, aksine ibadet etmekle insan, kendi özünü bilsin, kendi özelliklerini kavrasın ve ruhunu yüceltsin.

Geçmişte olduğu gibi, çağımızda da, insanlar, kendilerinden daha değersiz ya da kendileri ile eşdeğer olan şeyleri kutsamakta ve bunlara ibadet etmektedirler. Mesela; kimileri maddi serveti, kimileri bir başka insanı, kimileri tabiat olaylarını, kimileri heykelleri ... kutsamakta ve onlara ibadet etmektedirler. Halbuki bu tamamen yanlıştır ve insanları alçaklığa sürükler. Çünkü, onların hepsini yaratan, insanlara doğru yolu gösteren, nimet veren, ... , sadece ve sadece Allah'tır.

Nitekim Kur'an-ı Kerim'de şöyle denmektedir: 'Allah'ı bırakıp ta sana fayda ve zarar vermeyecek şeylere tapma. Eğer bunu yaparsan, o takdirde sen, mutlaka zalimlerden olursun.'[42] Yine bir başka ayette şöyle denir: 'Eğer doğru iseniz, Allah'tan başka yardımcılarınızı da çağırın.' [43]

On yedinci asır Alevi şairlerinden Katibî, bu konuyu şöyle mısralara dökmüştür:

'Katibî geldi irfana[44]

Çok şükür olsun suphana[45]

Halin arz eyle sultana

Minnet etme[46] kula kardaş.' [47]

Diğer taraftan niçin ibadet ettiğimizi de iyi bilmeliyiz. Konu ile ilgili olarak Ehl-i Beyt İmamlarının üçüncüsü İmam Hüseyin (a.s), şöyle demiştir:

'Bazıları Allah'tan bir şey umarak taparlar, bu ibadet tacirlerin ibadetidir; bazıları da ateşten korkarak ibadet ederler, bu ibadet kölelerin ibadetidir; bazıları ise Allah'ın nimetlerine teşekkür etmek için ibadet ederler, işte bu hür insanların ibadetidir ve ibadetlerin en hayırlısı da budur.'

[48]

Alevi edebiyatının kurucuları arasında yer alan Yunus Emre, bir şiirinde, Allah'a yapılacak ibadetin Allah'a yakınlaşmak ve O'nun aşkına layık olmak için yapılacak ibadet olduğunu şu güzel mısralarla anlatmaktadır:

'Cennet cennet dedikleri

Birkaç evle, birkaç huri [49]

İsteyene ver sen onu

Bana seni gerek seni.'

Şah İsmail Hatayi, bu konu etrafında şöyle der:

‘Evliya[50] gönlümüz aldı

Kalbimiz nur[51] ile doldu

Gözlerimiz didâr[52] gördü

Cennete muhtaç değiliz

Şah Hatayım, göçür göçün

Dünyayı terk etmek işin

Sızdık eridik Hak için

Altın olduk, tunç[53] değiliz.’[54]

Allah’a İman Ve İbadetin Sosyal Hayatımızdaki Rolü

Tevhit inancının asıl manasını kavrayan ve onu özümseyen bir kimse, Allah’a iman etmenin sosyal yaşantıdaki yansımasını da iyi bilir. İman sayesinde kolaylıkla sosyal ve toplumsal yaşantıdaki bütün zorluklarla mücadele edilir ve sonunda bütün engeller aşılır.

Yine iman sayesinde yapılan bu mücadelede insanî erdemliklerden ve ahlakî ilkelerden hiç taviz verilmez ve insan olgunluğuna yakışmayacak her türlü davranıştan şiddetle kaçınılır.

Çünkü hukuk kurallarının ve sosyal yaptırımların yanı sıra, inanan bir insan için bunlardan daha güçlü olan bir erk, yani Allah her zaman insanın hareketlerini kontrol eder. Hal böyle olunca, toplumda bir güven ortamı oluşur; insanlar birbirlerine şüphe ile bakmaktan vazgeçerler. Yardımlaşma ve dayanışma bilinci artar, yardımlar Allah rızası için yapıldığı için, insanlar yaptığı iyiliklerden karşılık ummaz hale gelirler.

Ehl-i Beyt İmamlarının dokuzuncusu İmam Muhammet Taki aleyhisselam, bir keresinde şöyle

demoştir: ‘Kim, Allah’a bel bağlarsa Allah onu sevindirir. Kim, Allah’a tevekkül ederse, işlerde ona yeter. Allah’a bel bağlamak müminin kalesidir. Allah’a tevekkül etmek, kötü işlerden kurtuluş ve düşmanlara karşı bir sığınaktır.’ [55]

şah İsmail Hatayi ise bir şiirinde tevhit inancının toplumsal hayatımızdaki yansımasını şu şekilde anlatır:

‘Tevhit ile bitmez işler bitmiştir

Tevhit ile talip Hakk’a yetmiştir

Tevhit ile dünya karar kılmıştır

Dermansız dertlerin dermanı tevhit.’

Allah’ın Haremi: Gönül

Bir kutsi hadiste insan kalbinin nelere muktedir olduğu şu şekilde anlatılmıştır: ‘Ben yere göğe sığmam, ancak inanan kulumun kalbine sığarım.’

Yine İmam Cafer-i Sadık (a.s), bir yerde şöyle buyurmaktadır: ‘Kalp Allah’ın haremidir. O leyse Allah’ın hareminde Allah’tan başkasına yer vermeyin.’

Alevi şiirinin kurucularından sayılan Kaygusuz Abdal da bu ger ğin altını şu mısralarla çizer:

‘Sen özünü bil nesin

Hak sende sen nerdesin

Hakkı bilmek dilersen

Geç ağ[56] ile h reden[57].’[58]

Bir dörtlük de Pir Sultan Abdal’dan okuyalım:

‘Bakmaz mısın şu ırmağın cuşuna

İn havadan otur gönül köşküne

Seni beni yaratanın aşkına

Ötme turnam ötme gönül hoş değil’ [59]

Alevi Edebiyatında Şathiyeler

Alevi edebiyatında şathiye olarak bilinen şiirlerin önemli bir yer kapladığı konuya ilgi duyan herkes tarafından az-çok bilinir. Bu şiirler görünüşte –haşa- Allah ile alay eden şiirlermiş gibi görünseler de, göreceğiz ki, bunların aslı böyle değildir.

Çünkü bu şiirlerin, içsel anlamlarına inecek olursak, bu şiirlere tevhidi bir bakış açısından bakarsak ve bu şiirleri yazan şairlerin öteki şiirlerini incelersek, anlayacağız ki, bunlar Allah inancı ile alay eden şiirler değil aksine, sahte inançlarla, hurafelerle ve Allah’ı inkâr eden insanların inkâr malzemeleri ile alay eden şiirlerdir.

Bu türün en ünlü şiiri Kaygusuz Abdal’ın yazmış olduğu bir şathiyedir. Bu şiir hakkında oldukça fazla şeyler yazılmış, lakin yazılanlar ciddiyetten uzak; yersiz, saçma ve çarpıtılmıştır.

Buna vereceğimiz ilk örnek eski tüfek solculardan birisine ait, Aleviliği tarihsel materyalizm açısından incelemiştir. Şöyle diyor: ‘Kaygusuz Abdal’dan bir şiir okuyalım. Tarihimizde Aleviliğin oynadığı rolü anlamaya çalışırken yardımcı olur. Din, ama nasıl bir din? Kaygusuz’un dizeleri 1400’lerde yazılmış.’[60]

Yazar daha sonra Kaygusuz Abdal’ın şathiyesini olduğu gibi veriyor.

Bir başka yazar, ikilemler ve çelişkiler içinde kalmış. Bu şiir oldukça kafasını karıştırmış yazarımızın. Yazdığı kitapta bu şiir hakkında bir dizi araştırma ve yorum yapmışsa da[61], ulaştığı nokta yanlış.

Görülen o ki, bu yazarları ve kalem erbabını hataya düşüren ana neden bu şiirleri müellifleri gibi anlayamamaları. Yani İslamî açıdan okuyamamaları. Elbette insanlar daha kendi nefisleri ile

mücadele etmemişken, büyük âriflerin şiirlerini yorumlamaya (!) kalkarlarsa durum böyle kötü olur.

Biz, burada konuyu fazla uzatmamak için bu şiirin sadece bir kıtasını ele alacağız. Şöyle diyor Kaygusuz:

‘Garip kulun yaratmışsın

Derde mihnete katmışsın

Onu aleme atmışsın

Sen çıkmışsın uca Tanrı’

Kaygusuz bu kıtada, Allah ile insan arasına aşılmaz bir uçurum atan insanları alaya alıyor, onları hicvediyor. Nitekim Allah Teala bu konu ile ilgili olarak yüce kitabında şöyle diyor: ‘

Ant olsun insanı biz yarattık; nefsinin ona ne fısıldadığını biliriz; biz ona şahdamarından daha yakınız.’ [62] ‘Kullarım beni sana sorduğunda (söyle onlara) : ‘Ben onlara yakınım.’ [63]

Yine biz biliyoruz ki, Alevi Edebiyatı’nda, Allah’ın insana yakın olduğuna, Allah’ın evinin insanın kalbi olduğuna dair yüzlerce şiir bulmak mümkündür.

Diğer taraftan, Kaygusuz Abdal’ın ve diğer Alevi şairlerinin şathiyeler dışında kalan şiirlerine ve yazdıklarına da bakmak lazımdır. Çünkü bir insanın düşünceleri parçalarla değil, ancak bir bütün halinde anlaşılabilir.

Sonuç olarak şunu söylemeliyiz ki, büyük âriflerin yazdıklarını ancak onların derecesine ulaşabilenler anlar. Yoksa daha sağlıklı bir Allah inancına sahip olmayan insanlar bu şiirleri anlayamaz. Anlasa da akı kara, karayı ak görür. Kaygusuz Abdal’ın da dediği gibi,

‘Aklına akıl deme

Sözüne delil deme

Çünkü kurtaramazsın

Nefsini emmareden[64].'[65]

Yani daha nefsinin kötölükten arındırmadan, kötülüğü emreden nefsinin yenmeden ne aklına akıl
de, ne de sözüne delil.

[1] Aleviliğin en önemli inancının Allah inancı olduğunu bize, en iyi şekilde Alevi edebiyatı
göstermektedir. Hiçbir Alevi şairi yoktur ki, içinde Allah'ı zikretmeyen bir şiir yazmamış olsun.

Hiçbir Alevi şairi yoktur ki, Allah'ın sıfatlarına değinmemiş olsun. Ve yine hiçbir Alevi şairi yoktur
ki, şiirlerinde Kur'an ayetlerine ve hadislerle gönderme yapmamış olsun.

[2] Tevhid Allah'ı birlemek demektir. Ona eş ve ortaklar koşturmamaktır.

[3] Şeyh Safi: Safevi Devleti'nin kurucusu Şah İsmail'in atası. Asıl adı Şeyh Safiyüddin İshak-ı
Erdebili'dir. 1252 yılında doğmuştur. Babası ile Sincar'dan Erdebil'e göç etmiş ve burada 1334
yılında vefat etmiştir. Burada Şah İsmail'in, soy bağı yerine, din bağı ön planda tutmasına
dikkat edilmelidir.

[4] Gaflet: Dalgınlık, dikkatsizlik, boş bulunma, aymazlık, dalgı, ihtiyatsızlık.

[5] Pervaz: Giysilerin yaka, kol, etek gibi yerlerine veya kumaştan yapılmış diğer eşyaların
kenarlarına geçirilmiş, dar ve uzun parça. Pervaz etmek, Farsça dilinde uçmak anlamına gelir.

[6] Şiirin tam metni için bkz. Kemal SAMANCIGİL, 1946, Alevi Şairleri Antolojisi, Gün Basımevi,
s. 68

[7] Dergâh: Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve törenler yaptıkları yer, tekke.

[8] Hûb: Güzel, hoş, iyi

[9] Didâr: Yüz, çehre

[10] Şiirin tam metni için bkz. Abdulbaki GÖLPINARLI- Pertev Naili BORATAV, 1991, Pir Sultan Abdal, Der Yay., s. 70-71

[11] Her ne kadar son zamanlarda kapitalizm ve modern yaşam biçimi bu soruları insanların zihninden bertaraf etmek için çeşitli yollara başvurmakta ise de, bu sorular her çağda olduğu gibi bu çağda da insanların zihnini meşgul etmektedir.

Kapitalizm ve modern yaşam biçimi, insanı sadece üreten ve tüketen ekonomik bir hayvana çevirmek ve insanı kendisine aline etmek istemektedir, kuşkusuz bu çabasında bir nebze de olsa başarılı olabilir, ama hiçbir zaman insanın hayatını anlamlandırmada yol gösterici olan bu sorulara karşı kesin zaferini ilan edemeyecektir.

[12] Böyle olmakla birlikte, henüz insanın mahiyeti konusunda açık ve net bir bilgi olduğu söylenemez. Henüz insanın mahiyeti, aralanmış bir kapı bile değildir.

[13] Görünen açık gerçeklerden kastımız, bir insanın görünen biyolojik oluşumudur. Ama asıl sorun ve bulunamayan ortak payda insanın kökeni konusundadır.

[14] Evrim teorisini ispat için yıllarca değişik hilelere başvurdular. Ne gariptir ki, ortaya atılan iddiaların geçersizliğini o iddiaları ortaya koyan araştırmacılar itiraf ederken, bugün hâlâ akademik patentli araştırmalarda bu iddialar delil olarak kullanılmaktadır.

Mesela; evrim teorisine delil olarak sunulan Java Adamına ait kafatasının gerçekte büyük bir gibona ait olduğunu, bu iddiayı ortaya atan Eugene DUBOİS, sonraki yıllarda itiraf etmesine rağmen, bugün bu iddia, akademik çalışmalarda delil olarak ortaya konulmaktadır.

[15] Şeyh Kuleyni, Usul-i Kafi, 1/78

[16] Şiirin tam metni için bkz.

Abdulbaki GÖLPINARLI, 1953, Kaygusuz Abdal – Hatayi – Kul Himmet, Varlık Yay., s. 110-111

[17] Bergüzâr: Anmak için verilen hatıra, armağan, yadigar.

[19] Allah Teala yüce kitabında şöyle buyurmuştur: 'Biz varlığımızın delillerini hem dış dünyalarında ve hem de kendi içlerinde göstereceğiz.' Fussilet/53. ayet

[20] Recai YILMAZER, 1994, Bilim ve Materyalizm, Aşura Dergisi, Sayı: 21

[21] Şeyh Saduk, Et-Tevhid, s.293

[22] İmam Hasan Askeri (a.s), Besmele Tefsiri, s.9

[23] Şiirin tam metni için bkz.GÖLPINARLI BORATAV, Aynı eser, s.67-68

[24] Aktaran, Cevad BAHONER, Allah'ı Tanımak, Objektif Yay., s.86

[25] Ayrıntılı bilgi için bkz.

Ehl-i Beyt Mektebinde Temel İnançlar, Aşura Yay, s.13-70

[26] Bu konu hakkında özellikle İmam Ali aleyhisselamın hutbelerinin, vasiyetlerinin, emirlerinin, hikmet ve vecizelerinin bir araya getirildiği Nehc'ül Belağa adlı eserin 24-62 sayfalarını okumalarını salık verimiz.

[27] Zındık: Allah'a, âhirete imanı olmayan, dinsiz, imânsız, inkârcı.

[28] Nehc'ül Belağa, s.432

[29] Allah'ın zatı hakkında düşünmenin ne tür hastalıklara sebep olduğu en iyi Hristiyan dünyasında kendini göstermiştir. Çünkü onlar Allah'ı, daha doğrusu kendi deyimleri ile Tanrıyı, belli maddi ölçüler ile tarif ettiler.

İki gözü arasındaki uzaklıktan tutun da boyuna kadar her şeyi ölçü ile ifade ettiler. Ve öyle bir tanrı ortaya koydular ki, devasa bir şeye dönüştürdüler Tanrıyı. Zaten bir müddet sonra da bu tanrı anlayışı ve benzeri düşünceler Avrupa'da materyalist kökenli düşünce akımlarının

filizlenmesine neden oldu.

[30] Bkz.: İhlas Suresi

[31] Bkz.: Al-i İmran 189, Mülk 1, Talak 12, Bakara 109 vb.

Ayrıca burada Pir Sultan Abdal'ın 'Şaha, padişaha değil' nakaratı ile biten şiirini de hatırlayalım.

[32] Bkz.: Bakara 231, Rad 9-10, Mülk 14, En'am 3, Al-i İmran 29 vb.

[33] Bkz. Mü'min/65, Furkan/58 vb.

[34] Bkz. Şura/49 vb.

[35] Bkz. Mü'min/19 vb.

[36] Bkz. Bakara/110 vb.

[37] Tevhid-i Saduk, s.140

[38] En'am/103

[39] Şeyh Kuleyni, Usul-i Kafi, 1/78

[40] Önceki bölümlerde bu konu üzerinde yeterince duruldu. Bu yüzden yeniden bu konuya dönmüyoruz.

[41] Şeyh Kuleyni, Usul-i Kafi, 1/78

[42] Yunus/106

[43] Bakara/23

[44] İrfan: Bilgi temelinde, gerçeğe ulaştırıcı güçlü sezîş, varîş, varîşlilik.

[45] Suphan: Her türlü eksiklikten, ayıplardan ve yaratığa özgü niteliklerden uzak. Allah.

[46] Minnet etmek: Boyun eğip yalvarmak, kendini küçültecek bir tarzda yardım istemek.

[47] Şiirin tam metni için bkz.SAMANCIGİL, Aynı eser, s.106

[48] Harranî, Tuhef'ul Ukul, s. 246

[49] Huri: Cennetteki güzel kızlara verilen ad.

[50] Evliya: Allah'a yakınlık elde etmiş kişiler, erenler, veliler.

[51] Nur: İlahi bir güç tarafından gönderilen parlaklık, ışık, aydınlık.

[52] Didâr: Yüz, çehre

[53] Tunç: Bakır, çinko ve kalay alışıını, bronz. Altından daha değersiz maden.

[54] Şiirin tam metni için bkz.GÖLPINARLI, Aynı eser, s.82-83

[55] A'yan'üş-Şia, 2/35

[56] Ağ: Tuzak

[57] Hâre: Bazı nesne, canlı, göz vb.nde dalgalanır gibi görünen parlak çizgiler, meneviş, dalgır.

[58] Şiirin tam metni için bkz.GÖLPINARLI, Aynı eser, s.38

[59] Şiirin tam metni için bkz.GÖLPINARLI-BORATAV, Aynı eser, s. 113

[60] Rıza YÜRÜKOĞLU, 1992, Okunacak En büyük Kitap İnsandır; Tarihte ve Günümüzde
Alevilik, Alev Yay., s.197

[61] Lütfi KALELİ, 1991, Tapılacak İlâh, Habora Yay., s.59 vd.

[64] Nefsi Emmare: Nefsin en aşağı mertebesi, kötölüğü emredici nefis.

[65] Şiirin tam metni için bkz.GÖLPINARLI, Aynı eser, s.40

İslâm Öncesi Dinlerde Mehdi İnancı(İkinci Bölüm)

Yahudilikte Ahir Zaman Kurtarıcısı

Seccat KARAKUŞ

Tevrat'ı oluşturan beş kitaptan biri olan Tekvin kitabında, Allah Tealâ Hz. İbrahim'in soyundan seçkin kıldığı kimseler vasıtasıyla bütün dünyaya ilâhî dini egemen kılacağına dair müjdesini şöyle açıklamıştır:

“Ve RAB Abrama dedi: Memleketinden, ve akrabalarının yanından, ve babanın evinden, sana göstereceğim memlekete git; ve seni büyük millet edeceğim, ve seni mubarek kılacağım,

ve senin adını büyük edeceğim; ve bereket ol; ve seni mubarek kılanları mubarek kılacağım, ve sana lânet edene lânet edeceğim; ve yeryüzünün bütün kabileleri sende mubarek olacaktır.”[1]

Sonra da bu vaadine daha netlik getirerek bunun Hz. Hacer ve Hz. İsmail'in soyundan gelecek olan On İki İmam vasıtasıyla gerçekleşeceğine işaret ederek şöyle demiştir:

“Ve RABBİN meleği ona [Hacer'e] dedi: Senin zürriyetini çoğalttıkça çoğaltacağım, ve çokluğundan sayılmayacaktır. Ve RABBİN meleği ona dedi: İşte, sen gebesin, ve bir oğul doğuracaksın, ve onun adını İsmail koyacaksın.”[2]

Hz. İbrahim'e de şöyle hitap etmiştir:

“Ve İsmaille gelince, seni işittim; işte, onu mubarek kıldım, ve onu semereli edeceğim, ve onu ziyadesile çoğaltacağım; on iki beyin babası olacak, ve onu büyük millet edeceğim.”[3]

Biliyorsunuz ki, son kurtarıcı olan Hz. Mehdi (a.s), Hz. Resulullah (s.a.a)'ın kendinden sonraki halifeleri olduğunu açıkladığı On İki İmam'ın on ikincisidir.

Bunu, Hz. Resul'ün ileride nakledeceğimiz beyanlarında göreceğiz. Dolayısıyla Tevrat'ın Tekvin kitabında geçen bu beyan, Hz. Resul'den gelen Hz. Mehdi ile ilgili beyanları ile örtüşmektedir. O hâlde bu açıklama Hz. Mehdi (a.s)'ı da kapsamakta ve geleceğini müjdelemektedir. Semavî kitaplarda bunun gibi genel ifadelerin dışında, özellikle Hz. Mehdi (a.s)'ın dönemini müjdeleyen daha açık beyanlar da mevcuttur. Örneğin, Kitabı Mukaddes'de geçmektedir:

2- "Ve Yessenin kütüğünden filiz çıkacak, ve kökünden bir fidan meyve verecek. Ve RABBİN Ruhü, hikmet ve anlayış ruhu, öğüt ve kuvvet ruhu, bilgi ve RAB korkusu ruhu onun üzerinde kalacak. Ve onun zevki RAB korkusunda olacak;

ve gözlerinin gördüğüne göre hükmetmiyecek, ve kulaklarının işittiğine göre karar vermiyecek; fakat fakirlere adaletle hükmedecek, ve memleketin hakirleri için doğrulukla karar verecek; ve dünyaya ağzının değneğiyle vuracak; ve kötüyü dudaklarının soluğu ile öldürecek. Ve belinin kuşağı adalet, ve kalçalarının kuşağı sadakat olacak.

Ve kurt kuzu ile beraber oturacak, ve kaplan oğlakla beraber yatacak; ve buzağı ve genç aslan ve besili sığır bir arada olacak; ve onları küçük bir çocuk güdecek. Ve inekle ayı otlanacak; onların yavruları birlikte yatacak;

ve aslan sığır gibi saman yiyecek. Ve emzikteki çocuk kara yılanın deliği üzerinde oynayacak, ve sütten kesilmiş çocuk elini engerek kovuğu üzerine koyacak. Bütün mukaddes dağımda zarar vermeyecekler ve helâk etmeyecekler; çünkü sular denizi nasıl kaplıyorsa, dünya da RAB bilgisi ile dolacak.

Ve o gün vaki olacak ki, kavmlar için bayrak olarak durmakta olan Yessenin kökünü milletler arayacaklar, ve onun rahat ettiği yer izzetli olacak." [4]

Görüldüğü üzere, Tevrat'ın İşaya bölümünde geçen bu metin, gerçek adaletin sağlanacağı Hz. Mehdi (a.s)'ın dönemini müjdeleyerek, o dönemde yaratılacak olan hakikî adalet ve tam emniyet ortamından sembolik bir dil ile bahsetmektedir.

Bu, Hz. Resulullah'tan gelen o döneme ait beyanlarıyla bire bir örtüşmektedir. Ancak biz bu metinde geçen bazı terim ve cümlelerin üzerinde kısaca durarak, Allah Resülü'nden bu doğrultuda gelen beyanlarla kıyaslamanın, konunun daha da vuzuha kavuşması açısından faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Metnin birinci cümlesinde geçen "Yesse" kelimesi İbranice bir kelimedir. Her ne kadar metinde bu kelime özel isim gibi sunulmuşsa da İbranice'de yüce anlamına gelmektedir. Buna göre, birinci cümlenin asıl anlamı,

"Ve Yüce kütükten filiz çıkacak, ve kökünden bir fidan meyve verecek" olur. Zaten Hz. Mehdi (a.s) da soy açısından en yüce ve şerefli soy olan nübüvvet ağacının mübarek bir fidanıdır. Nitekim, "Allah'ın, temiz bir kelimeyi; kökü sağlam, dalları göğe doğru olan Rabbinin izniyle her zaman meyve veren temiz bir ağaca benzeterek nasıl misal verdiğini görmüyor musun?

İnsanlar ibret alsın diye Allah onlara misal gösteriyor. Çirkin bir kelime de, yerden koparılmış, kökü olmayan kötü bir ağaca benzer." [5] ayetlerinde geçen temiz kelime ile benzetildiği temiz ağaç, hem Ehl-i Beyt, hem de Ehl-i Sünnet kanalından nakledilen bazı hadislerde, Hz. Resul-i Ekrem ve onun pak soyuna tatbik edilirken, çirkin kelime ile benzetildiği çirkin ağaç da Beni Ümeyye soyuna tatbik edilmiştir.

Özellikle de Allah Tealâ'nın, "Ve hani sana, 'Rabbin şüphesiz insanları kuşatmıştır' demiştik. Sana gösterdiğimiz rüyayı ve Kur'ân'da lânetlenmiş ağacı, sadece insanlar için bir fitne (deneme aracı) kıldık.

Biz onları korkutuyoruz, fakat bu onlara büyük taşkınlık vermekten başka bir şeye yaramıyor." [6] ayetinde geçen "Kur'ân'da lânetlenmiş ağaç" kelimesi ve Peygamber'in gördüğü rüyadan maksadın, Ümeyye Oğulları ve onların hükümdarlığı olduğu ve bu ayetin,

Hz. Resulullah (s.a.a)'ın rüyada, kendinden sonra Ümeyye Oğulları'nın maymunların sıçradığı gibi sıçrayarak minberine çıktıklarını görmesi üzerine nazil olduğu ve böylece kendisine bunun

sadece değersiz bir dünya metası olduğu ve bu vesileyle insanların denenmek istendiğinin bildirildiği, hem Ehl-i Beyt, hem de Ehl-i Sünnet tefsir ve hadis kaynaklarında yer almıştır.

Amir bin Hureys diyor: "Hz. İmam Cafer-i Sadık (a.s)'a, Allah Tealâ'nın; "... kökü sağlam, dalları göğe doğru olan, Rabbinin izniyle her zaman meyve veren temiz bir ağac..." ayetini sordum. İmam: "Ağacın kökü Hz. Resulullah, dalı Hz. Ali, budakları ikisinin zürriyetinden olan imamlar, meyvesi imamların ilmi, yaprakları ise takipçileri olan müminlerdir..." buyurdu.[7]

İbn-i Hatem, Ebu Ya'la'dan şöyle dediğini tahriç etmiştir: "Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ümeyye Oğulları'nın yerin minberleri üzerine çıktıkları bana gösterildi. Onlar, yakında size hâkim olacaklar; onları kötü yöneticiler olarak bulacaksınız." Resulullah (s.a.a) buna üzüldü. İşte bunun için Allah Tealâ, "Sana gösterdiğimiz rüyayı ve Kur'ân'da lânetlenmiş ağacı, sadece insanlar için bir fitne (deneme aracı) kıldık..." ayetini nazil etti." [8]

Keza İbn-i Ebu Hatem, İbn-i Mürdeveyh, Beyhakî ve İbn-i Asakir, Said bin Müseyyib'den şöyle dediğini tahriç etmişlerdir: "Hz. Resulullah (s.a.a), Ümeyye Oğulları'nın minberlere çıktıklarını rüyada gördü. Hazret, bundan rahatsız oldu. Bunun üzerine Allah Tealâ, Hazret'e, onlara verilenin sadece dünya olduğunu vahyetti. Hazret buna sevindi. İşte Allah Tealâ'nın; "Sana gösterdiğimiz rüyayı ve Kur'ân'da lânetlenmiş ağacı, sadece insanlar için bir fitne (deneme aracı) kıldık..." ayeti bunu bildirmektedir." [9]

Yine İbn-i Mürdeveyh nakletmiştir ki: "Ümmü'l-Müminin Aişe, Mervan bin Hakem'e şöyle dedi: "Resulullah'ın babana ve ceddine: 'Siz Kur'ân'da lânetlenen ağaçsınız.' dediğini duydum." [10]

Ehl-i Sünnet'in muteber tefsircilerinden Kurtubî, kendi tefsirinde yukarıda bahsi geçen Peygamber'in rüyası ve Kur'ân'da lânetlenen ağacı beyan eden ayetin tefsiri ile ilgili olarak birtakım ihtimallerden sonra şunları yazıyor: "Üçüncü bir rivayette İbn-i Abbas şöyle demiştir: "Resulullah (s.a.a) Mervan Oğulları hakkında onların maymunlar gibi minberine sıçradıklarını rüyada gördü.

Bu, Hazret'i rahatsız etti. Bunun üzerine, kendisine, onlara verilenin sadece dünya olduğu söylendi. Hazret'in hüznü gitti. Ancak, Mekke'de Hazret'in minberi yoktu. Fakat Mekke'de, Medine'de olacak minberini görmesi muhtemeldir."

Bu üçüncü teville Sehl bin Sa'd da kail olmuştur. Sa'd şöyle demiştir: "Bu rüya şudur ki, Hz. Resulullah (s.a.a) Ümeyye Oğulları'nın minberine maymunların sıçraması gibi sıçrayarak çıktığını rüyada gördü.

Hazret buna üzüldü ve o günden itibaren ölene kadar artık güldüğü görülmedi. İşte bu ayet nazil olarak Hazret'e onların hükümdarlıklarını ve çıkışlarını, insanlar için bir imtihan vesilesi kıldığını bildirdi. Zaten Hz. Hasan bin Ali de Muaviye'ye biat ederken, "Bilmem belki de o sizi denemek ve bir süreye kadar yaşatmak içindir." [11] ayetini okumuştur. [12]

Yine Kurtubî şöyle der: "İbn-i Abbas bu ağaçtan maksadın Ümeyye Oğulları olduğunu söylemiştir..."

Aişe de Mervan'a: "Sen babanın sulbünde iken Allah onu lânetlemiştir. Öyleyse, sen de Allah'ın lânetlediğinin bir parçasısındır." demiştir. [13]

Kısacası; Kur'ân'da geçen "temiz ağaç"tan maksadın Hz. Resul ve Ehl-i Beyt'i olduğu, "çirkin ağaç ve Resulullah'ı üzen rüya"dan da Ümeyye Oğulları ve onların hükümdarlığı kastedildiği,

Ehl-i Beyt mektebi müfessir ve hadisçilerine ilâveten, Taberî, Kurtubî, İbn-i Kesir ve Suyutî gibi Ehl-i Sünnet'in önde gelen müfessir ve hadisçilerinin de ayetin muhtemel yorumu olarak zikrettikleri ve hakkında hadis naklettikleri bir husustur. Zaten bizim de bunları zikretmekten maksadımız, mezkur ayet hakkında kesin bir yorum ortaya koymak değildir.

Biz, sadece Kur'ân'da geçen temiz kelime ve temiz ağacın tatbik açısından Hz. Resul ve pak Ehl-i Beyt'ine yorumlandığını ve bu hususta Ehl-i Beyt ve Ehl-i Sünnet ekolünce hadisler nakledildiğini göstermektir. Özellikle de Allah Tealâ, Hz. İsa'dan bahsederken onu kendisinin bir kelimesi (sözü) olarak nitelemekte ve Hz. Meryem'den söz ederken de onu güzel bir bitki gibi yeşerttiğinden bahsetmektedir. Allah Tealâ, Hz. İsa (a.s) hakkında şöyle buyuruyor: "Hani melekler demişti ki: 'Ey Meryem! Allah seni, kendisinden bir kelime (söz) ile müjdeliyor.

Adı Meryem oğlu İsa Mesih'tir; dünyada da, ahirette de (Allah'a) yakın olanlardandır.'" [14] Hz. Meryem hakkında da şöyle buyuruyor: "Rabbi onu güzel bir şekilde kabul buyurdu; onu güzel bir bitki gibi yeşertti..."

[15] O hâlde bir insandan bahsederken onu söz, ağaç ve bitki tabirleriyle anması, Kur'ân'ın ve ilâhî kitapların beyan üslûplarından biridir. Dolayısıyla Tevrat'tan naklettiğimiz ibarede de Hz. Mehdi (a.s)'ın Yesse'nin kütüğünden çıkan bir fidan olarak nitelenmesi, ilâhî beyanlara yabancı bir beyan değildir. Bilhassa Tevrat'ın sonraki ibarelerinden Allah'ın teyidine mazhar olan büyük bir insandan söz edildiği açıkça gözler önündedir.

Burada şunu da vurgulamalıyız ki, bizim bu müjdede yer alan Yesse'nin kökünden çıkan fidanı, Hz. Mehdi (a.s)'a yorumlamamız, Kamus-u Mukaddes'de yer alan "Yesse" kelimesinin "Güçlü" anlamına geldiği ve Raut'un torunu olan Hz. Davud'un babasına verilen isim olduğu ve Hz. Davud'un kendisi İsrail Oğulları'nın büyük peygamberlerinden olduğu hâlde

"Yesse'nin oğlu" ismiyle anıldığı yönündeki açıklamayla bir çelişkisi yoktur. Zira ki, böyle olsa da bu tabirden Hz. Mehdi (a.s)'ın kastedildiği ortadadır. Çünkü Hz. İmam Mehdi (a.s)'ın annesi Nergis Hatun Hz. Davud (a.s)'ın soyundan gelen Rum padişahının kızı olduğundan, İmam Mehdi (a.s) anne tarafından Hz. Davud'a ulaşmaktadır.

Ayrıca malumdur ki, bu müjdeyi Hz. Davud'un kendisine veya oğlu Hz. Süleyman'a, yahut anne tarafından Hz. Davud'un torunlarından olan Hz. İsa'ya yorumlamak da mümkün değildir. Zira bu müjdede belirtilen cihanşümul adalet ve ilâhî hâkimiyetin bu ilâhî önderlerin hiçbirinin zamanında tahakkuk bulmadığı bilinmektedir.

O hâlde bu zat, ahir zamanda gelip mutlak adaleti sağlayacağı İslam Peygamberi tarafından da müjdelenen İmam Mehdi (a.s)'dan gayrisi değildir ve o Hazret'ten gayri hiçbir kimseyle örtüşmemektedir.

Metnin ikinci cümlesi şöyle idi: "Ve RABBİN Ruhı, hikmet ve anlayış ruhu, öğüt ve kuvvet ruhu, bilgi ve RAB korkusu ruhu onun üzerinde kalacak."

Bu özellik, bütün ilâhî önderlerin başta gelen ve onları diğerlerinden ayıran en önemli özelliştir. Çünkü bütün ilâhî önderler, Ruh'ül-Kudüs denen Rab ruhuyla teyit edilmektedirler.

Cabir diyor: "Hz. Ebu Cafer Muhammed Bâkır (a.s)'a, imamın ilmini sordum. Hazret şöyle buyurdular: "Ey Cabir! Peygamberler ve vasilerinde beş ruh bulunmaktadır: Ruh'ul-Kudüs, ruh'ul-iman, ruh'ul-hayat, ruh'ul-kuvvet ve ruh'uş-şehvet. Ey Cabir! Onlar Arş'ın altından yerin

altına kadar olanları Ruh'ul-Kudüs ile bilmekteler." Sonra da şöyle buyurdu:

"Ey Cabir! Ruh'ul-Kudüs dışındaki bu dört ruha bir arıza gelebilir ve yanılığa kapılabilirler. Ruh'ul-Kudüs ise ne lehve dalar, ne de hafifliğe kapılır."[16]

Kur'ân-ı Kerim de peygamberlerin Ruh'ul-Kudüs denen özel bir ilâhî ruh vasıtasıyla donatıldığını beyan etmektedir. Allah Tealâ şöyle buyurmaktadır: "O, dereceleri yükselten, Arş sahibi (Allah), kavuşma gününü ihtar etmek için emrinden olan Ruh'u, kullarından dilediğine indirir."[17]

Keza şöyle buyurmuştur: "Melekleri, kullarından dilediğine, emrinden olan Ruh ile indirir. İnsanları uyarın ki, benden başka ilâh yoktur. Benden sakının."[18]

Hz. İsa (a.s)'dan bahsederken de peygamberlerine indirdiğini belirttiği ruhun Ruh'ul-Kudüs olduğunu açıkça beyan ederek şöyle buyurmuştur: "Allah, 'Ey Meryem oğlu İsa! Sana ve anana olan nimetimi an.' demişti, 'Hani seni Ruh'ul-Kudüs ile desteklemiştim; beşikte ve yetişkin iken insanlarla konuşuyordun; sana kitabı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretmiştim.

Sen iznimle, çamurdan kuş gibi bir şey yapıyor, ona üflüyordun da iznimle kuş oluyordu; anadan doğma körü, alacalıyı iznimle iyi ediyordun; ölüleri iznimle diriltiyordun. İsrail Oğulları'na belgelerle geldiğinde, onlardan inkâr edenler, "Bu apaçık bir büyüdür." demişlerdi de ben onların sana zarar vermelerini önlemiştim."[19]

Hz. Resul hakkında da şöyle buyurmuştur: "İşte sana da emrimizden olan bir Ruh vahyettik. Sen kitap nedir, iman nedir önceleri bilmezdin; fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimizi onunla doğru yola erıştirdiğimiz bir nur kıldık."[20]

Ebu Basir diyor: "Hz. Ebu Abdullah İmam Cafer Sadık (a.s)'a Allah Tealâ'nın "İşte sana da emrimizden olan bir Ruh vahyettik..." ayetini sordum. İmam (a.s) şöyle buyurdu: "O, Allah Azze ve Celle'nin yaratıklarından Cebrail ve Mikail'den daha büyük olan bir yaratığıdır. O, Hz. Resulullah (s.a.a) ile beraberdi. Ona bilgi verir ve onu koruyordu. O, Peygamber'den sonra İmamlarla beraberdir."[21]

Kur'ân-ı Kerim'in bu açıklamalardan, Tevrat'ın ahir zamanda gelerek dünyayı ıslâh edeceğini bildirdiği büyük ıslâhçının (Hz. Mehdi -a.s-) Ruh'ul-Kudüs tarafından destekleneceğine dair

olan beyanın ilâhî beyanlara aykırı olmadığı gibi, kesin ilâhî beyanın bu doğrultuda olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü Kur'ân-ı Kerim bütün ilâhî temsilcilerin en belirgin özelliklerinin bu özellik olduğunu açıkça beyan etmektedir.

Metinde vurgulanan üçüncü özellik, “ve gözlerinin gördüğüne göre hükmetmeyecek, ve kulaklarının işittiğine göre karar vermeyecek” tabiriyle ifade edilmiştir.

Bu cümle, İmam Mehdi (a.s)'ın olayların zahirî görünüm ve zahirî duyumuna göre değil, gerçek mahiyetlerine göre hükmedeceğine işaret etmektedir. Nitekim, Ehl-i Beyt kanalından gelen birçok hadiste İmam (a.s)'ın bu özelliğine işaretle; "Kıyam edecek Mehdi (a.s) kıyam ettiğinde, insanlardan delil ve tanık talep etmeyecek ve Davud ve Süleyman (a.s)'ın yöntemiyle hükmedecektir." [22] denilmiştir.

Metinde İmam'ın dördüncü özelliği olarak; “fakat fakirlere adaletle hükmedecek, ve memleketin hakirleri için doğrulukla karar verecek.” tabiri yer almıştır.

İmam Mehdi (a.s)'ın bu özelliğine hem Kur'ân-ı Kerim'de, hem de Hz. Resul ve Ehl-i Beyt İmamları'ndan gelen hadislerde işaret edilmiştir. Buna göre, o Hazret her türlü zulüm ve haksızlığa son vererek, tarih boyunca horlanan, ezilen ve haksızlığa uğratılanların haklarını gerçek anlamda alacak ve tarih boyunca zayıf tutulanları hakikî zafere ulaştıracaktır.

İşte Kur'ân-ı Kerim'in “Biz ise, yeryüzünde zayıf hâle getirilenlere lütfederek onları önderler kılmayı ve onları mirasçılar kılmayı diliyoruz.” [23] mealindeki ayeti, Hz. Resul ve Ehl-i Beyt İmamları'nca buna yorumlanmış ve bu gerçeği ifade eden müjdeler, Hz. Resul ve Ehl-i Beyt İmamları'nca insanlığa verilmiştir. İnşallah ileride Hz. Resul ve Ehl-i Beyt İmamları'nın bu müjdesini içeren beyanlarından bazı örnekler vereceğiz.

Metinde İmam Mehdi (a.s)'ın beşinci özelliği olarak; “ve dünyaya ağzının değneğiyle vuracak; ve kötüyü dudaklarının soluğu ile öldürecek.” tabiri geçmiştir.

Bu açıklamada, Hazret'in hiçbir Allah ve din düşmanına, nifak ehline ve müstebkire bir mazeret ve bahane bırakmayacak şekilde, kelimetullahı yüceltecek ve galip kılacak üstün belâgat ve fesahat sahibi olacağından söz edilmektedir. Öyle ki, üstün belâgat ve fesahati sayesinde, onların her türlü mazeret ve berhanelerinin asılsızlığını ve çürüklüğünü açıkça gözler önüne

serecek ve hak yol olan Allah dinini,

akılların teslim ettiği şüphe götürmeyen sağlam temeller üzerine oturtacaktır. Niçin böyle olmasın ki?! Oysaki o, Allah Tealâ'nın, "Peygamberini hidayet ve hak din üzere gönderen O'dur.

Müşrikler hoş görmese de onu (hak din olan İslam'ı) bütün dinlere karşı üstün kılacaktır."[24] ayetinde vadettiği Allah dininin kesin zaferini sağlayacak son kurtarıcıdır. Bu, Hz. Resul ve Ehl-i Beyt İmamları'nın mezkur ayetin tefsirinde beyan buyurdıkları, kalplere ümit veren kesin bir gerçektir.

Metnin geri kalan; "Ve belinin kuşağı adalet, ve kalçalarının kuşağı sadakat olacak. Ve kurt kuzu ile beraber oturacak, ve kaplan oğlakla beraber yatacak; ve buzağı ve genç aslan ve besili sığır bir arada olacak; ve onları küçük bir çocuk güdecek. Ve inekle ayı otlanacak; onların yavruları birlikte yatacak; ve aslan sığır gibi saman yiyecek.

Ve emzikteki çocuk kara yılanın deliği üzerinde oynayacak, ve süttten kesilmiş çocuk elini engerek kovuğu üzerine koyacak. Bütün mukaddes dağımda zarar vermeyecekler ve helâk etmeyecekler;

çünkü sular denizi nasıl kaplıyorsa, dünya da RAB bilgisi ile dolacak." bölümü, Hz. Mehdi (a.s)'ın döneminde sağlanacağı bildirilen mutlak adalet, sadakat ve emniyet ortamıyla insanlığın ulaşacağı yüksek bilge toplumu sembolik bir dil ile ifade etmektedir. Öyle ki, bütün zalimlerin ve müstekbirlerin sultasına son verilecek,

her türlü zulüm, haksızlık ve mahrumiyet ortadan kaldırılacak, ilâhî ilimler gerçek yönüyle ortaya koyularak insanlık âlemi ilme doyurulacak, artık ne zulüm, haksızlık ve mahrumiyet korkusu kalacak, ne de cehalet endişesi. Böylece insanlık, salihlerin önderliğinde hakikî huzur ve saadetine kavuşacaktır. Öyle ki, hadislerde geçen tabirle önceden vefat etmiş olan insanlar bile tekrar dünya hayatına dönerek böyle bir mesut toplumda yaşamayı arzulayacaklardır.

Bütün bunlar, Hz. Resul ve Ehl-i Beyt İmamları'nın Hz. Mehdi (a.s)'ın dönemini anlatan beyanlarında açıkça belirtilmekle birlikte, Allah Tealâ'nın; "Peygamberini hidayet ve hak din üzere gönderen O'dur. Müşrikler hoş görmese de onu (hak din olan İslam'ı) bütün dinlere karşı üstün kılacaktır."[25] ve "Allah sizden inanıp iyi işlerde bulunanlara,

onlardan önce gelip geçenleri nasıl yeryüzüne sahip ve hâkim kıldıysa, onları da mutlaka yeryüzüne sahip ve hâkim kılmayı, onlara razı ve hoşnut oldukları dini nasip edip o dini, bütün dinlerden üstün etmeyi, korkularını emniyete dönüştürmeyi vadetmiştir. Bana kulluk etsinler ve bana hiçbir şeyi eş koşmasınlar..."[26] gibi ayetleri de bu gerçeği ortaya koymaktadır.

Şimdi Ehl-i Sünnet ve Ehl-i Beyt kanalından gelen Hz. Resul ve Ehl-i Beyt İmamları'nın Tevrat'tan naklettiğimiz bu müjdeyi doğrular nitelikte olan beyanlarından birer örnek verelim:

a) Ebu Said Hudrî, Resulullah (s.a.a)'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

"Sizlere Mehdi'yi müjdeliyorum. Halkın ihtilâf ve çekişme zamanında ümmetime gönderilecek ve yeryüzü zulüm ve haksızlıkla dolduğu gibi, onu adalet ve eşitlikle dolduracaktır. Gökte ve yerde olanlar ondan razı olacaklardır ve o, malları sahih olarak taksim edecektir." Adamın birisi: "Sahih olarak nasıl taksim edecek?" diye sorduğunda: "Halkın arasında eşit olarak (dağıtacaktır)." buyurdular.

Sonra şöyle eklediler: "O zamanda Allah Tealâ, Muhammed ümmetinin kalbini zenginlikle dolduracaktır ve onun adaleti onların hepsini kapsayacaktır. Nida eden; 'Mala ihtiyacı olan var mıdır?' diye nida edecek, bir kişiden başka hiçbir kimse kalkmayacaktır. Bunun üzerine ona; 'Git hazinedara, Mehdi bana mal vermeni emrediyor, de.' denilecek.

Hazinedar ona; 'Seç.' diyecek, adam onu kendi evine getirip açınca pişman olup; 'Ben Muhammed ümmetinin en ihtiraslısı mı oldum? Yoksa onlara yeterli olan bana kifayet etmedi mi?' diyecek. Bunun üzerine o malı geri getirecek, ancak ondan geri alınmayacak ve biz verdiğimiz bir şeyi geri almayız denilecek. Böylece yedi, sekiz veya dokuz sene devam edecektir, bundan sonra yaşantının bir hayrı yoktur." [27]

b) Büyük Ehl-i Beyt alimi Allâme Meclisî, hadis ansiklopedisi niteliğinde olan değerli eseri Bihar'ul-Envar kitabında, yine büyük Ehl-i Beyt alimi Şeyh Saduk'un El-Hisal adlı eserinde Hz. Ali (a.s)'dan naklettiği şu hadise yer vermiştir: Hz. Ali (a.s) şöyle buyurdu: "Allah bizimle başlatmıştır, bizimle de sona erdirecektir.

Bizimle dilediğini siler, bizimle dilediğini sabitleştirir ve bizimle yağmur yağdırır. Öyleyse aldatıcı, sizi Allah hakkında aldatmasın. Allah Azze ve Celle'nin sakladığı andan itibaren gök,

Allah'ın sakladığı sudan bir damla bile indirmemiştir. Bizim Kaimimiz kıyam edince, gök yağmurunu indirecek; yer yeşilliğini çıkaracak;

kulların kalplerinden husumet giderilecek; yırtıcı olan ve yırtıcı olmayan hayvanlar ıslâh edilecektir. Öyle ki, bir kadın Irak'tan Şam'a tek başına, başında sepeti olduğu hâlde yürüyerek gidecek, ayağını yeşillikten gayri bir şeye koymayacak, onu bir yırtıcı hayvan ürkütmeyecek ve korkutmayacaktır." [28]

Burada şunu vurgulamalıyız ki, Tevrat'tın bu açıklaması ve Hz. Resul-i Ekrem ve Hz. Ali (a.s)'dan naklettiğimiz bu iki hadis ve benzerleri, Hz. Mehdi (a.s)'ın döneminde gerçekleşecek olan evrensel adalet, huzur ve emniyet ortamını sembolik bir dille anlatmaktadır. Yani, şunu belirtmek istiyorlar ki o zaman adalet, emniyet ve huzur ortamı, hatta hayvanlar âlemine bile sirayet etmiştir denecek kadar yaygınlaşacaktır.

Bu ise, metnin sonunda belirtildiği üzere dünyayı dolduracak olan Rab bilgisi sayesinde sağlanacaktır. Nitekim Ehl-i Beyt İmamları'ndan Hz. İmam Muhammed Bâkır (a.s)'dan Hz. İmam Mehdi hakkında gelen bir hadiste bu mevzua işaretle şöyle denmiştir: "Bizim Kaimimiz kıyam ettiğinde Allah elini kullarının başlarına koyacak ve böylece onların akıllarını toplayacak ve zihinlerini kemale kavuşturacaktır." [29]

Ne ilginçtir ki, Tevrat'ta yer alan ahir zamanda salih kulların eliyle, hayvanlar âlemini bile kuşatacak bir emniyet ortamının sağlanacağına dair açıklamaya benzer açıklamaların, Ehl-i Beyt İmamları'ndan da geldiğini görmekteyiz.

Hız. İmam Ali (a.s)'dan gelen bir hadiste şöyle geçmektedir: "Sonra Mehdi kendi yöneticilerini insanlar arasında adaleti sağlamak için bütün ülkelere gönderir. -Öyle bir adalet ortamı sağlanır ki- koyun kurtla bir yerde otlar, çocuklar yılanlar ve akreplerle oynarlar ve onlar çocuklara asla zarar vermezler. Kötülük tamamıyla gider, sadece hayır kalır..." [30]

3- Hz. Davud'un Mezmurlar'ında[31] da ahir zaman kurtarıcısı ile ilgili müjdeler mevcuttur. Hz. Davud'un 25. Mezmuru'nda şöyle geçer: "...RABDEN korkan adam kimdir? Seçeceği yolu ona öğretecek. Canı iyilikte oturacak; onun zürriyeti de yeri miras alacaktır. RABBİN sırrı kendisinden korkanlarındır; ve ahidini onlara bildirir." [32]

H. Davud'un 37. Mezmuru'nda da mükerrer olarak bu müjde verilmiştir. Adı geçen Mezmur'da şöyle denilmektedir: "... Çünkü şerirler kesilip atılacak; Fakat RABBİ bekleyenler, dünyayı miras alacaklardır.

Biraz bekle ve kötü yok olacaktır; onun yerini araştıracaksın, ve yok olacaktır. Fakat halimler dünyayı miras alacaklar, Ve selâmet bolluğunda lezzet bulacaklardır... Salihin azı, Çok kötülerin bolluğundan iyidir. Çünkü kötülerin bazıları kırılacaktır; Fakat RAB salihlere destek olur. RAB kâmillerin günlerini bilir, Onların mirası da ebedî olur...

Fakat kötüler yok olacaklar, Ve RABBİN düşmanları kuzuların yağı gibi telef olacaklar; Duman içinde telef olacaklardır... Çünkü onun mubarek kıldığı adamlar yeri miras alacak; Ve lânetli kıldığı adamlar kesilip atılır. İnsanın adımları RAB tarafından pekiştirilir, Ve onun yolundan hoşlanır. Düşerse de yere serilmez;

Çünkü onu elinden tutan RABDİR... Fakat kötülerin zürriyeti kesilip atılacak. Salihler yeri miras alır, Ve onda ebediyen otururlar... Kâmil insana göz koy, ve doğru adama bak; Çünkü akıbet selâmet ehlinindir. Fakat asiler birlikte yok olacaklar; Kötülerin sonu kesilecektir..." [33]

4- 72. Mezmur'da ise şöyle geçer: "Ey Allah, kıralla senin hükümlerini, ve kırıl oğluna senin adaletini ver. Senin kavmına adaletle, Ve senin hakirlerine hak ile hükmetsin. Dağlar, tepeler, adaletle kavma selâmet getirsin. Kavmin hakirlerine haklarını versin; Fakirlerin oğullarını kurtarsın, Ve gaddarı ezsin. Güneş ve ay kaldıkça,

Nesilden nesle senden korksunlar. Yeni biçilmiş çayıra düşen yağmur gibi, Toprağı sulayan iyi yağmurlar gibi insin. Onun günlerinde salih çiçeklensin, ve ay yok olunciya kadar, selâmet bolluğu bulunsun. Denizden denize kadar, Ve ırmaktan yerin uçlarına kadar saltanat sürsün. Çöl halkı önünde iğilsinler, Ve düşmanları toprağı yalasın...

Evet bütün kırallar ona secde kılsınlar; Bütün milletler ona kulluk etsinler. Çünkü imdada çağırınca, fakiri, Ve yardımcısı olmıyan hakiri kurtarır. Yoksula ve düşküne acır; Ve fakirlerin canlarını kurtarır. Canlarını hileden ve zorbalıktan kurtarır, Ve gözünde onların kanları değerli olur; Yaşasın ve ona Şeba altınından verilsin; Ve daime onun için dua etsinler; Her gün onu takdis etsinler." [34]

Ne ilginçtir ki, Hz. Davud'un Mazmurlar'ında geçen bu vaat aynen Kur'ân-ı Kerim'de de geçmektedir. Allah Tealâ şöyle buyuruyor: "Andolsun, biz Zikir'den (Tevrat'tan)[35] sonra (Davud'a indirilmiş)[36] Zebur'da da yazdık ki: Şüphe yok ki yeryüzü, salih kullarıma miras kalır."[37]

Yine Allah Tealâ şöyle buyurmuştur: "Allah sizden inanıp iyi işlerde bulunanlara, onlardan önce gelip geçenleri nasıl yeryüzüne sahip ve hâkim kıldıysa, onları da mutlaka yeryüzüne sahip ve hâkim kılmayı, onlara razı ve hoşnut oldukları dini nasip edip o dini bütün dinlerden üstün etmeyi, korkularını emniyete dönüştürmeyi vadetmiştir. Bana kulluk etsinler ve bana hiçbir şeyi eş tutmasınlar..."[38]

Bir başka ayette ise: "Biz ise, yeryüzünde zayıf hâle getirilenlere lütfederek onları önderler kılmayı ve onları mirasçılar kılmayı diliyoruz."[39] buyurmuştur.

5- Ahir zaman kurtarıcısına ilişkin bir müjde de Tevrat'ın İşaya bölümünün 42. babında verilmiştir. Adı geçen bapta şöyle geçmektedir:

"İŞTE, kendisine destek olduğum kulum; canımın kendisinden razı olduğu seçme kulum; Ruhumu onun üzerine koydum; milletler için hakkı meydana çıkaracaktır. Bağırmiyacak, ve sesini yükseltmiyecek,

ve onu sokakta işittirmiyecek. Ezilmiş kamışı kırmayacak, ve tüten fitili söndürmiyecek; hakkı hakikate erdirecek. Ve dünyada hakkı pekiştirmeye kadar zayıflamıyacak, ve cesareti kırılmıyacak; ve adalar onun şeriatını bekliyecekler.

Gökleri yaratmış, ve onları yaymış, yeri ve ondan çıkanları sermiş olan; yer üzerinde kavma soluk, ve onda yürüyenlere ruh veren RAB Allah şöyle diyor: Ben, RAB, seni doğrulukla çağırdım, ve elini tutacağım, ve seni koruyacağım, ve kör gözleri açasın, mahpusları zindandan, ve karanlıkta oturanları hapishaneden çıkarasın diye seni kavma ahit, Milletlere ışık olarak vereceğim.

Ben Yehovayım, ismim odur; ve izzetimi bir başkasına, ve hamdimi oyma putlara vermiyeceğim. İşte, öncekiler vaki oldu, ve yenileri ben bildiriyorum; onlar meydana çıkmadan önce size işittiriyorum."

İlk bakışta, İşaya'nın bu bölümünde Hz. Resul-i Ekrem'den bahsedildiği sanılabilir; ama biraz dikkatle son kurtarıcı olan Hz. Mehdi (a.s)'dan bahsedildiği açıkça anlaşılmaktadır. Zira bu bölümde söz konusu edilen özelliklerin Hz. Mehdi (a.s)'dan başkasına tatbik edilmesi mümkün değildir.

Bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

1- Bu bölümde müjdesi verilen zatın, sesini yükselterek sokakta işittirmeyeceğinden bahsediliyor. Bu özellik Hz. Resul'e tatbik etmemektedir. Zira o Hazret'in hayatı boyunca çeşitli münasebetle muhtelif mekânlarda yüksek sesle insanlara hutbe okuduğu ve açıklamalarda bulunduğu ortadadır. Bu özellik, daha çok Hz. Mehdi (a.s)'ın gaybet döneminde insanlardan gizlenerek sesini kimseye işittirmediği özelliğini ima etmektedir.

2- Bu müjdede o zatın dünyada hakkı pekiştireceğinden söz edilmektedir. Bu özellik de Hz. Resul'e tatbik etmemektedir. Zira Allah Resulü'nün hakkı tüm dünyada pekiştiremediğini ortadadır.

Hakkı tüm dünyada pekiştirmek vaadinin Hz. Mehdi (a.s)'a ait olup, Allah Tealâ'nın; "Peygamberini hidayet ve hak din üzere gönderen O'dur. Müşrikler hoş görmese de onu (hak din olan İslam'ı) bütün dinlere karşı üstün kılacaktır." [40] ayetinde vadettiği mutlak zaferi Hz. Mehdi (a.s)'ın gerçekleştireceği bizatihi Hz. Resul'ün kendi beyanıyla sabittir.

3- Üzerinde durmak istediğimiz üçüncü özellik; adaların, yani yerküredeki karaların onun şeriatını, yani yönetimini beklemesi özelliğidir. Bilindiği üzere, beklenme özelliği, o Hazret'in en belirgin sıfatlarından biridir.

Öyle ki, Mehdi-i Muntazar (Beklenen Mehdi) o Hazret'in özel lakabı olarak ortaya çıkmıştır. Bütün insanlık, gerçek adaleti bütün dünyada egemen kılacak olan son kurtarıcıyı beklemektedir.

Şeriatın o Hazret'e atfedilmesi de doğaldır. Zira Hz. Resul'ün hak varisi olarak, Resul'ün şeriatı onun da şeriatı sayılmaktadır.

6- Tevrat'ın Yeremya bölümünde de ahir zamanda zalimlerin yok edileceği ve mutlak

hâkimiyetin Allah'ın salih kullarına geçeceğine dair işaretler vardır. Tevrat'ın mezkur bölümünde şöyle yazıyor:

“Nil gibi yükselen bu kimdir? suları ırmaklar gibi çalkanıyor. Nil gibi yükselen Mısırdır, ve onun suları ırmaklar gibi çalkanıyor; ve diyor: Yükselip yeryüzünü kaplıyacağım; şehirleri, ve onlarda oturanları yok edeceğim. Ey atlar, şahlanın; cenk arabaları, saldırın; ve yiğitler, kalkan kullanan Kuş ile Put, ve yay kullanan ve kuran Ludîler çıksınlar.

Çünkü o gün orduların Rabbi Yehovanın günüdür, hasımlarından öç alsın diye, öç günüdür; ve kılıç yiyip doycak, ve kana kana onların kanından içecek; çünkü şimal diyarında, Fırat ırmağı yanında, orduların Rabbi Yehovanın kurbanı var.” [41]

Tevrat'ın bu bölümündeki açıklamada özellikle dikkat çeken husus, o günün zalimlerden öç alma günü olarak belirtilmesi ve Fırat kenarında Yehovanın kurbanından söz edilmesidir.

Ne ilginçtir ki, Ehl-i Beyt kanalından ahir zaman kurtarıcısı İmam Mehdi (a.s) hakkında gelen açıklamalarda da o Hazret'in zalimlerden, başta Fırat kenarında susuz şehit edilen Kerbela şehidi İmam Hüseyin (a.s) olmak üzere tarih boyunca bütün peygamberler ve peygamber evlâtlarına karşı işlenen mezalimin öcünü alacağı kaydedilmiştir.

Örneğin, Ehl-i Beyt İmamları'ndan İmam Mehdi (a.s) hakkında gelen Nüdbe duasında o Hazret'e şöyle seslenilmiştir: “Nerededir, o peygamberlerin ve peygamber evlâtlarının kanlarının öcünü alacak olan? Nerededir, o Kerbela'da katledilen şehidin kanının öcünü alacak olan?” [42]

7- Tevrat'ın Daniel kitabında ise ahir zaman kurtarıcısıyla ilgili olarak şu bilgiler yer almıştır: “Gece rüyetlerinde gördüm, ve işte, insan oğluna benzer biri göklerin bulutları ile geldi,

ve Günleri eski olana kadar geldi, ve onun önüne kendisini yaklaştırdılar. Ve bütün kavmlar, milletler, ve diller ona kulluk etsinler diye, kendisine saltanat, ve izzet, ve kiralık verildi; onun saltanatı geçmeyecek ebedî bir saltanattır, ve kiralığı yıkılmayacak bir kiralıktır... Fakat krallığı Yüce Olanın mukaddesleri alacaklardır, ve ebede kadar, ve ebetler ebedine kadar kiralığı onlar edineceklerdir.” [43]

8- Yine Daniel kitabında aynı mevzu hakkında şöyle denilmiştir: “Ve senin kavmin oğulları için

durmakta olan büyük reis, Mikael, o vakit kalkacak; ve millet olalıdan beri o zamana kadar vaki olmamış bir sıkıntı vaki olacak; ve o vakit senin kavmin, kitapta yazılı bulunan herkes kurtulacak. Ve yerin toprağında uyuyanlardan bir çoğu, bunlar ebedî hayata,

ve şunlar utanca ve ebedî nefrete uyanacaklar. Ve anlayışlı olanlar gök kubbesinin parıltısı gibi, bir çoğunu salâha döndürenler de yıldızlar gibi ebediyen ve daima parlayacaklar. Fakat sen, ey Daniel, sonun vaktine kadar bu sözleri sakla, ve kitabı mühürle; bir çok adamlar araştıracaklar, ve bilgi çoğalacaktır.” [44]

9- Tevrat’ın Habakkuk bölümünde ise şöyle geçer: “Ve RAB bana cevap verip dedi: Rüyeti yaz, ve levhaların üzerine açıkça kaz da, onu okuyan koşsun. Çünkü daha rüyet muayyen vakit içindir, ve sona doğru acele ediyor, ve yalan çıkmayacaktır; eğer gecikirse, onu bekle; çünkü elbette gelecek ve geç kalmayacaktır...”

Kanla şehir yapanın, ve haksızlıkla belde kuranın vay başına! İşte, kavmların ateş için emek çekmeleri, ve ümmetlerin boş yere yorulmaları ordular RABBİNDEN değil mi? Çünkü sular denizi nasıl kaplıyorsa, dünya RAB izzetinin bilgisi ile öyle dolu olacak.” [45]

10- Tevrat’ın Tsefanya bölümünde ise, ahir zamanda zalimlerin yok edilecekleri ve hâkimiyetin müminlere geçeceği şöyle anlatılmıştır: “... Kibirlerinin karşılığı bu olacak, çünkü tahkir edip ordular RABBİNİN kavmına karşı kendilerini büyüttüler. Onlara karşı RAB korkunç olacak; çünkü dünyanın bütün ilâhlarını aç bırakacak; ve insanlar, herkes kendi yerinden milletlerin bütün adaları ona tapınacaklar.” [46]

11- Yine aynı bölümde şöyle denilmiştir: “Bundan ötürü ava kalkacağım güne kadar beni bekleyin, RABBİN sözü; çünkü hükmüm milletleri toplamaktır, ta ki, ülkeler üzerine gazabımı, kızgın öfkemin hepsini dökmek için onların hepsini bir araya getireceğim; çünkü bütün dünya kıskançlığımın ateşile yutulacaktır.

Çünkü bir yürekle RABBE kulluk etmek için hepsi RABBİN ismini çağırınsınlar diye, kavmlara o zaman temiz dudak vereceğim.” [47]

12- Tevrat’ın Haggay bölümünde ise şöyle yazıyor: “Ordular RABBİNİN sözü; korkmayın. Çünkü orduların RABBİ şöyle diyor: Bir kere daha, vakit azdır, ve ben göklerle yeri, ve denizle karayı

sarsacağım; ve bütün milletleri sarsacağım; ve bütün milletlerin değerli şeyleri gelecek; ve bu evi izzetle dolduracağım, orduların RABBİ diyor.” [48]

13- Tevrat'ın Zekarya bölümünde ise ahir zamanda gerçekleşecek olan müminlerin egemenliği şöyle anlatılıyor: “Ve vaki olacak ki, bütün memlekette, RABBİN sözü, orada, iki pay kesilip atılacak ve ölecek; ve orada üçte biri artakalacak. Ve bu üçte biri ateşe sokacağım, ve gümüşü tasfiye ettikleri gibi onları tasfiye edeceğim; ve altını denedikleri gibi onları deneyiceğim. Onlar benim ismimi çağıracaklar, ve ben onlara cevap vereceğim; ben: Kavmım odur, diyeceğim; onlar da: Allahım RABDİR, diyecekler.” [49]

14- Yine Zekarya bölümünde şöyle geçmektedir: “İşte RABBİN günü geliyor, ve senin çapul malını senin içinde pay edecekler. Çünkü bütün milletleri Yeruslame karşı cenge toplıyacağım; ve şehir alınacak, ve evler yağma edilecek, ve kadınlar kirletilecek; ve şehrin yarısı sürgüne çıkacak, kavmin artakalanları ise şehirden kesilip atılmayacak. O zaman RAB çıkacak, ve muharebe gününde nasıl cenk ettiyse, o milletlere karşı öyle cenk edecek... Ve bütün dünya üzerinde RAB kıral olacak; ve o gün Rab bir, ve ismi bir olacak.” [50]

15- Tevrat'ın Malaki bölümünde ise, ahir zamanda gerçekleşecek olan müminlerin zaferi şöyle dile getirilmiştir: “ÇÜNKÜ, işte o gün geliyor, fırın gibi yanıyor; ve bütün kibirliler, ve kötülük işliyenlerin hepsi,

saman olacaklar; ve gelmekte olan gün onları yakacak, orduların RABBİ diyor, öyle ki, onlarda kök ve dal bırakmıyacak. Fakat size, isiminden korkanlara, salâh güneşi kanatlarında şifa olarak doğacak; ve çıkacaksınız ve ahırın buzağıları gibi sıçraşacaksınız. Ve kötülerini ayak altına alacaksınız; çünkü yapmakta olduğum o günde sizin ayaklarınızın tabanları altında onlar kül olacaklar, orduların RABBİ diyor.” [51]

Bunlar, Eski Ahit olarak bilinen Tevrat ve ilâvelerinde yer alan ahir zamana ait açıklamalardan bazı örneklerdi. Görüldüğü üzere, bu açıklamalarda ahir zamanda Allah'ın salih ve seçkin kullarının önderliğinde hâkimiyetin tekrar Allah'ın dinine ait olacağı ve yeryüzünden zulmün kaldırılarak mutlak adaletin sağlanacağı kaydedilmiştir.

[2]- Kitabı Mukaddes, Tekvin 16: 10,11.

[3]- Kitabı Mukaddes, Tekvin 17: 20.

[4]- Kitabı Mukaddes, İŖaya 11: 1-10 ve 65: 20-25.

[5]- İbrahim/24-26

[6]- İsra/60

[7]- Usul-ü Kâfî, c.1, s.428; Bihar'ul-Envar, c.9, s.11, 112, 117, 118; c.24, s.137, 142; c.33, s.156, 249 ve c.58, s.250.

[8]- El-Mizan, c.13, s.148.

[9]- El-Mizan, c.13, s.149.

[10]- El-Mizan, c.12, s.64.

[11]- Enbiya/111.

[12]- Tefsir-i Kurtubî, mezkur ayetin tefsiri.

[13]- Tefsir-i Kurtubî, mezkur ayetin tefsiri.

[14]- Âl-i İmrân/ 45.

[15]- Âl-i İmrân/37.

[16]- Usul-ü Kâfî, c.1, s.172.

[17]- Mü'min, 15.

[18]- Nahl/2.

[19]- Mâide/110.

[20]- Şûra/52.

[21]- Usul-ü Kâfi, c.1, s.273.

[22]- Bihar'ul-Envar, c.52, s.286, 291, 313, 319, 320, 336, 338, 339, 369, 381, 389, 390.

[23]- Kasas/5.

[24]- Tevbe/33

[25]- Tevbe/33

[26]- Nur, 55.

[27]- Müsned-i Ahmed, c.3, s.37, hadis no: 10898, 11061, 10737, 10780, 10791.

[28]- Bihar'ul-Envar, c.52, s.316.

[29]- Müntehab'ül-Eser, s.483.

[30]- Müntehab'ül-Eser, s.474, İkd'üd-Dürer'den naklen.

[31]- "Mezamir-i Davud" Tevrat'ın Arapça tercümelerinde de açıklandığı üzere, "Zebur"un kendisidir. "El-Müncid" de Zebur lügatı hakkında yazıyor ki: "Zebur, Mezamir-i Davud Peygamber ile maruf olan bir kitaptır."

[32]- Kitabı Mukaddes, Mezmurlar, Mezmur 25: 12-14.

[33]- Kitabı Mukaddes, Mezmurlar, Mezmur 37.

[34]- Kitabı Mukaddes, Mezmurlar, Mezmur 72.

[35]- Tevrat yerine "Zikir" kelimesi kullanıldığına dair Enbiya, 7 ve 48. ayetlere müracaat edilsin.

[36]- İsra, 57. ayetinde "Zebur'u Davud'a verdik." denilir.

[37]- Enbiya/105.

[38]- Nur/55.

[39]- Kasas/5.

[40]- Tevbe/33

[41]- Kitabı Mukaddes, Yeremya 46: 7-10.

[42]- Mefatih'ul-Cinan, Nüdbe duası, s. 837.

[43]- Kitabı Mukaddes, Daniel 7: 13, 14, 18.

[44]- Kitabı Mukaddes, Daniel 12: 1- 4.

[45]- Kitabı Mukaddes, Habakkuk 2: 2, 3, 12, 13, 14.

[46]- Kitabı Mukaddes, Tsefanya 2: 11.

[47]- Kitabı Mukaddes, Tsefanya 3: 8-9.

[48]- Kitabı Mukaddes, Haggay 2: 6-7.

[49]- Kitabı Mukaddes, Zekarya 13: 8- 9.

[50]- Kitabı Mukaddes, Zekarya 14: 1, 2, 3 ve 9.

[51]- Kitabı Mukaddes, Malaki 4: 1, 2, 3.

İslâm Kaynaklarında Hz. Mehdi'ye İnanmak

Abdullah TURAN

Hz. İmam Mehdi (a.s)'ın ahır zamanda zuhur edip zulüm ve haksızlıkla dolmuş olan yeryüzünden her türlü zulüm ve haksızlığı kökünden kazıyarak onu baştan başa adalet ve eşitlikle dolduracağı inancı, asr-i saadetten itibaren Müslümanlar arasında yaygın olan köklü bir İslamî akide olup, ilgili bilgi ve belgeler İslamî kaynakların genelinde yer almıştır.

Ancak hemen-hemen İslâmî kaynakların tamamında yer alan İmam Mehdi (a.s) hakkındaki bilgi ve belgelere geçmeden önce, Hz. Resulullah (s.a.a)'ın: "Kim boynunda biat olmadan (başka bir hadiste ise) -Kim zamanının imamını tanımadan- ölürse, cahiliye ölümüyle ölmüştür." [1] hadis-i şerifine dikkat çekmek istiyorum.

Naklettiğimiz bu hadisler, her zamanda herkes için büyük bir sorumluluk getirmektedir. Bu hadisler herkesi kendi zamanının imamını tanımak ve ona biat etmekle yükümlü kılmıştır.

Nitekim Allah Tealâ'nın; "O gün ki, her grup insanı imamlarıyla (önderleriyle) çağırırız; o gün kitabı sağından verilenler kitaplarını okurlar; onlara kıl kadar haksızlık edilmez. Bu dünyada (kalbi) kör olan ise, ahirette daha kör ve daha şaşkındır.

[2] ayetleri de, istisnasız her zaman ve mekânda insanların itaat etmesi farz olan bir imamın var olduğunu, dünya yaşamlarında o imamı tanıyıp itaat edenlerin ahirette amel defterleri sağ ellerinden verilecek olan ilahi mükafatı hak eden Ashab-ı Yemin olduklarını, dünya yaşamlarında o imamı tanımak hususunda şaşkınlığa düşüp kör kalanların ise, ahirette daha kör ve daha şaşkın olacaklarını açıkça ortaya koymaktadır.

Ne ilginçtir ki, Ehl-i Sünnet'in önde gelen müfessirlerinden Kurtubî, kendi tefsirinde bu ayeti tefsir ederken, Mucahid ve Katade'nin, ayette geçen "imamlar"dan maksadın, insanın kendine önder kabul ettiği liderler olduğunu, hak ehlinin kıyamet günü peygamberlerinin önderliğinde ayağa kalkarak amel defterlerini sağ ellerinden alacaklarını

ve batıl ehlinin de dalâlet liderlerinin önderliğinde ayağa kalkarak amel defterlerini sol ellerinden alacaklarına dair görüşlerini naklettikten sonra Hz. Ali (a.s)’ın da; “Ayette geçen ‘imamlar’dan maksat, her asrın imamıdır.” buyurduğunu kaydetmiş, sonra da Hz. Ali’nin Allah Resulü’nden naklettiği şu hadise yer vermiştir: Allah Resulü buyurmuştur ki:

“Kıyamet günü herkes kendi zamanının imamı, Rabbinin kitabı ve peygamberinin sünneti ile çağrılacak ve denilecek ki: ‘İbrahim’in takipçilerini getirin, Musa’nın takipçilerini getirin,

İsa’nın takipçilerini getirin ve Muhammed’in takipçilerini getirin.’ Böylece hak ehli ayağa kalkacak ve amel defterlerini sağ ellerinden alacaklar. Sonra; ‘Şeytanın takipçilerini ve sapık önderlerin takipçilerini getirin.’ denilecektir. Evet imam, ya hidayet imamı olur, ya da sapıklık imamı.” [3]

Bu gerçeği ortaya koyan diğer bir ayet de Allah Tealâ’nın; “Yarattıklarımız içerisinde bir topluluk vardır ki, hak ile hidayet eder ve onunla hükmederler.”[4] ayetidir.

Bu ayet-i kerime, her zaman için insanlar içerisinde hak üzere olup hakka hidayet eden ve hak ile hükmeden masum önderlerin var olduğunu ve var olmaya devam edeceğini açıkça ortaya koymaktadır.

Nitekim Ehl-i Sünnet’in önde gelen müfessirlerinden Fahr-i Razî de bu ayetin tefsirinde Cübaî’den naklen der ki: “Bu ayet, yeryüzünün hiçbir zaman hak üzere olup hak ile amel eden ve hak ile hükmeden kimselerden boş olmayacağını ve onların hiçbir zaman batıl üzere birleşmeyeceklerini göstermektedir...”[5]

Fahr-i Razî, Allah Tealâ’nın; “O gün her ümmetten bir kişiyi onlara şahit tutarız; seni de bunlara şahit getiririz...”[6] ayetinin tefsirinde de der ki: “Yeryüzünde var olan her topluluk içerisinde ve her asırda onlara şahitlik yapacak biri olmalıdır. Allah Resulü’nün asrındaki şahide gelince o, Allah Tealâ’nın;

“Böylece sizi insanlara şahit olmanız için orta bir ümmet kıldık, Peygamber de size şahittir...”[7] ayetinin mucibince Resul’ün kendisidir. Allah Resulü’nün zamanından sonra da her zaman için bir şahidin var olması gerektiği ispatlanmıştır. Bu, hiçbir asrın insanlara tanıklık edecek bir şahitten hali olmadığı sonucunu doğurur. Bu şahit de caiz’ül-hata olmamalıdır.

Aksi takdirde onun kendisi de başka bir şahide muhtaç olur ve bu sonsuza kadar teselsül edip gider. Teselsül ise batıldır. O hâlde, her asırda sözleriyle hücceti tamamlayan bir topluluğun var olduğu sabit olmuştur...”[8]

Sonuç olarak naklettiğimiz bu ayet ve hadisler, her zaman ve asırda insanların tanıyıp itaat etmesi gereken masum önderlerin var olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Allah Resulü de; “Zamanının imamını tanımadan veya boynunda biat olmadan ölen, cahiliye ölümü ile ölür.” buyururken mutlaka böyle bir imamı kastetmiştir. Yoksa Allah Resulü’nün, insanlara zamanın imamı olarak diktatör sultanları ve zalim yöneticileri tanıyıp onlara biat etmelerini söylemesi ve onları tanımayıp onlara biat etmeyenlerin cahiliye ölümü ile öleceklerini buyurması düşünülemez; böyle bir şeyi düşünmek küfür ve inançsızlık olur.

Kısacası; zalim yöneticileri tanımamak ve onlara biat etmemek, ne cahiliye ölümüyle ölme sonucunu doğurabilir, ne de ahirette kör ve şaşkın olarak haşr olmayı. Aksine, onlara gönül vermek ve onlara biat ederek yaptıkları mezalime katkıda bulunmak, böyle bir sonuç doğurabilir.

O hâlde, tanınması ve biat edilmesi farz olan imam,

Allah Resulü’nün; “Benden sonra hepsi Kureyş’ten olan on iki halife gelecektir.”[9], “Kureyş’ten on iki halife oldukça bu din, düşmanlarına karşı hep muzaffer olacak ve hiçbir muhalif ve münafık ona zarar veremeyecektir.”[10], “Benden sonra halifelerin sayısı, İsrail oğullarının reisleri gibi, on ikidir.”[11], “Benden sonra imamların sayısı, İsrail oğullarının reisleri ve İsa’nın havarîleri gibi, on ikidir.

”[12], “Benden sonra Ehl-i Beyt’imden on iki imam gelecektir.”[13], “Ben peygamberlerin efendisiyim, Ali bin Ebu Talip de vasilerin efendisidir; benim vasilerim on iki kişidir. Onların ilki Ali, sonuncusu da Kaim’dır.”[14] gibi tabirlerle ümmete muştuladığı kimseler, Ehl-i Beyt’inden olan On İki İmamlardan gayrisi olamaz.

Ama ne var ki, Allah Resulü’nün ümmetine hidayet meşalesi ve kurtuluş gemisi olarak tanıttığı Ehl-i Beyt İmamları’ndan on biri, kendi dönemlerinde Hz. Resulullah’tan sonra fırtınalara kapılan İslâm ümmeti gemisine kaptanlık yapmış ve hidayet arayanları selâmetle kurtuluş sahiline hidayet etmişlerse de, sonunda onların on biri de zalimler tarafından katledilerek veya zehirlenerek şehit edilmişlerdir.

Sadece Ehl-i Beyt İmamları'nın sonuncusu olan on ikinci imam Hz. Mehdi (a.s), bir takım bizce bilinen ve bilinmeyen neden ve hikmetlerden dolayı şimdilik gözlerden ırak olsa da, Allah Tealâ'nın özel korumasıyla hayatta bulunmakta ve Hz. Resul ve Ehl-i Beyt İmamları'nın belirttiği üzere, yeryüzünü dinsizlik,

zulüm ve haksızlık sardıktan sonra, Allah Tealâ'nın izniyle bir gün zuhur edip haksızlık ve zulümle dolan bu dünyayı adalet ve eşitlikle dolduracak ve Allah'ın kesin vaadi olan ilâhî dinin bütün cihana egemenliğini sağlayacaktır.

Evet, yukarıda zikrettiğimiz ayet ve hadisler, bu zamanda onu tanımayı ve ona biat etmeyi herkese farz kılmaktadır. Onu tanıyan ve ona biat eden basiret ehli; onu tanımayan ve ona biat etmeyen ise, bu dünyada kör olduğu gibi, ahirette de daha kör ve daha şaşkın olacaktır.

Bu konu, öyle hafife alınabilecek bir konu değildir. Özellikle de Hz. Resulullah (s.a.a)'ın sadece yukarıda işaret ettiğimiz hadiselerle iktifa etmediğini ve bizatihi Hz. Mehdi (a.s)'ın kıyamını zikrederek onu inkâr edenlerin İslâm'ından şüphe edilmesi gerektiğini buyurduğunu görmekteyiz.

Cabir bin Abdullah'tan; dedi ki: Allah Resulü şöyle buyurdu:

1-Mehdi'nin çıkışını inkâr eden, Muhammed'e indirileni inkâr etmiştir..."

2-.Mehdi'yi inkâr eden, şüphesiz kâfir olur..."[15]

Evet, Mehdi'yi inkâr etmek insanı küfre bile düşürebilir. Çünkü Mehdi'yi inkâr eden kimse, eğer bilinçli olarak inkâr ediyorsa, Allah Resulü'nün ahir zamana ait sözlerini inkâr etmektedir, Kur'an-ı Kerim'in ahir zamanda salih insanların önderliğinde mutlak hâkimiyetin Allah'ın dinine ait olacağı vaadini inkâr etmektedir.

İşte bunun içindir ki, Ehl-i Sünnet'in önde gelen alimlerinden olan Alaüddin Muttakî Hindî, bu hadisi naklettikten sonra, Hz. Mehdi (a.s)'ın zuhurunu inkâr etmenin küfre sebep olmasının tevcihinde Ehl-i Sünnet'in büyük fakihlerinden Ahmed bin Hacer Heytemî'nin sözlerine de değinmiş ve özetle onun şöyle dediğini kaydetmiştir:

“İnkâr eden şahıs, Mehdi’ye inanmanın Nebvî sünnette yer aldığını biliyorsa, bu gerçek anlamda küfür olur; çünkü bu, onun kesin olan sünnetten saptığının ve yalan saydığının belirtisidir.”[16]

İslâm Peygamberi ve Ehl-i Beyt İmamları defalarca çeşitli münasebetlerle Hz. Mehdi (a.s)’ın gaybeti, zuhuru, kıyamı ve diğer özelliklerinden bahsetmişlerdir.

Hz. Mehdi (a.s) hakkındaki bu hadisler hem Ehl-i Beyt, hem Ehl-i Sünnet’in en muteber hadis, tefsir ve siyer kitaplarında yer almış ve her iki fırkanın birçok büyük alimi bu hususu konu edinen müstakil kitaplar yazmışlardır.

Ehl-i Sünnet’in önde gelen alimlerinden olan Ali Muhammed Ali Dahil’in yazdığı el-İmam’ul-Mehdi kitabı bu mevzuu ele alan onlarca cilt kitaptan sadece birisidir. Yalnızca bu eserde Hz. Mehdi (a.s) ile ilgili hadisleri nakleden sahabe ve tabiinden ellışer kişinin ismi kaydedilmiştir.[17]

Hz. Resul-i Ekrem ve Ehl-i Beyt İmamlarından Hz. Mehdi (a.s) hakkında gelen hadisler öyle birkaç kişinin nakliyle sınırlı kalan ahad türünden hadisler de değildir. İleride göreceğimiz üzere bu hadisler tevatür haddini bile aşmıştır. Asr-ı saadetten itibaren bu hadisler yaygın bir şekilde İslâm ümmeti içerisinde bilinmekte ve dilden dile dolaşmaktaydı.

Öyle ki, Hz. Mehdi (a.s)’ın zuhur edeceğine dair olan inancın ve onun teşkil edeceği vadedilen adalet düzenine duyulan özlemin henüz o hazret dünyaya gelmeden bile İslâm ümmetinin kültürel, siyasî, ekonomik ve toplumsal sahalarını etkisi altına aldığını ve asr-ı saadetten itibaren İslâm ümmetinin büyük şairlerinin son kurtarıcı olan Mehdi inancını ve bu müjdeyi ifade eden hadislerin taşıdığı manayı şiirlerinde dillendirmeye başladıklarını görmekteyiz.

Örneğin; Hz. Mehdi (a.s)’ın doğmundan onlarca yıl önce vefat etmiş olan Ehl-i Beyt ekolünün mücadelecisi ve yorulmaz şairi Kumeyt’in (Ö: Hicrî 126) İmam Muhammed Bâkır (a.s)’ın huzurunda Kerbelâ şehitleri hakkında okuduğu şiirinde vadedilen İmam Mehdi (a.s)’ın ne zaman kıyam edeceğini sorduğunu görüyoruz.

Kumeyt’in şiiri şöyledir:

“Zaman beni güldürdü ve ağlattı; zira ki, zaman türlü türlü, rengarenk olaylarla doludur.

Benim ağlamam o dokuz yiğit içindir ki, Kerbelâ çölünde bırakıldılar, hepsi de kefenlere
bürünmüş bir hâlde.

Yine ağlamam o altı yiğit içindir ki, hiç kimse onlara ulaşamaz; Akil oğullarını diyorum, o en
hayırlı süvarileri.

Sonra benim ağlamam, onların en hayırlısı, yani efendileri içindir; ki onları hatırlamak benim
dertlerimi coşturmaktadır.

Eğer birisi size ulaşanlardan dolayı sevinir, yahut zaman içinde bir gün alay ederse, (buna
şaşmam).

Zira ki, siz izzetten sonra zillete düştünüz; benim de sizi savunmaya gücüm yoktur.

Peki ne zaman hak sizde ayağa kalkacak, ne zaman ikinci Mehdi’niz kıyam edecektir?” [18]

Açıktır ki, şairin İmam Mehdi (a.s)’ın doğumundan onlarca yıl önce o hazretin ne zaman kıyam
edip de hakkı ortaya koyarak Ehl-i Beyt’e yapılan zulümlerin intikamını alacağını sorması, o
zamandan beri Mehdilik inancının toplum içinde yaygın olduğunu ortaya koymaktadır.

Yine, büyük Şair Kumeyt’in aynı dönemlerde yaşayan kardeşi Verd bin Zeyd-i Esedî, İmam
Muhammed Bâkır (a.s)’ın medhinde okuduğu şiirinde sözü İmam Mehdi (a.s)’a getirerek İmam
(a.s)’a aynı soruyu sormaktadır.

Verd’in şiiri şöyle başlıyor:

“Sizi görmek için, nice yüksek tepeleri aştım da geldim.

Size olan aşk ve iştiağımdan, nice çölleri aştım da geldim.”

Sonra şair şöyle devam ediyor:

“Ne zaman Samirra bina olacak da o çocuk, gecenin parlak yıldızı gibi tulu edecek?

Doğumundan bir süre sonra gaybete çekilecek; yeryüzünü kat edip dolaşacak.

Musa ve İsa’nın gaybete çekilmesi gibi; eğer onların ömürleri kadar yaşasa da ölüm ona gelip
çatmayacak.

Benim ümidim onu görmek, ona ulaşmaktır; ki onun en hayırlı yaranından olayım.

Bunu bize ravilerden bir grup haber vermiş; onlar Allah’tan korkan ve çok itaat edenlerdir.

Babalarınızın getirdiği kanunları nakleden hak ravileri bunu sizden bize bildirmiş; şüphesiz onlar,
en hayırlı babalar ve en hayırlı kanun koyanlardır.” [19]

Verd’in bu şiiri bu manayı ortaya koyan açık bir belgedir.

Keza, İmam Mehdi (a.s)’ın doğumundan onlarca yıl önce Emevîler’den Kerbela şehitlerinin
intikamını almak için kıyam edip, savaştan ve sonunda da canını bu yolda feda eden Zeyd bin Ali
bin Hüseyin bin Ali bin Ebu Talib,

(Ö: Hicrî 122) Hz. Resul-i Ekrem’e intisap etmesinden ve vadedilen Mehdi (a.s)’ın kendilerinden
olmasından dolayı iftihar ettiği şiirinde şöyle demektedir:

“Biz Kureyş’in efendileriyiz; hak bizimle ayakta durur.

Biz öyle nurlarız ki, halkın yaratılmasından önce vardık.

Bizdendir seçilmiş Mustafa, bizdendir Mehdi.

Allah bizimle tanınır, hak bizimle ayakta durur.

Bugün bizden yüz çeviren, yarın cehennem ateşini boylaya durur.” [20]

Burada dikkate şayan nükte şudur ki; anlaşılan, Zeyd’in Emevî zulmüne karşı olan bu

kıyamından heyecana kapılanlar ve hatta onun vadedilen Mehdi olduğunu sananlar bile olmuş
ki,

Benî Ümeyye'nin meşhur şairi Hakim bin Abbas Kelbî, Zeyd'in şehit edilip cansız bedeninin
asılmasından sonra Benî Haşim'e hitaben okuduğu bir şiirinde Zeyd'in Mehdi olduğunu
sananları alaya almıştır. Bu şiirin bir bölümü şöyledir:

"Sizin Zeyd'i hurma ağacına asıverdik; doğrusu ben hiç ağaca asılan bir Mehdi'yi görmemiştim."

Adı geçen Benî Ümeyye şairi bu şiirini, Hicrî ikinci asrın başlarında okumuştur. Bu, o zamandan
beri Mehdi inancının Müslümanlar içerisinde yaygın olduğuna dair tarihî bir belgedir. Zira bu şiir,
insanlardan bazıları mısdağında yanılmış olsalar bile, Mehdi inancının o zamandan beri toplum
içerisinde var olan yerleşik bir inanç olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Yine, İmam Mehdi'nin doğumundan onlarca yıl önce yaşayıp vefat etmiş olan Araplar'ın cahiliye
ve İslâm döneminin önde gelen üç büyük şairinden biri olan İsmail Himyerî'nin (Ö:

Hicrî 173) [21] İmam Sadık (a.s)'ın huzuruna varıp o hazretin eliyle hidayet bulduktan sonra
hazretin huzurunda okuduğu uzun bir kasidesi vardır. Onun da bu kasidede İmam Mehdi
(a.s)'dan söz ettiğine şahit oluyoruz. İşte aşağıdaki beyitler bu kasidenin bir parçasının
tercümesidir:

"Allah'ımı şahit tutarım ki, senin (İmam Sadık'ın) sözün, ister boyun eğer olsun, ister günahkâr,
bütün mahluklara hüccettir; hani buyurdunuz ya:

Kalben arzuladığım veliyy-i emir ve Kaim'in bir gaybet dönemi olacak; şüphesiz o gaybet
edecektir, Allah'ın selâmları o gaibe olsun.

Bir müddet gaybet perdesi ardında kalacak, sonra zuhur edecek ve dünyanın doğusunu ve
batısını adaletle dolduracaktır.

Gizlide ve açıkta ben buna inanıyorum, kınansam da ondan vazgeçmem." [22]

Görüldüğü üzere şair İmam Mehdi (a.s)'ın dünyaya gelmesinden bir buçuk asır öncesinden o

hazret hakkında tam bir basiretle söz etmektedir. Elbette şair, dipnotta naklettiğimiz bu şiirinin başlangıcında itiraf ettiği üzere,

İmam Sadık (a.s)’ı mülâkat ettikten sonra böyle bir basirete ulaşabilmiştir. Yoksa şair şiirinin dipnottaki bölümünde belirttiği üzere daha öncelerden Mehdilik inancına sahipti.

Ancak onun mısradakında yanlış ve vadedilen Mehdi’nin Muhammed Hanefiye olduğunu sanmıştı. Bu da Mehdilik inancının o zamandan beri toplumda yaygın olduğunun açık bir kanıtıdır.

Bu şairlerden biri de Ebu Muhammed, Süfyan bin Mus’ab Abdî Kufî’dir. Bu şair, İmam Sadık (a.s)’ın döneminde yaşamış Ehl-i Beyt’in methinde, özellikle de Hz. Ali (a.s)’ın faziletlerini içeren güzel şiirler okumuştur.

O, Hz. İmam Sadık (a.s)’dan Ehl-i Beyt’in faziletleri hakkında öğrendiği hadisleri şiir hâlinde dillendirmiştir. İmam Sadık (a.s) da onun bu hizmetini takdir etmiş ve; “Ey Ehl-i Beyt takipçileri, Abdî’nin şiirlerini çocuklarınıza öğretiniz ki, o Allah’ın dini üzeredir.” buyurmuştur.[23]

Abdî’nin “Gadiriyye” ismiyle bilinen uzun bir kasidesi vardır. O bu kasidesinin bir bölümünde On İki İmamları teker teker isimleriyle saymıştır. Onun bu şiirini okuduğu zamanda İmam Mehdi (a.s) da dahil olmak üzere o mübarek zatların bir kısmı henüz dünyaya bile gelmemişlerdi.

Abdî’nin adı geçen şiirinin bir bölümü şöyledir:

“Sevgimi onlara (Ehl-i Beyt’e) verdiğim andan beri bana Rafızî ismini taktılar; oysa ki bu isim, en güzel isimdir benim.

Arş sahibinin kesintisiz salâtı olsun, o gamlara deva olan Fatıma’nın oğluna.

Onun o iki oğluna ki, birini zehir ile yok ettiler, diğeri de yüzünü toz kaplamış hâlde topraklar üstünde yatmaktadır.

Ondan sonra abit, zahit olan Seccad’a; sonra ilmin sonuna yaklaşan Bakır’ul-Ulum’a.

Cafer’e, oğlu Musa’ya, sonra da ihsankâr Rıza’ya ve zahmet çeken abit Cevad’a.

İki Askerî'ye ve Kaimleri olan Mehdi'ye; ki işin sahibidir ve yeni hidayet elbiseleri giyecektir.

O kimse ki, yeryüzünü zulümle dolduktan sonra, tekrar onu adaletle dolduracak; sapıklık ve fitne ehlinin kökünü kesecek.

O; korkusuz, silâh kuşanmış dilâverlerin önderi ki, yararsız otları kazımak için tuğyan ehli ile savaşıacak.

Hidayet ehlidirler, Kayyum Allah'ın dinini, dünya ve dünya makamlarına satan insanlar değildirler.

Eğer onların gazabı cehennem ateşinde gizlenirse, artık cehennem ateşini alevlenen odundan bî-niyaz eder." [24]

Görüldüğü üzere şair, şiirinde On İki İmamı birer birer isim veya lakaplarını anarak saymıştır. Oysa ki, şairin yaşadığı o dönemde ismini veya lakabını zikrettiği imamların bir kısmı henüz dünyaya bile gelmemiştir.

Yine şair, açıkça İmam Mehdi, yaranı ve yüklendikleri misyondan açıkça bahsetmiştir. Bu da o dönemde halkın Mehdilik akidesi ile aşına olduklarını ve özellikle de Ehl-i Beyt İmamları'nın takipçilerinin bu hususta tam bir basiret içerisinde olduklarını göstermektedir.

Bu şairlerden bir diğeri de, Hicrî üçüncü yüzyılın büyük şairi Ebu Ali Muhammed bin Rezin Di'bel Huzaî'dir. O, Hicrî 148 yılında Kufe'de dünyaya gelmiş, orada büyümüş, sonra da Bağdat'a yerleşmiştir.

O, gençliğinin ilk yıllarında Müslim bin Velid'in terbiyesi altına girmiş ve ondan şiir sanatını öğrenmiştir.[25] Di'bel, genellikle Bağdat'ta yaşamıştır. Ancak ara sıra oradan ayrılarak seyahate çıkmıştır. Ebu'l-Ferec demiştir ki: "Di'bel yıllarca evinden ayrılır ve yeryüzünde seyahat yapardı. Her defasında da büyük faydalarla dönerdi." [26]

Di'bel, Ehl-i Beyt aşığı idi. O, bu sevgisi nedeniyle Ehl-i Beyt'i metheden, Ehl-i Beyt düşmanlarını da yeren şiirler söylemiştir. Bu nedenle de Ehl-i Beyt karşıtı güçlerin düşmanlığını kazanmıştır.

Öyle ki, artık emniyeti elden gitmiş ve canını koruyabileceği bir sığınağı kalmamıştır. Bilâhare canını kurtarmak için kaçmak ve çöllerde gizlenmek zorunda kalmıştır. Onun kendisi demiştir ki:

“Elli yıldır ki, kendi dar ağacımı sırtımda taşıyorum, ama beni asacak birini bulamıyorum.” Onun Ehl-i Beyt’in methinde okuduğu en güzel kasidelerinden biri, “Taiyye” kasidesidir. O, bu kasideyi İmam Rıza (a.s)’ın huzurunda okumuş ve hazretin beğenisini kazanmıştır. O, bu kasidede Ehl-i Beyt’e yapılan mezalimden söz ettikten sonra İmam Mehdi’nin zuhuruna olan özlemini ortaya koymuştur. Yüz beyitten fazla olan bu kasidenin bir bölümü şöyledir:

“(Kur’an) ayetlerin öğretildiği medreseler tilâvetten yoksun olmuş; vahiy evi yıkılmaya yüz tutmuştur.

Resulullah’ın Ehl-i Beyt’inin Mina’daki Hîf’i, Rükûn’ü, Arafat’ı, Cemreleri.

Ali’nin, Hüseyin’in, Cafer’in, Hamza’nın ve alını nasır bağlayan Seccad’ın evleri.

Kınanmam Peygamber’in Ehl-i Beyt’inden dolaydır. Oysa onlar yaşadıkları sürece, benim dostlarım ve güvendiklerimdir.

Ben onları işlerimin önderi olarak seçtim; zira onlar her hâlde hayırlıların en hayırlısıdır.

Ey Rabbim! Yakiniimde basiretimi artır; ve ey Rabbim! Onların sevgisini benim hayırlarıma ekle.

Görmüyor musun ki, otuz senedir ki, gece gündüz daim hasret içindeyim.

Onların servetinin başkaları arasında paylaşıldığını, onların ellerinin ise kendi servetlerinden kesildiğini görüyorum.

Resulullah’ın Ehl-i Beyt’inin cisimleri zayıf düşmüş; Âl-i Ziyad ise, şiştikçe şişmiştir.

Ziyad’ın kızları kasırlarda koruma altındayken, Resulullah’ın Ehl-i Beyt’i çöllerde avare ve perişandır.

Zulme uğradıklarında açarlar zalimlere ellerini; yardımcı ve koruyucudan yoksun olarak.

Bugün veya yarın gerçekleşmesine ümitli olduğum şey olmasaydı,

Kalbim onların (Ehl-i Beyt'in) kederinden parça parça olurdu.

Allah'ın adı ve bereketiyle şüphesiz kıyam edecek İmam'dır ümidim.

Aramızda hak ve batılı birbirinden ayıracak, ödül ve ceza verecek İmam'dır özlemim.

Ey nefsim, sevinçli ol; sonra ey nefsim, muştular olsun sana ki, o gelecek olanın gelmesi uzak değildir.

Zulmün sürüp gitmesinden de sabırsızlığa kapılma ki, gücümün sabitleşeceğini görüyorum.

Eğer Rahman zamanımı ona yakınlaştırır, ömrümü biraz uzatır, vefatımı da biraz geciktirirse,

Öcümü alırım, artık bir gamım da kalmaz; kılıcımı zalimlerin kanıyla kana kana bir sulayıp da giderim." [27]

Görüldüğü üzere, büyük şair Di'bel, Ehl-i Beyt'e yapılan mezalimden duyduğu elem karşısında, İmam Mehdi (a.s)'ın zuhur edip zalimleri yok edeceği muştusuyla kendisine teselli vermektedir.

Bu şiir de, İmam Mehdi (a.s)'ın zuhur edeceğine dair inancın o zamandan beri Müslümanlar arasında yaygın bir inanç olduğunun ayrı bir belgesidir.

Nakledilir ki, Di'bel bu beyitleri okuyunca İmam Rıza (a.s) başını doğrultarak ona: "Ey Huzaî! Bu şiirleri Ruh'ul-Kudüs senin diline getirdi." buyurmuş, sonra da eklemiştir: "O imamın kim olduğunu biliyor musun?"

Di'bel: "Bilmiyorum; yalnız o imamın sizin soyunuzdan çıkacağını ve dünyayı adaletle dolduracağını duymuşum." diye cevap verince, İmam:

"Ey Di'bel! Benden sonra oğlum Muhammed, ondan sonra oğlu Ali, ondan sonra oğlu Hasan, imamdır. Hasan'dan sonra da oğlu Hüccet-i Kaim imamdır ki, gaybete çekildiği zaman insanlar onu bekler, zuhur ettiği zaman da ona itaat ederler. Eğer dünyanın sonuna bir gün kalsa dahi, Allah o günü o kadar uzatacaktır ki, o kıyam edecek ve dünyayı zulümle dolduğu gibi adalet ve

eşitlikle dolduracaktır." [28] buyurmuştur.

Bu şairlerden bir diğeri de, İmam Rıza (a.s)'ın ashabından olan Ali bin Abdullah Huvakî'dir. Bu şair, Hicrî 203 yılında vefat etmiştir. O, İmam Rıza (a.s) için okuduğu bir mersiyede Ehl-i Beyt İmamlarının isimlerini andıktan sonra şöyle devam ediyor:

"Her asırda sizden bizim için bir hidayetçi imam vardır; zaman sizi tanımakta ve size me'nustur.

Allah'ın semasının yıldızları batmış, aslanlar ağaçların arasında kaybolmuştur.

Sizden sekizi gaip olup gitmiş, dördü ise hayat devam ettiği sürece beklenmektedir.

Ne zaman aydınlatıcı hak sizinle zahir olacak? Sizden gayrilerinde hak batıp sönmüştür." [29]

Görüldüğü üzere bu şair de henüz İmam Mehdi (a.s) dünyaya gelmeden önce, o hazretin ne zaman zuhur edip hakkı galip kılacağını sormaktadır.

Bu şairlerden biri de, Hicrî 220 yılında vefat eden Abdullah bin Eyyub Huzejbî'dir. İmam Rıza (a.s)'ın aşıklarından olan bu şair, İmam Rıza (a.s)'ın şehadetinden sonra oğlu İmam Muhammed Taki (a.s)'a hitaben okuduğu bir şiirinde şöyle demiştir:

"Ey Allah yolunda kurban olanın oğlu, ey Ebu Turab'ın oğlu ki, temiz ve yüce soylusun.

Ey vasinin oğlu, resullerin efdalinin, doğru konuşan ve doğrulanan peygamberin vasisinin oğlu,

Ey sağlam ip, ne zaman sığınacağım, sarayına ve orayı güvenilir bulacağım.

Ben kıyamet günü sana sığınacağım, kurtuluş yolunu senin yanında arayacağım.

Yarın şefaet edilmekte kimse benden öne geçmeyecek, kimse sizi sevmekte benden öne geçemez.

Ey gurup eden sekiz imamın oğlu, ey doğacak üç imamın babası,

Doğular batılar sizindir; Kitap (Kur'an) hakkınızda bunu tasdik etmektedir." [30]

Görüldüğü üzere, bu şair de İmam Muhammed Taki'nin kendinden sonra gelecek üç imamın babası olduğunu beyan etmekle birlikte kinaye ile İmam Mehdi (a.s)'ın döneminde gerçekleşecek olan güven ortamının ne zaman vaki olacağını sormaktadır. Bu, o insanların On İki İmam hakkında tam bir basiret içerisinde olduklarının ayrı bir kanıtıdır.

Bu şiirin bir benzerini de Mus'ab bin Vaheb Nüşcanî inşa etmiştir. Onun şiirinde Allah Resulünden sonra ilâhî önderler olan On İki İmama işaret edilmekle birlikte onlardan sekizinin Rabbin mülâkatına kavuştuğu, dördünün ise beklendiği kaydedilmiştir.

Mus'ab'ın şiiri şöyledir:

"Eğer benim neye inandığımdan sorarsan, açıkta söylediğim inancım gizlide dediğim gibidir.

Ben Allah'a inanırım, ondan gayri bir ilâh yoktur; o güçlüdür, izzet sahibidir, yaratıkları zayıf olarak yaratandır.

Yine inanırım ki, Resulullah en üstün resuldür, geçmiş ümmetler sağlam kitaplarında onu müjdelemiştir.

Ondan sonra Ali'dir, sonra da on bir imam; bu Allah'ın aksaması olmayan kesin vaadidir.

Bunlar, Muhammed'den sonra bizim hidayet imamlarımızdır; benim halis sevgim hayatta olduğum sürece onlaradır.

Onlardan sekizi vefat edip gitmiş, geri kalan dördü sayıyı tekmil için beklenmektedir." [31]

Şairin şiirinde on iki Ehl-i Beyt İmamlarından söz edip, onlardan sekizinin dar-i faniyi terk ettiklerini, dördünün de beklenmekte olduğunu belirtmesi, onun İmam Mehdi de dahil olmak üzere, Ehl-i Beyt İmamları hakkında tam bir basiret sahibi olduğunu açıkça göstermektedir. Bu şiir, On İki İmam ve İmam Mehdi inancının o zamandan beri bilinmekte olduğunun ayrı bir belgesidir.

Bir diğ er şair de, Hicrî 254 yılında vefat etmiş olan İsmail bin Salih Saymer 'dir. O İmam Rıza (a.s)'ın mersiyesi olarak Hz. İmam Hasan Askerî'nin huzurunda okuduğu bir şiirinde İmam Mehdi'ye kadar birer birer Ehl-i Beyt İmamlarının isimlerini saydıktan sonra şöyle der:

“On yıldız kendi medarında gurup etmiştir; Allah onların benzerini bize doğuracak.

Ebu Muhammed, Hasan' l-Hadi (Askerî) aracılığıyla, hidayet takipçileri arzularına kavuşacak.

Ondan sonra seyahatiyle çölleri kat eden kimsenin doğumu beklenir.

Hak ve uzun olan iki gaybet sahibidir ki, Allah gaybetinin uzamasını isteyen den amelini kabul etmez.

Ey Allah'ın on bir hücceti,  mit gözleri on ikincisine dikilmiştir.” [32]

Görüldüğü üzere bu şair de henüz İmam Mehdi (a.s) dünyaya teşrif etmeden önce, o hazretten ve gerçekleşecek olan iki gaybetinden söz etmiştir. Bu şiir de, Ehl-i Beyt izleyicilerinin o hazret hakkında tam bir basiret içinde olduklarının ayrı bir kanıtıdır.

Bu şairlerden bir diğeri de Hicrî 221 yılında dünyaya gelip, Hicrî 283 yılında şehit edilen İbn-i Rum  ismiyle meşhur olan Ali bin Abbas bin Carih'tir. Babası Rum asıllı olduğu için ona İbn-i Rum  denilmiştir. Bağdat'ta dünyaya gelmiş, orada da şehit edilmiştir. Gerçekten Arap edebiyatının şaheseri sayılacak güzel şiirlere sahiptir.

Ona Mutezid'in veziri Kasım bin Abdullah'ın meclisinde İbn-i Feraş tarafından zehir yedirilmiştir. O, bunu fark edip meclisi terk edince, vezir Kasım bin Abdullah ona: “Nereye gidiyorsun?” diye sormuş, o da: “Gönderdiğin yere.” cevabını vermiştir. Vezir ona: “Babama da sel mımı ilet.” Deyince; “Benim yolum cehenneme düşmez.” cevabını vermiştir. [33]

İbn-i Rum 'nin, Abbasî hilafeti ve onların Horasan'daki yöneticileri olan Tahir ler aleyhine kıyam edip şehit edilen Yahya bin  mer bin Hüseyin bin Zeyd bin Ali'nin mateminde okuduğu bir Cimiyye kasidesi vardır.

O, bu kasidesinde Abbasî halifelerini Ali evlatlarına karşı yaptıkları zulümlerden sakındırırken,

kinaye ile onlara bir gün son kurtarıcı olan Mehdi'nin zuhur ederek bütün zalimlerin kellesini
uçurup hakkı sahibine döndüreceğini hatırlatıyor.

İbn-i Rumî'nin adı geçen kasidesinin bir bölümü şöyledir:

“Ey Benî Abbas, düşmanlığınızdaki gücünüz yettiğinde cinayet edin, bağlayın çantanın ağzını,
sımsıkı sarın.

Kötü yöneticilerinizi ve sapıklarınızı bırakın ki, onlar oluşturdukları fesat dalgalarında boğulmaya
layıktırlar.

Bekleyin o hakkı ehline döndürecek olanın gününü; o gün siz de üzdüğünüz gibi üzüleceksiniz.

O vakit ki, artık özür dileyeninizin bir mazereti kalmaz, sizin Allah'ın hücceti karşısında bir çıkış
yolunuz olmaz.

Öyleyse düşmanlık tohumunu daha fazla kendinizle onlar arasında ekmeyin ki, tohumlar ürün
verir.

Eğer bu durumun sizin için baki kalacağını sanıyorsanız, aldanmışsınız; çünkü zamanın iki rengi
vardır.

Belki de onların gizlide bir intikam alanı var ki, size galip gelecek; bilin ki, her zaman sabah
gecenin ardından gelir.” [34]

İmam Mehdi (a.s)'ın dünyaya teşrif etmesinden yıllarca ve hatta onlarca yıl önce okunan bu
şiiirler ve benzerleri, o zamanın toplumunun Mehdilik itikadıyla kâmilten aşına olduklarını, bu
inancı taşıdıklarını, Ehl-i Beyt taraftarlarının ise bu açıdan tam bir basiret içerisinde olduklarını
açıkça gözler önüne sermektedir.

Yine çoğu zaman pak Ehl-i Beyt İmamları'ndan, “Kaim-i Âl-i Muhammed” ve “Mehdi-i
Muntazar” siz misiniz?” gibi sorular sorulduğuna, onların da uygun durumlarda Hz. Mehdi (a.s)'ı
tanıttıklarına şahit oluyoruz.

Bütün bunlar, son kurtarıcı olan Hz. Mehdi (a.s)'ın geleceği konusunun asr-ı saadetten itibaren İslâm ümmeti arasında kuşku götürmeyen kesin bir itikat olduğunu göstermektedir.

Bazılarının Hz. Mehdi (a.s)'ın doğumundan önce bile Mehdilik iddiasında bulunmaları da bunun ayrı bir kanıtıdır.

Örneğin: "Keysaniye" fırkasının İmam Mehdi (a.s)'ın doğumundan iki asır önce "Muhammed-i Hanefiye"yi İmam ve zuhuru beklenen "Mehdi" olarak görmelerini, onun gaybete çekildiğine ve bir gün zuhur edeceğine inanmalarını,

iddialarına delil olarak da Peygamber (s.a.a) ve Ehl-i Beyt'ten Hz. Mehdi'nin gaybeti hakkında nakledilen hadisleri göstermelerini başka şekilde yorumlamak mümkün değildir.

Keza Abbasî halifelerinden Mehdi Abbasî'nin de kendisine "Mehdi" adını vermesinin arkasında bu gerçek yatmaktaydı. O halkın Hz. Mehdi'yi bekleyişinden su-i istifade ederek kendisini vadedilen "Mehdi" olarak lanse etmeye çalışıyordu. [35]

İmam Mehdi (a.s)'ın geleceğine dair akidenin asr-ı saadetten beri İslam toplumu içerisinde yaygın olan yerleşik bir akide olduğunun diğer bir delili de, Ehl-i Sünnet ve Ehl-i Beyt alimlerinin yazmış oldukları hadis kaynaklarıdır.

Bu kaynaklardan; Müsned-i Ahmed bin Hanbel (Ö: Hicrî 241) ve Sahih-i Buhari (Ö: Hicrî 256) gibi bazıları, Ehl-i Sünnet'in İmam Mehdi'nin (a.s) doğumdan önce yazılmış hadis kitaplarıdır. Bu kitaplar, İmam Mehdi (a.s) hakkındaki hadisleri toplayan Ehl-i Sünnet'in itibarlı kitaplarındandır.

Hasan bin Mehbub'un eseri olan Meşihe kitabı da bu konuyu ele alan Ehl-i Beyt kitaplarından biridir. Bu kitap, İmam-ı Zaman'ın gaybet-i kübrasından (büyük gaybetinden) yüz küsur yıl önce yazılmıştır. Bu kitapta İmam Mehdi'nin (a.s) gaybeti hakkındaki hadisler zikredilmiştir. [36]

Yine Ehl-i Beyt mektebinin önde gelen şahsiyetlerinden olan merhum Tabersî, İman Bâkır ve İmam Sadık (a.s) zamanındaki hadis ravilerinin gaybet hadislerini, yazdıkları kitaplarda zikrettiklerini kaydetmiştir. [37]

Ehl-i Beyt ve Ehl-i Sünnet alimlerinden birçoğu, yalnızca Hz. Mehdi'yi konu edinen kitaplar da yazmışlardır.[38] Bu kitaplardan bazıları Hz. Mehdi (a.s)'ın doğumundan önce yazılmıştır. Ehl-i Sünnet alimlerinden olan "Revacanî" (Ö: Hicrî 250) Ahbar'ul-Mehdi adındaki İmam Mehdi hakkındaki kitabını İmam Mehdi (a.s)'ın doğumundan önce yazmıştır. [39]

Yine İmamların (a.s) ashaplarından "Enmatî" ve "Muhammed bin Hasan bin Cumhur" gibi bazıları Hz. Mehdi (a.s)'ın doğumundan önce o hazret ve gaybeti hakkında kitap yazmışlardır. [40]

Evet, Hz. Mehdi (a.s) hakkındaki hadisler o kadar yaygın ve o kadar fazladır ki, İslâmî meselelerden çok azı hakkında bu kadar hadise rastlanılır. Ne Ehl-i Sünnet, ne de Ehl-i Beyt ekolünde bu hadislerin kesinliği hususunda şüphe yoktur. Hatta Ehl-i Beyt alimlerine ilâveten birçok Ehl-i Sünnet alimi de bu hadislerin mütevatir ve kesin olduğunu açıklamışlardır.

Onlardan biri olan Menakib'uş-Şafîî kitabının sahibi "Secezi" (Ö: Hicrî 363) der ki: "Hz. Mehdi (a.s)'e ait aziz İslâm Peygamberi'nden nakledilen hadisler tevatür haddini bulmuştur." [41]

El-İmam'ul-Mehdi kitabının yazarı der ki: "Ehl-i Beyt ve Ehl-i Sünnet kaynaklarında mevcut olan İmam Mehdi hakkındaki hadisler, eğer sayılacak olursa, İmam Mehdi (a.s) hakkında binlere varan rivayet ile karşılaşırız ki, bunun büyük bir rakam olduğu açıktır. Hatta Müslümanların asla şüphe etmediği ve herkesin kabul ettiği kesin İslâmî meseleler hakkında dahi, bu kadar hadis mevcut değildir." [42]

Bütün bunlar, İslâm tarihinin başlangıcı olan asr-ı saadetteki Müslümanların ve onları takip eden nesillerin Hz. Mehdi'nin kıyam vaadi ile aşına olduklarını, bu husustaki inançlarının yaygın ve şüphe götürmez olduğunu,

özelikle de Ehl-i Beyt mektebinde yetişmiş olanların bu hakikate sarsılmaz ve sağlam inançlarının olduğunu ve o dönemde yaşayan bütün inananların hayatları boyunca o mübarek zatın doğuşunu beklediklerini açıkça ortaya koymaktadır.

Hz. Mehdi (a.s) hakkındaki gelen hadislerde onun Haşim oğullarından, Hz. Fatıma (s.a) evlatlarından ve İmam Hüseyin (a.s)'ın soyundan olduğu, babasının adı "Hasan", kendi adı Peygamber (s.a.a)'ın adı, künyesi Peygamber (s.a.a)'ın künyesi olduğu ve gizli dünyaya gelip

gizli yaşayacağı, biri kısa müddetli, diğeri uzun müddetli olmak üzere iki gaybeti olacağı,

Allah'ın istediği zamana kadar gizli kalacağı ve sonunda Allah'ın emriyle zuhur ve kıyam edeceği ve İslâm dinini tüm dünyaya hâkim kılacağı ve dünyayı, alabildiğine zulüm ve kötülükle dolduktan sonra, tekrar adalet ve eşitlikle dolduracağı açıklanmıştır.

Bu hadislerde on ikinci imamın şahsî ve cismî hususiyetleriyle hazretlerine ilişkin diğer meseleler de açıklanmıştır.

Bütün bunlar Mehdilik akidesinin kesin İslamî bir akide olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu açık delillerden sonra fazla bir şey eklemeye gerek görmüyoruz. Hidayet Allah Tealâ'nın elindedir.

Deliller açıklandıktan ve yol gösterildikten sonra dileyen hidayet yolunu, dileyen de gayrisini seçer. Dönüş Allah'adır; ihtilaf edilen konularda da hakemlik yapacak olan O'dur.

[1] - Usul-u Kafi, c. 1, s. 377, Bihar-ül-Envar c.23, s.77. hadis no: 4, 5, 66, 78. Kenz'ul-Ummal, c.1, s. 103, hadis no: 463-464, Müsned-i Ahmed, hadis no: 16271, 5631, Sahih-i Müslim, hadis no: 3441,

Müsned-i Teyalisi, s. 259, Nefehat-ül Lahut, s. 13, Yenabi'ül-Meveddet, s. 117, Mucem'ül-Kebir, c. 10, s. 350, Müstedrek'üs-Sahihayn, c. 1, s. 77, Hilyet'ül-Evliya, c. 3, s. 224, el-Küna ve'l Esmâ, c. 2, s. 3, Sünen-i Beyhaki, c. 8, s. 156, Cami'ül-Usul, c. 4, s. 70, Şerh-i Sahih-i Müslim, Nevevi'nin, c. 12, s. 440, Mecme'üz-Zevaid, Heysemi'nin, c. 5, s. 218, 219, 223, 225, 312, Tefsir-i İbn-i Kesir, c. 1, s. 517.

[2] - İsra/71,72.

[3] - Bkz. Tefsir-i Kurtubi, mezkur ayetin tefsiri.

[4] - A'raf/181.

[5] - Tefsir'ül-Kebir, c. 15, s. 72.

[6] - Nahl/89.

[7] - Bakara/143.

[8] - Tefsir-i Kebir, c. 20, s. 98, 99.

[9] - Sahih-i Buhari, hadis no: 6682 "Tarih'ul-Kebir" c.1, s.466. Sünen-i Tirmizi, hadis no: 2149, Müsned-i Ahmed, c.5, s.92, hadis no: 19920, 19944, 19946, 19956, 19978, 19991, 20036, 20105, 20142. Ebu Nuaym; "Hilyet'ul-Evliya, c.4, s.323; Tabarani; "Mucem'ul-Kebir", s.94. Menavi; "Kenz'ul-Hakayik" s. 208, Müsned-i Ahmed'in haşiyesinde basılan Münteheb-ü Kenz'ül-Ummal c. 5 s. 312, Tarih-i Bağdat, c. 14 s. 353, hadis no: 7673, ve c. 6, s. 263, hadis no: 3269, Yenabi-ül-Meveddet, İstanbul baskısı, s. 445. Bkz. Münteheb'ül-Eser, s. 13,

[10] - Sahih-i Müslim, hadis no: 3393, 3394, 3395, 3396, 3397, 3398, Sünen-i Ebu Davut, hadis no: 3731, 3732, Müsned-i Ahmed bin Hanbel, c.5, s.87-88, hadis no: 19875, 19884, 19887, 19892, 19901, 19914, 19922, 19925, 19943, 19963, 19964, 19991, 20000, 20001, 20017, 20018, 20019, 20021, 20022, 20032, 20034, 20046, 20061, 20112, 20125, 20131. Müstedrek'üs-Sahihayn Haydarabat baskısı, c. 3 s. 617, 618, Teysir'ül-Vusül İla Cami'ül-Usül, c. 2 s. 34, Tarih'ül-Hülafa, s. 7. Bkz. Müntehb'ül-Eser s. 12, 13.

[11] - el-Cami'üs-Sağir, c. 1, s. 91, Müsned-i Ahmed, hadis no: 3665, 3593.

[12] - Keşf'ül-Estar, s. 74.

[13] - Abakat'ül-Envar, c. 2, s. 249.

[14] - Yenabi'ül-Meveddet, s. 258, 445, Keşf'ül-Estar, s. 74.

[15] - Bkz. "Fevaid'ul-Ahbar" (Ö:279), İkd'ud-Durer, fî Ahbar'il-Muntazar", s. 157 (Ö:685). Feraid'us- Simtayn, c.2, s.337, No: 585 (Ö:730), Lisan'ul-Mizan, c.4, s.147 (Ö:852). el-Fetave'l-Hadise, s.37, ve Kav'l'ül-Muhtasar Fi Alamet'il-Mehdiyy'il-Muntazar, s. 21 (İbn-i Hacer-i Mekki), Arf'ül-Verdi Fi Ahbar'il-Mehdi, el-Havi Li'l-Fetavi kitabına ek, c. 2, s. 161, Yenabi'ül-Meveddet, s. 447, el-Burhan fî Alamati Mehdiyy-i Ahir-iz-Zaman, 12.bab.

[16] - el-Burhan fî Alamet'il-Mehdiyyi Ahirezzaman, Tas. Prof. Ğaffari, s. 170 ve Tas. Al-i (il) Yasin, c. 2s. 844.

[17] - "el-İmam'ul-Mehdi" Ali Muhammed Ali Dahil'in eseri, s.40-47 "Nevid-i Emn ve Eman" kitabı, s.91'de ise sahabeden 33 kişinin adı zikredilmiştir.

[18] - el-Gadir, c.2 s. 201- 203 Beyrut baskısı, Kifayet'ül-Eser, s. 248, el-Edep fî Zill'it-Teşeyyu, s. 180.

[19] - el-İmam'ül-Mehdi, s. 243, el-Edep fî Zill'it-Teşeyyu, 181, 183.

[20] - el-İmam'ül-Mehdi, s. 251.

[21] - Ebu Amir İsmail bin Muhammed bin Yezid bin Vida Himyeri, Himyer halkındandır. Seyyid lakabını almıştır. O 105 Hicrî yılında Umman'da dünyaya gelmiş, Abbazi mezhebine mensup olan babası ve annesinin terbiyesi altında Basra şehrinde büyümüştür. Rüşd çağına ulaştığında ise baba ve annesinden ayrılarak Basra'nın valisi olan Akaba bin Müslim'in emrine girmiştir.

Sonra Basra'dan ayrılarak Kufe'ye gelmiş ve orada Amaş'den hadis eğitimi almış ve ömrünün geri kalanında Basra ile Kufe arasında gidip gelmeyle geçirmiş ve bilahare Bağdat'ın Remile mahallesinde vefat etmiştir.

(el-Ğadir, c. 2, s. 272) Himyeri iyi konuşuklu insanların önde gelenlerindendir. O Arap dilinin cahiliye ve İslâm döneminde en çok şiir söyleyen üç şairden biridir. En çok şiir söyleyen diğer iki şair ise, Bişar ve Ebu'l İtahiya'dır. Merzbani diyor: "Himyeri'den gayri hem güzel hem de bu kadar fazla şiir söyleyen başka bir şair görülmemiştir.

(aynı kaynak, s. 244) Himyeri uzun bir müddet Kisaniyye itikadına sahip olmuş ve Muhammed bin Hanefiye'nin imam ve gaip olduğuna inanmıştır. Onun bu konuda bir çok şiiri vardır. Nihayet o Hz. İmam Sadık (a.s)'ın bereketi ile hidayet bulmuş ve hakkı anlayarak Ehl- Beyt hakkında çok şiirler okumuştur. İmam Sadık (a.s) da onun bu şiirlerini beğeniyor ve okumasını istiyordu. (aynı kaynak, s. 235, 244) Himyeri'nin metinde naklettığımız kasidesinin ilk mısraları şöyledir:

Ey büyük deveye binip de çölleri Medine'ye doğru kateden kimse, eğer Allah seni hidayet eder

de, Cafer'i (İmam Sadık'ı) ziyaret edersen. Allah'ın velisine ve o Pak'ın oğluna de ki; ey Allah'ın emini ve emininin oğlu. Ben Rahman olan Allah'a tevbe ediyor ve dönüyorum. Sana uğruna mücadele ettiğim şeyden, onun için her fesih sözlüyle savaşıyordum.

Ancak benim bu İbn-i Hule hakkındaki sözüm, Pak nesle içimde beslediğim düşmanlıktan değildi. Sadece bize Muhammed'in vasisinden bir şey nakledilmişti; o söylediğinde yalancı da değildi.

Ki, işin sahibi gaip olacak ve gözlere görülmeyecek; yıllarca korku beklentisi olan kimse gibi gizli kalacak. Onun malı bu dikili gök altında kayıp insan gibi taksim edilip bölünecek. Bir süre bekleyecek sonra da çeşmenin coşması gibi coşacak. Kutup yıldızı gibi ufuktan tulu edip zahir olacak. Allah'ın yardımıyla Rabbinin evinden hareket edecek; ilâhî bir riyasetle ve hazırlanmış sebeplerle.

Elinde Rabbinin bayrağıyla O'nun düşmanlarına karşı harekete geçecek, susamışcasına gazepile onları katledecek. Bu meyanda bize İbn-i Humle gaybe çekilmiş diye nakledilince, biz sedakette ona inandık. O, her yokluğa düçar olan fakirin yaşayacağı Mehdi ve Kaim'dir dedik. Şimdi ki, böyle değildir buyurdun. Taassupsuz olarak senin söylediğin haktır; senin emrettiğin kesindir. Ve.."

[22] - el-Gadir, c.2 s. 247. Beyrut baskısı.

[23] - el-Gadir, c. 2, s. 295, 297.

[24] - el-Gadir, c. 2, s. 293.

[25] - Tarih'ül-Edeb-il-Arabi, c. 2, s. 284, Tarih-i Edebiyat-i Zeban-i Arabi, s. 372.

[26] - el-Eğani, c. 18, s. 38.

[27] - el- Edeb'üs-Siyasi el-Mültezem fi'l İslâm, el-Gadir, c.2, s.353, 355.. el-Fusul'ul-Muhimme, s.249.

[28] - el-Fusul'ul-Muhimme, s.251.

[29] - el-Edep fı Zill'it-Teşeyyu, s. 183, el-İmam'ül-Mehdi, s. 245.

[30] - el-Edeb fı Zill'it-Teşeyyu, s. 185, 186, el-İmam'ül-Mehdi, s. 245.

[31] - el- Edeb fı Zill'it-Teşeyyu, s. 183.

[32] - el-Edeb fı Zill'it-Teşeyyu, s. 186.

[33] - Luğatname-i Deh Huda, c. 1, s. 314, el-A'lam, c. 5, s. 110.

[34] - el-Gadir, c. 3, s. 39, el-İmam'ül-Mehdi, s. 246.

[35] - A'lam'ul-Vera, s.443.

[36] - A'lam'ul -Vera, s. 444, İsbat'ul-Huda c. 7. s. 53

[37] - A'lam'ul -Vera, s. 443

[38] - "Nevid-i Emn ve Eman" kitabının 95.sayfasında 32 kitabın adı zikredilmiştir. "Mehdi-i Ehl-i Beyt" kitabında ise 41 Ehl-i Sünnet ve 110 Ehl-i Beyt kitabı zikredilmiştir. "El Mehdi'yul - Muntazar" kitabının 21 ve 24 sayfalarında ise 14 kitabın ismi yer almıştır. Son zamanlarda yazılan "Kitabname-i Hz. Mehdi (a.s)'da da Hazret hakkında yazılan 2500 kitabın ismi kaydedilmiştir.

[39] - el-Mehdi'yul-Muntazar, s. 21 El fihrist-i Şeyh Tusi kitabı. s. 176, Meşhed Üniversitesi.

[40] - Fihrist'i Şehy Tusi, s. 284 ve 301.

[41] - "el-Mehdi'yul-Muntazar" kitabı s. 85.

[42] - "İmam Mehdi" kitabı, s. 66.

Ramazan bayramı arifesindeyiz. Bayram günleri, insanların her türlü hüznü, kederi, kin ve nefreti bir kenara bırakıp sevinci, coşkuyu ve kardeşliği paylaştığı tatlı günlerdir. Öyle ki insanın, içinden keşke yılın üç yüz altmış beş günü de bayram olsaydı diyesi gelir.

Sahiden keşke yılın her günü bayram olsaydı da insanlar arasında kinden, nefretten bir eser kalmasaydı. Keşke her gün bayram olsaydı da hep kardeşlik, hep sevgi olsaydı. Keşke her gün bayram olsaydı da küskünlükler, dargınlıklar tümünden unutulup gitseydi.

Bayramlar milli olduğu gibi dini de olabilir. Açıktır ki, ister milli olsun ister dini, olur olmaz gerekçelerle her hangi bir gün bayram ilan edilemez. Bir günün bayram kabul edilebilmesi için, o günde ulus veya din adına önemli bir olayın vaki olması ve önemli bir kazancın elde edilmesi şarttır.

Milli bayramlar bir ulusun, bir milletin kendi ulus ve milleti adına kazanmış olduğu önemli bir başarıyı simgelerken, dini bayramlar da din adına elde edilen önemli bir kazanç simgelemektedir.

Ramazan bayramı, İslam dinin ortaya koyduğu iki önemli bayramdan biridir. Bütün İslam toplumu bu bayramı coşkulu bir şekilde kutlamaktadır. İslam toplumunun bir parçası, hatta öz parçası olarak biz Ehl-i Beyt muhiplerinin de böylesi bir kutsal bayramı önemsememesi veya İslam toplumunun yaşadığı bu coşkuyu paylaşmaması düşünülemez, aksine bizler bu coşkuyu en üst seviyede paylaşmalıyız, zaten bunda bir kuşku da söz konusu değildir.

Ancak önemli olan, bayramların manasını idrak etmek ve zahiri anlamda bir bayram yapmakla kalmayıp, bu önemli günleri hakiki anlamıyla yaşamaktır. Bunun için de bayram günlerinin hangi gerekçe ve manaya binaen kutlandığının farkında olmak ve bu anlam ve gerekçeye binaen bayram yapmak gerekir. Örneğin, esaret altına girerek istiklaliyetini kaybetmiş bir milletin kurtuluş gününü bayram olarak kutlamasının bir anlamı yoktur.

Dini bayramlar da böyledir. Eğer her hangi bir dinde bir gün bayram ilan edilmişse, bu, bir mana ve gerekçeye binaen yapılmıştır. Eğer o günde, o din mensuplarının arasında bu mana ve gerekçeden bir eser yoksa, artık o günün şeklen kutlanması hiçbir anlam taşımamaktadır.

Ramazan bayramını bu açıdan ele aldığımızda, İslam dininin bu günü bayram olarak telakki etmesinin altında zorlu bir mücadele sonucu elde edilen başarının kutlanmasının yattığını görmekteyiz. İslam dini inananları,

Ramazan ayı süresince nefislerinin zahiri ve batini isteklerine karşı mukavemet etmeye ve onu kendinden daha üstün olan aklın ölçülerine boyun eğdirmeye davet etmiş, bu davete icabet edip de bu süre zarfında nefisleriyle mücadele edenler için ise bir sonraki ayın ilk gününü elde edilen başarının kutlanması için bayram ilan etmiştir.

Nefsin zahiri isteklerinin başında yemek, içmek, cinsel tatmin isteği gelmektedir. İslam dini, Ramazan ayı süresince günün başlangıcı olan şafak vaktinden akşam vaktine kadar inananları, nefsin bu isteklerine karşı sakınmakla yükümlü kılarken, insanın, bu istekler karşısında kayıtsız şartsız teslim olan hayvan türünden bir canlı olmadığını, aksine insanda akıl denen bir cevherin de var olduğu ve bu değerli cevhere sahip olan insanın dilediğinde nefsin bu isteklerine mukavemet edebileceği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Ancak İslam dininin Ramazan'la ilgili beyanlarına baktığımızda, bu nefsi isteklere karşı direniş emrini, sırf insanın irade gücünü ortaya koymak için de vermediğini, bu emrin ardında insan için zorunlu olan bir takım sırların ve hikmetlerin de yattığını görmekteyiz. Bir kere nefsinin zahiri isteklerini kontrol altına alan bir insan, bu sayede onun batınî isteklerini de zorlanmadan kontrol altına alabilir. Nefsini, zahiri ve batınî açıdan kontrol edip akıl ölçülerine boyun eğdiren bir insan da insan-ı kamil olup hikmet sahibi sayılır.

Hikmet ise, insanın sahip olabileceği en üstün değerdir. Allah Teala'nın "Hikmeti istediğine verir, kime de hikmet verilmişse, muhakkak ona büyük bir hayır verilmiştir" buruğu bu manaya işaret etmektedir. Oruç tutarak nefse karşı direnme ise bu değere ulaşmak için en etkili yoldur. Allah Resülü ve Ehl-i Beyt İmamları'ndan Ramazan orucu hakkında gelen; orucun, insanda sukuta ve sukutun da hikmete vesile olduğuna dair açıklamalar bu sırrı vurgulamaktadır. Karşılığında, mide ve şehvet esirlerinin -suret bakımından insan görüntüsü arz etseler bile- suret bakımından hayvan, hatta hayvandan daha aşağı oldukları bizzat Allah'ın kutsal kitabında yer almıştır.

Demek ki, aslında Ramazan bayramı, mide ve şehvetlerinin esiri olan hayvan siretlilerin değil, mide ve şehvetleri de dahil olmak üzere bütün nefsi isteklerini kontrol altına alabilen hem suret hem de suret bakımından insan olanların bayramıdır. Hz. İmam Hasan (a.s)'ın Ramazan bayramı

günü karşılaştığı lâubalî davranışlar sergileyen bir gruba:

“Allah Ramazan ayını kulları için yarış meydanı kılmıştır, onda O’nun rızasını kazanmak için yarışrlar. Bir kısmı bu yarışta öne geçip saadete ererken, bir kısmı geri kalıp zarara uğrar. İhsan ehlinin saadete ulaştığı, batıl ehlinin ise zarara uğradığı bir günde laubalilik yapanların durumu ne de ilginçtir! Andolsun Allah’a eğer perde kalksaydı, bu günde ihsan ehlinin ihsanlarının mükafatına, kötülük yapanların da kötülüklerinin karşılığına kavuştuklarını görürdünüz” şeklinde uyarıda bulunması da bu manaya işaret etmektedir.

Nitekim Ramazan ayının ulu şehidi Hz. Emir-ül Müminin Ali (a.s) da asıl bayram günün Allah’a isyan edilmeyen gün olduğunu belirterek; “Allah’a isyan edilmeyen her gün bayramdır” buyurmuşlardır.

Sözümüzü burada noktalarken Erenler dergisi olarak başta Ehl-i Beyt dostları olmak üzere bütün İslam aleminin mübarek Ramazan bayramını kutlar, cümlemize Hz. Ali (a.s)’ın buyurduğu hakiki bayramlara ulaşmayı cenabı Allah’tan niyaz ederiz.

Düşünce

İnsan Hakları

Cevad Engin

Tevhidî Bakış

Hiçbir ilahi mektebin insan haklarını görmezlikten geldiği, onun varlığı ve ispatı hakkında kayıtsız kaldığı düşünülemez. Bu yüzden ilahi bir düşünürün nazarında, insan haklarının varlığı da ispatı da, onun tevhidi dünya görüşüyle tamamen ilişki içerisindedir.

Konuyu, tevhidi dünya görüşü açısından ele aldığımızda görüyoruz ki, ilahi bir düşünürün nazarında, insan haklarının edimsel (faili) nedeni, madde ve tabiattan münezze olan Allah Teala olduğu gibi, onun ereksel (gai) nedeni de, zaman, mekan ve her türlü maddi kayıttan

arınmış olan yüce yaratıcıya yaklaşımdır.

Dolayısıyla, mevzu bu açıdan irdelendiğinde her ne kadar bir açıdan bazılarının, adaletin uygulanmasının insan haklarının temelini oluşturduğuna dair görüşleri, bazılarının da bunun insan haklarının hedefi sayıldığına dair görüşleri kısmen doğru olsa da, her iki görüş de tam anlamıyla doğru sayılmamaktadır.

Çünkü, ilahi dünya görüşünde adaletin uygulanması da dahil olmak üzere, hem birey hem de toplum haklarının gerçekleştirilmesinin nihaî hedefi, insanın likauallah makamına ulaşmasıdır.

Zira Kur'an-ı Kerim, adalete önem vermekle birlikte, adiller ve adaleti uygulayanların, bu seçkin özellikleri sayesinde, yüce bir makam olan nuraniyet makamına erişebileceklerini açıklamıştır. Bu mevzu, peygamberlerin gönderiliş ve ilahi kitapların iniş hedefinin, insanların adaleti ayakta tutmaları olduğunu bildiren Hadid Suresinin; "Andolsun, biz peygamberlerimizi apaçık belgelerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye,

onlarla birlikte kitabı ve mizanı indirdik"[1] ayetiyle, Kur'an'ın iniş sebebinin, insanları aydınlığa kavuşturmak olduğunu açıklayan İbrahim Suresinin; "Bu bir kitaptır ki, Rabbinin izniyle insanları karanlıklardan nura, o güçlü ve övgüye layık olanın yoluna çıkarman için onu sana indirdik"[2] ayetini bir arada mütalaa ettiğimizde açıkça ortaya çıkmaktadır.

Çünkü insan-ı kamilin nurlu (aydınlık) mevkii, tabiat ve misal aleminin üstün gerçeklerini, ilmi ve aynî müşahede yollarıyla müşahede edebilmektir. Bu konu, kendisinde iman hakikatini hissettiğini söyleyen Herise bin Malik'in, Allah Resulü'nün: "İmanın hakikati nedir?" sorusuna: "...Ben sanki cennet ehlinin cennette birbirlerini ziyaret etmelerini görmekte ve sanki cehennem ehlinin de bağırışlarını şu kulaklarımla duymaktayım

diye verdiği cevaptan [3] ve İmam Ali (a.s.)'in: "Onların gözünde yaratan öylesine yücelmiştir ki, O'nun dışındaki her şey küçülmüştür. Sanki cenneti görmekteler; orada nimetler elde etmekteler. Sanki cehennemi görmekteler, orada azaba uğramaktalar." [4] muttakilerin sıfatını beyan eden nurlu sözlerinden anlaşılmaktadır.

Bu üstün hedefin gerekliliği ise, bil-araz (ilinti) olan her şeyin zatî olana ulaşmasının gereğinden kaynaklanmaktadır. Bu ilke gereğince, edimsel (faili) nedenler zincirinde bil-araz

olan nedenlerin, Allah Teala'dan ibaret olan zatî nedene ulaşması gerektiği gibi, bil-araz hedeflerin de, zatî hedefe ulaşması gerekir ki, o da yine Allah Teala'dır.

Dolayısıyla insanın işlerinin hedefleri, likauallah ulaşmadığı müddetçe orta hedef sayılır, son hedef değil. İster istemez böyle bir hedef de zatî değil, ancak bil-araz hedef olabilir. İşte buradan İslam açısından insan haklarının asıl hedefi ortaya çıkmakta ve onun da likauallah olduğu anlaşılmaktadır.

Tabiatla Fıtrat Arasındaki Fark

Fıtrat, genel bir manayla açarak yaratma anlamını ifade edip tabiatı da kapsamına almaktadır.

Bu açıdan tabii varlıklar da Allah'ın fıtratı(yaratığı)dırlar; çünkü Allah Teala'nın yaratıcılığı, sadece soyut varlıkların yaratılışıyla sınırlı olmayıp, somut (maddî) varlıklar da Allah'ın yaratmasıyla var olan varlıklardır.

Bu mana; "Hamd, gökleri ve yeri açan (yaratan) ... Allah'a mahsustur..."[5] ayetinden açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü Kur'an'da "gökler ve yerler" kelimeleri geçtiği halde onlarda olan şeylerin zikredilmediği yerlerde, onlarda olanlar da "gökler ve yerler" kelimelerinin kapsamı içerisine girerler. Dolayısıyla bu ayet,

soyut varlıklar olan manevi anlamdaki gökyüzü ve gökyüzünde olan bütün varlıkları; yine somut (maddî) varlıklar olan yeryüzü ve yeryüzündeki bütün varlıkları, Allah Teala'nın yarattığını beyan etmektedir.

Ancak "fıtrat", özel anlamıyla "tabiat" kelimesinin karşısında yer alır; yani meselâ maddî beden ve soyut ruhtan oluşan insanda, tabiat onun maddî bedeniyle, fıtrat ise onun soyut ruhuyla ilgilidir.

Çünkü insanda, ilim ve idrakin kaynağı olan, tabiat ötesini anlayan, gaybî varlıkları melekûtî gözüyle gören, melekût aleminde Rabbiyle sözleşme yapan, Allah Teala'nın rububiyetini ikrar edip O'nun kulu olduğunu itiraf eden şey, insanın soyut ruhudur. Zürriyet sözleşmesi ayeti de bunun şahididir.[6]

Fakat burada şunu belirtmeliyiz ki, her ne kadar insan tabii beden ve tabiat ötesi ruhtan oluşmuşsa da, bu bileşik varlıkta temel olan soyut ruhtur; bedeni yönetmek de işte bu soyut

ruhun görevidir. Bu yüzden insan haklarını belirlemek, bu iki boyuttan oluşan gerçeği tam anlamıyla tanımaya ve bu bileşik varlıkta asıl temel olan boyutun insanın soyut ruhu olduğunu kavramaya bağlıdır.

İnsan haklarını bu iki bakış açısından incelemek gerekir. İnsanın ne gibi haklara sahip olduğunu doğru kavrayabilmek için, hem onun tabiatını göz önünde bulundurmalıyız, hem de onun varlığında asıl ve temel olan fitratını (ruhunu).

İnsan gerçeğinin değerlendirilmesinde eğer onu tabiat duvarıyla sınırlandıracak olursak, onun gerçeğinin önemli bir bölümünü inkar etmiş oluruz. Keza, eğer insan gerçeğinin tabiatıyla fitratını eşit olarak göreceğ olursak, bu durumda da asıl olmayan şeyi, asıl ve temel olan ile eş değer olarak görmüş oluruz.

Bedenin tabiatını, ruhun fitratından öne geçirdiğimizde de ayrıntıyı temelin yerine geçirmiş ve asıl olanı öncülükten almış, insanın derisini ters çevirerek insana giydirmiş, baş tarafı aşağı ve aşağı tarafı da başa geçirmiş oluruz. Bu durumda insan gerçeği yok olup gider. Nitekim İslam'ı tahrife uğratan bir grup hakkında Emiru'l-Müminin Hz. Ali (a.s), "İslam ters giyilen elbiseye döner" demiştir. [7]

Yukarıdaki noktayı göz önünde bulundurarak şunu söyleyebiliriz ki, eğer bir kemse, kendine has terimsel kullanımıyla tabiatı, fitratı da kapsayan geniş bir anlamında kullanır ve tabii haklardan, fitrî hakları da içeren bir mana istifade ederse, bunun bir sakıncası yoktur; çünkü terim konusu tartışılmaz, herkes kendine has bir terim icat edebilir.

Ancak eğer biri, insan gerçeğini, onun tabiatıyla (maddî yönüyle) özdeş bilerek insanın madde dışında bir gerçeğe sahip olmadığını savunursa, insanlık gerçeğinin önemli bir bölümünü inkar etmiş olur. Böyle bir görüşün de insan haklarını doğru olarak belirleyemeyeceği ortadadır. Çünkü insan haklarının düzenlenmesi, onun haklarının felsefesinin gerçekleşmesinden sonradır. İnsan gerçeğini hakkıyla tanımayan bir hukukçunun ise onun haklarını doğru olarak tespit edip düzenleyemeyeceği açıktır.

Her Varlığın Niteliği Kendine Bağımlıdır

Her vasıf meydana gelişinde sahibine bağımlı olduğundan, varlık niteliğinin bütün boyutlarında da ona bağımlıdır. Buna binaen, eğer bir varlık zatı itibariyle sınırsız olursa, onun -edimsel niteliği (fiil vasfı) faraza sınırlı olsa bile - özsel (zatî) vasfı da zatı gibi sınırsız olmalıdır. Fakat eğer vasfedilen varlığın kendisi sınırlı olursa,

bu durumda ister fiil sıfatı, ister zat sıfatı olsun onun bütün sıfatları sınırlı olmak zorundadır. Bu açıdan insanı ele aldığımızda onun varlığının özü sınırlı olduğuna göre, hem hayat, ilim, kudret ve irade gibi kemalî (özsel) sıfatları, hem de özgürlük gibi edimsel sıfatları sınırlı olmak zorundadır.

Yani insanın varlığı sınırlı olduğu halde onun sıfatlarından biri sayılan ve gerçekleşmesinde onun varlığına bağımlı olan özgürlüğünün sınırsız olması mümkün değildir, tam aksine kayıtlı ve sınırlıdır.

İnsanın Özgürlüğünün Sınırını Belirleyen Mercî

İnsanın özgürlük sıfatının sınırlı olmasının gerekliliğini açıkladıktan sonra sıra; inanç, ahlak, hukuk ve davranış gibi insanın çeşitli boyutlarında özgürlüğünün sınırını belirleyen etmenin ne olduğunu açıklamaya gelmiştir.

Bu sorunun en mantıklı cevabı şu olabilir: İnsanın özgürlüğünü sınırlandıran tek etmen onun varlığını sınırlandıran etmen olmalıdır. Yani insanın özgürlüğünün sınırını belirleyen tek mercî, ona sınırlı bir varlık veren Yaratıcısı olmalıdır. Çünkü Yaratıcısının dışında hiçbir kimsenin ne onun mahiyetinden ne de onun varlığının sınırından doğru dürüst bilgisi olmayacağı açıktır.

Dolayısıyla, insanın özgürlüğünü sınırlama yetkisine sahip olan tek mercî, ona sınırlı bir varlık veren ve her şeyi belli bir ölçüyle yaratan Allah Teala'dan gayrisi olamaz. "Hiç şüphesiz, biz her şeyi bir ölçü ile yarattık." [8] Kendisini her türlü kayıttan uzak bilen kimse, kafasında sınırlı bir mevsuf için sınırsız bir vasıf tasarladığını ve sürekli kul olması gereken bir varlık için rububiyet iddiasında bulunduğunu bilmelidir.

Eğer konunun felsefi yönünü oluşturan, sınırlı bir varlığın sıfatının da sınırlı olmak zorunda olduğu ve bir vasfı sınırlandıran etmenin, o vasfın mevsufunu sınırlandıran etmen olması gerektiği gerçeğini kavarsak, bu durumda azgın olan tabiatla, kulluk, huzu ve huşu içerisinde Hakk'a teslim olan fıtrat arasında bir farklılık ve çelişki gözlersek, hiç bir zaman insanı

özgürlüğün sahibi bilemeyecek, aksine onu özgürlük ve hürriyetin emini bulacağız.

binaenaleyh, hukukun en güzel çehrelerinden olan özgürlük, insanın şahsına ait mülkü değil, aksine Allah'ın ona vermiş olduğu bir emanettir. Dolayısıyla insan onu korumada kusur etmeme ve onu kendi reyine göre yorumlamamakla yükümlüdür. Heveslerine uyarak onu tahrif etmemeli ve kendi isteğine göre onu değiştirmeye çalışmamalıdır;

çünkü Allah'ın sünneti görüşe göre yorumlama, tahrif ve her türlü değiştirmeden korunmuştur.

Sonuç olarak özgürlük, insanın mülkü değil de, ona verilen ilahi bir emanet olduğundan, hiç kimse kendisini satamaz; kendisini diğerlerinin kulu, kölesi edemez. Yani insan kendi özgürlüğünü kul ve köleliğe dönüştüremez. Nitekim insanın hayatı da Allah'ın ona verdiği bir emanettir. Dolayısıyla hiçbir kimse intihar ederek onu yok edemez; aksi taktirde kendisine verilen hayat emanetine ihanet etmiş olur.

[1] - Hadid/25.

[2] - İbrahim/1.

[3] - Usul-i Kafi, c.2, s.54, Hakikatü'l-İman ve'l-Yakin, h. no:3.

[4] - Nehcü'l-Belaga, 193. hutbeden.

[5] - Fatir/1.

[6] - Â'raf/172. -"Hani, Rabbin Ademogullarının sirtlarindan zürriyetlerini alip, onlari kendilerine şahit kilarak: "Ben Rabbiniz degil miyim?" (demişti de) onlar: "Evet (Rabbimizsin), şahit olduk" demişlerdi. (Bu), kıyamet günü: "Biz bundan habersizdik," dememeniz içindir."

[7] -Nehcü'l-Belaga, 108.

[8] - Kamer/49.

Aleviliği Anlamak

Geçtiğimiz yüzyılı bir kargaşa asrı olarak geride bıraktık, ama geçtiğimiz asrın tüm kargaşaları bu yüzyıla da taşdı. Hele şu kavram kargaşası yok mu, en beteri, en iflâh olmazı, en baş ağrıtanı ve en kötüsü de işte o. İşin daha kötü tarafı, bu kavram kargaşasının kasıtlı olarak yapılması, yani bu işten açık rant sağlayan insanların eliyle yapılıyor olması. Evet, konumuz Alevîlik ve üzerinde duracağımız konu da, doğal olarak Alevîlik etrafında yapılan kavram kargaşaları.

Bilinen şeyleri tekrarlamak istemiyorum ama, Alevîlik yüzyıllar boyunca gizli yaşamış, daha doğrusu gizli yaşamak zorunda bırakılmış bir inançtır. Artık her düşünsel, dinsel, ideolojik, siyasal vs. grubun kimlik sahibi olduğu bir dünyada, Alevîlerin de kendi kimliklerini ortaya koymalarını ve kendilerini ifade etmelerini doğal karşılamak gerek.

Ama bu yapılırken de, Alevîliği doğru anlamak ve doğru aktarmak da zarurî. Çünkü Alevîlik hâlâ büyük ölçüde bir sır, bir kara kutu ve bir bilinmez. İnsanlar, hele bilmeyenler Alevîlik hakkında her söylenene inanmaya hazır.

Geride bıraktığımız yakın tarih, özellikle son yirmi yıl, Alevî kökenli insanların kendi aslını ve öz değerlerini aradığı ve bu uğurda birçok fedakârlığa katlandığı bir zaman dilimi.

Düşünün bir kere, Alevî dedelerinin sakallarını kesen, cem evlerini yıkan ve Alevîliği gericilik olarak yaftalayan arsız ve kafasız bir neslin ardından, insanlar Alevîliklerini yeniden keşfediyorlar; dernekler vakıflar kuruyorlar; dergiler, gazeteler yayınlıyorlar; kitaplar, broşürler basıyorlar. Bunların hepsini doğru yolda atılmış adımlar olarak değerlendirmek gerekiyor.

Bunların hepsi güzel gelişmeler, ama burada azamî derecede dikkatli olmak gerekiyor. Çünkü insanlar iyi niyetle kendi kökenlerini ve değerlerini araştırmaya koyulurken, bazıları suyu kasten bulandırıyor. Bazıları ise hadlerini aşarak Alevîlik hakkında ileri geri iddialarda bulunuyor.

Alevîliğin İslâm dışı bir inanç olduğundan tutun da,

Alisiz Alevîlik projesine kadar; Alevî edebiyatında yer alan şahsiyetlerin Allah'la ve dinsel inançlarla alay ettiğinden tutun da, Alevîlerin aslında Sünnî olduğuna veya Alevîlerin Hz. Ali'yi Allah bildiklerine kadar ne idüğü belirsiz iddialar ortaya atılıyor. Tabîdir ki bunların bir kısmı kişilerin Alevîliğe olan cahilliklerinden, bilgisizliklerinden ve yerleşik yargılarından kaynaklanıyor.

Ama Allah aşkına, eline kalemi alıp ta yazı yazma gibi ciddi bir işe koyulan insan yazdığı şeylerin gerçekliğini bir araştırmaz mı? En azından bu bir sorumluluk değil midir? Hadi, Sünnîler diyelim ki, yüzyıllardır gelen yerleşik yargılarıyla ipe sapa gelmez zırlıtlarla karşımıza çıkıyorlar, peki ya Alevî toplumunun içinden çıkmış, öz be öz Alevî evlâdı olduğunu iddia eden insanlara ne demeli? Onlar bu sorumluluğu hiç mi hissetmiyorlar?

Şimdi hep birlikte elimizi vicdanımıza koyalım ve hep beraber Dar-ı Mansur'a duralım. Acaba kendilerini Alevî aydını veya araştırmacı olarak afişe eden bu insanlar,

Alevî edebiyatındaki birkaç zahiri bakışla İslâm dışı görünen söylevleri görüyor -aslında bunlar İslâm dışı değil, ama onlar cahilliklerinden böyle sanıyorlar- ve bu bir iki mısra hakkında yüzlerce sayfa yazı yazıyorlar da, neden Allah inancının, peygamber inancının, Hz. Muhammed sevgisinin, ahiret inancının, cennetin, cehennemin, Kur'an'ın, melek inancının...

yer aldığı yüzlerce, belki binlerce şiiri görmüyorlar?! Neden birileri çıkıp da, bunların etrafında doğru dürüst birkaç satır yazmıyor? İşin kötü tarafı, halkımız bu eserlere köklerini öğrenmek amacıyla yöneliyor,

ama bilmiyorlar ki bu kitaplar, halkımızı aydınlatacağına, onları köklerine daha da yabancı kılıyor. Araştırmacı diye ortaya çıkan bu insanların yaptığı, bir dağın üzerini küçük bir bez parçası ile örtmeye veya insanları gökyüzünde ışıltı ışıltı parlayan güneşten kaçırıp kibrit çöpüyle aydınlatmak istemelerine benziyor.

Evet, Alevîliği anlamak demek, onu gündelik ve basit çıkarılara alet etmemekle, onu rant koparma mücadelesinin aracı olarak kullanmamakla, çağın endişelerinden, yaptırımlarından ve korkularından uzakta tutmakla ve onu böyle bir atmosferde yorumlamamakla mümkündür. Eğer Alevîliği öğrenmek istiyorsak,

ilk önce onun tarihsel bağlarını iyi bilmemiz gerekiyor, yaşadığı tarihsel tecrübeleri ve geçirdiği evreleri iyi irdelememiz gerekiyor. Onu İslâm tarihinden kopararak Orta Asya Şamanizm'ine veya Mezopotamya Zerdüştiliğine yamamız bizi hiçbir yere ulaştırmaz, ancak onu çağın endişelerine ve bir noktada yetersizlik kompleksimize kurban etmemizi sağlar.

Yine Alevîlikteki İslâm inançlarını görmezden gelmek, ancak ve ancak hesaplaşmayı uzatmak

ve kaçak oynamak demektir. Şimdi ortada onlarca Alevîlik var; Sünnîlerin Alevîliği var, Solcuların Alevîliği var, Şamanistlerin Alevîliği var, Zerdüştilerin Alevîliği var, ... var, var, var.

Ne hikmetse her şey var, ama Alevîlik ortada yok. O şimdilik ince bir toprak tabakasının altında yatıyor. Biz hesaplaşmayı göze alıp, dürüst oynamaya başladığımız gün, o toprağın altından izzetle doğrulacak ve bize gürül gürül bir baharla gelecektir.

Selâmet ve esenlik Ehl-i Beyt'in hak yolunun gerçek izleyicileri olan tüm canların üzerine olsun.

Yaşarken Sorgulamanın Önemi

Halil GÜZEL

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi ve bütün övgülerin odağıdır. İnsan, düşünen, düşünürken de kıyaslayan ve yaptıklarından pişmanlık duyan tek varlıktır. Yüce Allah kâinatı, insanın, daha doğrusu Hz. Peygamber ve pak Ehl-i Beytinin yüzü suyu hürmetine özgür iradesiyle yoktan yaratmıştır. Ama insanın özgücü, bir şeyi yoktan var etmek değil; olanı, bağışlanmış akılla anlamaya ve açıklamaya gayret ve çabadan ibarettir.

Yani insan, ancak içinde yaşadığı evreni ve karşı karşıya kaldığı problemler yumağını donanımı ölçüsünce çözme çabası içindedir. O halde bu övgüye değer varlık, yoktan icat etmek değil, ancak keşfedebilme kabiliyetine sahiptir. Eğer sanıldığı gibi insan, yaratılışı itibarıyla mükemmel bir varlık olsaydı,

bu gün suç, ceza, başarı ve ödül gibi kavramlar bir anlam taşımaz, eğitim ve benzeri kurumlara da gerek kalmazdı. Oysa insan, iyi eğitildiğinde nazlı bir fidan gibi nazik ve gelecek vadeden bir değer; başıboş veya kaotik bir boşluğa salındığında ise, bütün o el değmemiş ve koklanmamış güzelim gülleri yok eden eşsiz bir tufana dönüşebilmektedir.

Derdimiz insan ise sevgimiz de insanadır. Benim kabem insandır, diyen ozan, insana verilen değeri Hakk'a yapılan ibadetlere eşdeğer görmüş olsa gerek. Çünkü, ibadetlerin temelinde insanın emr bi'l-maruf ve nehy ani'l-münker,

yani iyi ve yararlı olanı tavsiye etmek ve kötü ve zararlı olandan alıkoymak yatar. Bu haliyle ibadet, insana haddini ve sorumluluğunu hatırlatan başta eğitim olmak üzere diğer bütün kurumların yerini alarak özellikle insan hak ve hukuku hususunda önemli bir işlevi üstlenmektedir.

Bu anlamda ibadet mefhumunu içeren her din, insana bir yaşam reçetesi sunmanın yanında aynı zamanda insana, insan olmanın gerek ve sorumluluklarını da hatırlatmaktadır. Dolayısıyla dinin, insanı bencillik ve kendini beğenmişlik saplantısından kurtaran, onu diğer insan(kardeş)ların hak ve hukukuna saygı duyan bir sosyal varlık haline getiren işlevi inkar edilemez.

Nitekim insanın kara kutusu ruhudur. Bu durumda insan bedenlen kirlendiği zaman su ve sabunla fiziken kendini yıkayarak kirlilikten arınmaktadır. Oysa aynı insan, ruhen ve sosyal açıdan bencillik, kendini beğenmişlik, çekememezlik ve kıskançlık gibi ruhsal kirliliklerden arınmanın yolunu bilmemektedir.

Bu kirliliği ortadan kaldırmak ve güvenli bir sosyal ve psikolojik ortam oluşturmak için sonuç veren tek çözüm yolu, "kendi başına insan" tarafından ortaya konulmamıştır. Özgür iradesini kendi menfaatine ve başkasının aleyhine kullanan insanın, içine düştüğü özüyle de çelişen bu durumdan kurtulması için tek çare, ruhi arınma reçetesini ihtiva ettiğine inandığı dine sığınmasıdır.

Bu durum günümüzde de geçerliliğini korumakta ve gelecekte de koruyacaktır. Çünkü insanın yerleşik bir doğası vardır ki, ona onun ilkeleriyle hükmedilebilir.

Modern zamanda kurulu "Modern Ulus Devletler"de sorgulayıcı anlamda düşünmek suç telakki edilirken, kutsal metinlerde, inandığımız dinin kurallarını akıl sahipleri olarak anlama ve idrak etme bakımından sorgulama sorumluluğumuzun bir gereği sayılmıştır. Oysa günümüzün modern ulus devletlerinde kişi, siyasal karar alma sürecinden dışlanmakta ve sisteme dönük uyarıcı düşüncelerinden ötürü cezalandırılmaktadır.

Modern ulus veya ulusal irade kavramları da Fransız Devrimi yıllarından kalma içeriği ve yetki sınırı belli olmayan suiistimale açık muğlak kavramlar olup, demokrasinin ilkeleriyle çelişen uygulama alanları olan kavramlardır.

"Halk adına halka rağmen" ilkesi demokrasiyi, çoğulculuğu ve çoğunluğu hiçe sayan jakobenci, dayatmacı ve antidemokratik bir mantığın ürünü olup günümüz şartlarında geçerliliği kalmamıştır.

Özetle günümüzde pozitif hukuk alanında katedilen mesafe gerçek demokrasiyi doğrulamakta ve bu da bizi kutsal metinlerin evrensel ruhuna yaklaştırmaktadır. Yani modernizim yavaş yavaş yerini postmodernizme bırakmaktadır. Sorgulama insan doğasının zorunlu bir sonucu olmakla beraber demokratik hayat için de hayati bir ilkedir. Ondan kaçanlar tarih boyunca daha büyük felaketlere maruz kalmışlardır.

Günümüzde Aleviler dünyadaki Ehl-i Beyt Mektebi mensuplarının aksine inançlarından gayri ihtiyari olarak uzaklaştırılmışlardır. Bu süreçte onları buna mahkum eden mekanizmanın(!) yanında son zamanlarda kökü Alevi, gövdesi ateist, pozitivist, Freudçu, Marxist ve İslam'la bağdaşmayan fraksiyonların tahribatının payı çok daha fazla olmuştur.

Bu beşeri din mensupları Alevileri diğer legal siyasi çevreler gibi sadece sömürmüş ve her seferinde onları mahcup ve mağdur etmişlerdir. Aynı çevreler bazen de İslam ahlakıyla bağdaşmayan tavırları sebebiyle de Alevileri, "Ben Aleviyim" demekten alıkoyacak kadar eli kolu bağlı bırakmışlardır.

Bu çevreler ve adı belli mekanizma kadar, Alevi sözüm ona bazı dedeler ve babalarının da payı büyüktür. Onlar, kendi tarihi gerçeklerini Kur'an-ı Kerim, Allah Resulü ve Ehl-i Beyt İmamları'ndan gelen kaynaklardan edinmek yerine, bazı düzmece mitolojik, destan ve söylencelere yönelmişlerdir. Onların İslam'ın temel kaynakları yerine akli,

kalbi ve sosyal yönü zayıf kaynaklara yönelmeleri, Alevi toplumunu diğer iyi niyetli Müslümanlardan da uzaklaştırarak merkezden uzaklaşmalarına yol açmıştır. Ama bu gün Alevileri daha güzel günlerin beklediği kanaatindeyiz. Çünkü modern süreç, insanları ana kucağından kurtlar sofrasına atmış ve son zamanlarda bu durum, sağduyulu insanlar tarafından fark edilmiştir.

Neticede, tekrar yuvaya, yani Ehl-i Beyt'tin ilim ve irfan mirasından ibaret olan "Öze" bir yönelim belirmiştir. Bu arada bu mazlum halkın aydın evlatları, başlarına örülen çoraplardan kurtulmada ve yollarına kurulan tuzakları aşmada daha bir cesaretlenmiştir. Üstelik, bu çabaya bütün inanç

kesimleri de katkı sunmaya başlamıştır.

İçinde yaşadığımız zaman ve zeminin gerekleri hepimiz, yani bütün toplum kesimleri için bağlayıcıdır. Farklılıkları kucaklama hoşgörüsünü, Ehl-i Beyt sevgisiyle birlikte Mevlana, Yunus Emre ve Hacı Bektaş-ı Veli hazretleri gibi gönülleri Ehl-i Beyt aşkıyla tutuşan Alevi dervişlerinin bu topraklara aşıladığından kimse kuşku duyamaz.

Ancak daha öncesinden, yani Kerbela katliamından sonraki süreçlerden itibaren, gerek Emeviler gerek Abbasiler zamanında, Ehl-i Beyt evlat ve taraftarlarından oluşan, çok sayıda tebligatçı, göç ederek başta Anadolu olmak üzere dört bir tarafa yayılmıştır.

Onların fedakar çabaları çok geçmeden ürün vermeye başlamış, öyle ki bu yörelerde nüfusun çoğunluğu Ehl-i Beyt ile gönül bağı kurmuş ve ta ki Osmanlılar bu nüfusu ortadan kaldırıncaya kadar bu potansiyel varlığını ağırlıklı olarak sürdürme gelmiş ve bu günkü Anadolu halk kültürünün temelini teşkil etmiştir. Yoksa sanıldığı kadar bu haliyle bu kültür Orta Asya'dan getirilmiş değildir.

Ülkemizde AB'ne katılım sürecinde gündemde olan demokratik açılımlarda Aleviler çok önemli katkılar sunabilirler ve söz konusu katkıyı sunmalıdırlar da. Demokratik değer ve doğal hukuk ilkeleri ile İslam'ın bakış açıları genellikle örtüşmektedir.

Her ne kadar Osmanlı'nın yıkılmasından sonra başlayan yeni süreçte de devletin Alevileri görmezlikten geldiğini söylemeye dilimiz varmıyorsa da, ne yazık ki bu dönemde de Alevilerin bir çok alanda ihmal edildiği acı bir gerçektir.

Devlet, vakit geçirmeden bu yanlış uygulamalara ve haksız ihmallere son vermelidir. Bunun için de başta Devletin resmi din kurumu Diyanet olmak üzere devlet, bütün kurumları ile Alevileri ve dini önderleri olan Ehl-i Beyt İmamlarının şahsında İmam Cafer-i Sadık ve Caferi fıkhi temelinde Caferi mezhebini uygulamalarıyla birlikte resmen kabul etmeli, onlara inançlarını doğru öğrenme imkanlarını sağlamalıdır.

Devlet, bu doğrultuda diğer dini azınlık ve gruplara tanıdığı hoşgörüyü bu mektep mensuplarına da göstererek, yıllardır çeşitli kesimlerce istismar edilen bu kesimi de şemsiyesi altına alarak birlik ve diriliğini fevkalâde pekiştirebilir, uygar dünyanın karşısına daha da güçlenmiş olarak

çıkabilir.

Bütün okuyucuları kardeşlik ve dostluk duyguları ile gönülden selamlayarak bu görüşlerin benim acizane görüşlerim olduğunu belirtmek isterim. Bütün bunları gücümü hoşgörünüz ve evrensel bakış açınızdan alarak yazdım. Selam ve Saygılarımla.....

Modern Çağda Alevilik

Ali.C.YILDIZ

Alevi toplumunun “var olmak” ya da sadece “olmak” önkoşulunu tartışmasız bir biçimde yerine getirdiğinin açıklanmaya çalışıldığı önceki yazıda, geçmiş zamanlar adına kısmen de olsa bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştı.

Daha ayrıntılı ve uzun soluklu bir bakış açısının oluşturulması, bundan sonraki değerlendirme ve akıl yürütmelerin belirlenen bu çerçevede işlevselliğini yitirmeden tutarlı bir şekilde devam etmesi için gerekliydi, denilebilir.

Buradan hareketle, Erenler’in bir sonraki sayısı için “Alevi toplumu” ve “Alevilik olgusu”nun hem eşsüremlili hem de artsüremlili irdelenmesine kaçınılmaz olarak devam edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, bu yazının içeriğini ‘Modern Çağda Alevilik’ başlığı altında kısaca şu başlıklar oluşturdu:

Öncelikle 20. yy.’da Modern Türkiye Cumhuriyeti ve Alevilik ilişkisi betimlenmeye çalışılacak. Sonra, Atatürk’ün başlattığı aydınlanma hareketi ve farklı toplumların birbirleriyle yapmaya çalıştıkları ödüllü-ödünsüz uzlaşmalar konuşulacak. Sonra aydınlanma hareketinin sekteye uğramasından ve buna bağlı olarak bazı toplumların yaşadıkları hayal kırıklıklarından söz edilecek.

Daha sonra da 20. yy.’ın neredeyse son çeyreğinde ülkede uygulanmaya başlanan liberal ekonomik anlayışların bireyler ve özellikle toplumlar için getirdiği görece özgürlük irdelenecek. Son olarak 21. yy.’a başlarken Aleviler olarak ‘elimizde ne var?’in kabaca bir dökümü yapılip,

belirsiz geleceğin avangarde bir belirlenmesi yapılmaya çalışılacaktır.

Modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, Türklerin bu topraklara yerleşmesinden bu yana bu toplum için yapılan en iddialı ve köklü dönüşüm niteliğini taşıyordu. Bunun nedenlerinden ilki,

bu hareketin geçmişten hayli önemli bir kopuşu getirmesi, ikincisi ise, batıya (Batı Medeniyeti'ne) tümünden bir yönelişi, bağımsızlık bildirgesinin en temel etmenlerinden biri olarak kabul etmiş olmasıdır denilebilir. Bu iki temel düsturun birlikte uygulanabilir olmasının biricik yolu ise, bu eyleme/oluşuma katılacak her ırk,

din, kültür ve eğilimden grup, toplum ve toplulukların birlikte yaşama isteklerinin olmasından geçmekteydi. Yani gönüllü ya da gönülsüz ortak bir toplumsal anlaşmanın onaylanması gerekiyordu, hatta bu, o dönemdeki koşullardan dolayı kaçınılmazdı denilebilir. Çünkü geçmişten hem kültürel hem de düşünsel kopuş,

bu ülkede yaşayan toplumların kaçınılmaz olarak kendilerine ait her şeye yabancılaşmalarına neden olacaktı. Bu da o toplumlar ve topluluklar için mutsuzluk ve üretimsizlik demekti. Öte yandan batıya, Batı Medeniyeti'ne kapsamlı bir yöneliş ise, bu ülke insanları için yeni yaşayış ve düşünüş biçimleri ile modellerini benimsemeyi zorunlu kılıyordu. Bu ise, yeni kurulan bu ülkede yaşamayı seçen her ırk, kültür, din, inanç ve eğilimden insan ve toplumların, birlikte yaşama ve paylaşma adına,

kendi inanç ve yaşam biçimlerinden az ya da çok ödün vermesini, yaşamsal bir önkoşul olarak benimsemesini gerektiriyordu. Ortada hem toplumlar için hem de o dönemin yöneticileri için onaylanması, daha doğrusu kabul edilmesi zorunlu tek bir seçenek vardı. Tarih, bu topraklarda yaşayan insanlara nasıl tek ve kaçınılmaz bir sonuca katlanmayı zorunlu kılmışsa, başta M. Kemal olmak üzere, o dönemin önderlerine de aynı seçeneği benimseyip uygulamayı tek ve mutlak bir sonuç olarak önermişti.

Aslında sonradan daha bir dikkat ve sağduyuyla yapılan inceleme ve değerlendirmeler de göstermiştir ki, bu ülke insanları için o dönemin karar vericileri olabilecek en doğru kararı vermişlerdir.

Şöyle ki, 13. yy.'dan bu yana Batı Medeniyeti kendini her geçen yıl daha çok yenileyerek

dünyanın diğer bölgelerindeki medeniyetleri hem teknolojik hem de kültürel bakımdan geçmiş, bir taraftan kendi halklarının yaşam koşullarını iyileştirirken, diğer taraftan dünyanın diğer toplumlarını daha çok kontrol etmeye ve yönetmeye başlamıştır.

Batı, Reform ve Rönesans'la bu büyük ivmeyi yaşarken, özellikle Doğu olmak üzere öbür medeniyetler, ya daha geri gitmişler ya da oldukları yerde sayarak, iç çekişmeler/savaşlar ve özellikle Emevi zihniyetli din anlayışına dayalı yobazlıklarla kendi halklarına dayanılmaz baskılar ve işkenceler yapmışlardır. Bu zihniyete sahip olanlar,

Batı'yla yarışmak ve gelişim yolunda işbirliği yapmak, daha doğrusu Batı'yı anlamak yerine onu hor görmüş, dışlamış ve onun ürettiklerini günah ve küfür saymışlardır. Bu reddediş ve dışlama zamanla Doğu ile Batı arasında büyük anlayış/kavrayış farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olmuş, böylece batılıların yaptıklarını anlamak ve benimsemek daha bir güç olmuştur. Bu genel çerçeveden yola çıkıp o zamanların—yani 1920'lerin—Türkiye'sine gelindiğinde, bu ülkenin insanları için Atatürk ve arkadaşlarının vermiş oldukları karar ve sonrasında olan gelişmeler daha bir anlam kazanmaktadır iddia edilebilir.

Diğer taraftan Batı'ya yöneliş Atatürk'ün kendi ifadesiyle fiziksel bir yönelmenin ötesinde zihinsel bir yöneliştir. Atatürk daha başlangıçta Türk toplumunun gövdesinin Asya'da başınınsa Avrupa'da, yani Batı'da olduğunu çok net ve kesin bir biçimde ifade etmişti. O dönemde seçenek olarak Batı'nın öne çıkmasının en önemli gerekçelerinden biri olarak 'muasır medeniyet'in kabul görmesi,

Müslüman Doğu'da, özellikle de geniş Müslüman hinterlandında düşünsel anlamda doğa diyalektiğindeki değişime bile ayak uydurabilecek köklü yeniliklerin asla yapılmamış olmasında yatmaktadır.

Kısacası, yüzlerce yıl Emevi anlayışından kaynaklanan bağnaz ve dar kafalı zihniyetlerin Müslüman dünyasında çok yoğun ve yaygın bir biçimde etkin olması sonucunda hakim din anlayışında ve sosyal yaşamda Avrupa'dakine benzer reformlar yapılamadı. Böylece hemen hemen tüm Müslüman ülkeler dünyanın diğer medeniyetleriyle yarışmak ve gelişim yolunda işbirliği yapmak yerine, kısır iç çekişme ve baskılarla zaman öldürdüler.

Hatta iktidarı ellerinde bulunduran sözde resmi Emevi patentli Müslüman mezhepler,

Müslümanlık inancını farklı algılayan ve yaşayan kendi insanlarına yüzlerce yıl dayanılmaz baskı ve işkenceler yaptılar. Bu tür bağınaz tavırların en tehlikeli sonuçları ise, hem Müslümanların birbirlerine karşı güvensizliği, hem de yine tüm bir Müslüman medeniyetinin Batı medeniyetlerinden çok ama çok geride kalması şeklinde oldu.

Halbuki Batı, ekonomik, sosyal ve kültürel başarıyı kendi inançlarından vazgeçmeden yapmıştı. Aynı tavır zamanında Müslümanlarca da gösterilebilmeliydi.

İşte bu asla ve asla yapılamamıştı ve yapılacak gibi de görünmüyordu. O yüzden olacak ki, yıkılmış bir imparatorluktan ortaya çıkacak yeni ulus ve devlet, düşünsel bağlamda kendine neden Batı Medeniye'tini seçiyordu. Şimdi, böylesine bir yönelişi o zamanlar için bile hor ve akıl dışı görmek olası mıydı?

Bu yazının başlarında belirtildiği üzere, bir yerde yeni oluşturulacak devletin tüm kurum ve kuruluşlarıyla etkin ve başarılı olması için, bu topraklarda yaşayan ve bir şekilde yeni oluşumun içinde yer alacak olan her eğilimden grup ve toplulukların ortak 'irade beyanı'nda bulunması gerekiyordu. Bu bildirim, herkesin üzerinde uzlaşmaya vararak kabul ettiği yeni ve bütüncül bir yapıya işaret etmeliydi.

Bu yapı, halkın kendi kendini yönetmesine dayanan 'cumhuriyet rejimi' çerçevesinde yaşanacak olan demokrasiden başkası olamazdı. Başta özgürlüğe susamış Aleviler olmak üzere bu ülke halkının, Batı devletlerinin de gelişmelerinde model olarak benimsedikleri bu çağdaş anlayıştan büyük beklentileri vardı.

Bu yüzden, bu ülkenin kuruluşuna katkıda bulunmak, bir an önce değişimlerin getireceği özgürlüklerden yararlanmak ve kendilerini yüzlerce yıl hiç/yok saymış baskıcı ve faşizan zihniyetlere bir daha dönüşün önüne set çekmek için, bu topraklarda yer alan farklı inanç ve kültürden grup ve toplumlar büyük özverilerde bulundular.

İşte bunun içindir ki, bu ülkede belki de herkesten daha çok ödünü, geçmiş zamanlardaki rejimlerden en çok acı çekmiş olan Aleviler verdiler. Onlar, demokrasi, özgürlük ve çağdaşlık adına hemen hemen tüm toplumsal inanç kurumlarından vazgeçtiler. Her çıkan devrim yasasıyla birlikte onlar, bir ya da bir kaç toplumsal alışkanlıklarından kendilerini kopardılar.

Halbuki, bu toplum yüzlerce yıl, faşist ve baskıcı Emevi zihniyetli Osmanlı yönetimi ve rejimine bu toplumsal inanç kurumları aracılığıyla karşı koymuş, bugün taraflı tarafsız her sağduyulu ve çağdaş insanın övgüyle söz ettiği 'pirlik', 'rehberlik', 'cem' vb. pek çok toplumcu hümanist değerlerini, yine bu inanç kurumları aracılığıyla gerçekleştirebilmişti. Türkülerindeki estetik güzellik, çağları aşan şaşmaz doğruluk ve evrensel gerçeklik hep bu kurumlar sayesinde gerçekleşmişti.

Ama an, daha doğru, daha güzel ve hümanist değerler yaratma adına eskilerden vazgeçmeyi gerektiriyor, hatta zorunlu kılıyordu. Benim düşünen, güzel, hümanist, değerli ve gerçekçi insanlarım kendilerine yaraşan kararları pek çabuk verip, daha sonra yaşanabilecek büyük hayal kırıklıkları olasılığına rağmen, yeni rejime dört elle sarıldılar.

Baştan beri Kurtuluş mücadelesine içtenlikle katılarak Atatürk'ün yanında yer aldılar. Hem ona hem de yeni rejime büyük inanç ve bağlılıkları vardı. Fakat daha sonra görüleceği gibi bu devingen ve yaratıcı toplum, büyük hayal kırıklıklarıyla birlikte eski onca acılara tekrar dönecekti. Düşünceleri yine baskı görececek, inancını yaşaması engellenecek ve en kötüsü, ölmeye ve cayır ...cayır yanmaya devam edecekti